

MARTINSKÝ Evanjelik

2018/3-4

ROČNÍK 25

Radujte sa s radujúcimi a plačte s plačúcimi!
Buďte vospolok jednomyselní, nebuďte namyslení,
ale majte porozumenie pre nízko postavených;
nebuďte múdri len pre seba. Nikomu sa neodplácajte zlým za zlé;
starajte sa o dobré pred všetkými ľuďmi.

R 12, 15 - 17

V dňoch 19. a 20. októbra 2018 sa v Martine uskutočnila
v aule Biblickej školy Synoda Evanjelickej cirkvi a. v.
Na úvod dvojdnového rokovania sa konali služby Božie,
na ktorých kázal Ján Hroboň,
novozvolený biskup Západného dištriktu ECAV,
niekdajší martinský zborový farár.
Pozdrav Pán Boh a požehnaj, milý brat biskup,
Tvoju službu v ECAV.

Biela je základná

PAVEL GABRIŠ (1949 – 2018)

Bez bielej farby nezamiešaš iné.
Biela je základ, učil ma môj otec.
A že bez bielej stena izby jednoducho – neobíde.
Bola záchranou tá biela,
keď sa ktosi rozhodol pre prisýte farby bytu. (A prehnal to.)
Tak biela zachraňuje. Mení. Opravuje.
A – zjasňuje.
Vo vizuálnej mysli utkvelo mi,
že aj rúcha anjelov
v prázdnom hrobe Krista
žiarili bielobou.
Biela je aj farba sna.
Tesne pred svitaním
dáva ti smer a vôňu do ťažkého dňa.
Bez bielej v téglíku nezamiešaš iné.
Bez bielej v duši prepadneš temnotám.
A nech je akokoľvek prisilná tá téza:
Biela je základ v nás.
V nej rodíme sa i odchádzame v nej.
(Plienky a rubáše.)
Biela je základná...
Vytvorená Tvorcom na korektúru života.
(Len On pozná pravú silu bielej.
Je farbou vzkriesenia!)
Tak biela farba, ako ma môj otec učil,
je s nami ako vzduch.
Istá. Stála. Čistá. Verná.
Ako Boží Duch.

Láska nech je bez pokrytectva! Zošklivujte si zlé, pridržajte sa dobrého! Nakloneni v bratskej láske, predbiehajte sa navzájom v úctivosti, nebuďte leniví v horlivosti, duchom vrúcni, slúžte Pánovi; vesel'te sa v nádeji, v súžení buďte trpezliví, v modlitbe vytrvalí, k potrebám svätých ochotní, k hosťom pohostinní. Dobrorečte tým, čo vás prenasledujú, dobrorečte a nezlorečte! Radujte sa s radujúcimi a plačte s plačúcimi! Buďte vospolok jednomyselní, nebuďte namyslení, ale majte porozumenie pre nízko postavených; nebuďte múdri len pre seba. Nikomu sa neodplácajte zlým za zlé; starajte sa o dobré pred všetkými ľuďmi. Ak je možné, nakoľko je na vás, majte pokoj so všetkými ľuďmi, nepomstite sa, milovaní, ale ponechajte to hnevu (Božiemu) – lebo je napísané: Mne patrí pomsta, ja odplatím; hovorí Pán. Naopak: ak je tvoj nepriateľ hladný, nakrm ho; ak je smädný, napoj ho; lebo keď tak urobíš, žeravé uhlie zhnieš mu na hlavu. Nedaj sa premôcť zlému, ale zlé premáhaj dobrom!

R 12, 9 - 21

Milá duchovná rodina, milí synodáli, sestry a bratia!

Je pre mňa poctou, že sa k vám môžem prihovárať na úvod tejto synody zvestou Božieho slova ako novozvolený biskup Západného dištriktu a aj na tomto mieste ďakujem za vaše modlitby a podporu.

Dovoľte mi taký osobnejší úvod.

Cirkevný zbor v Martine a tento chrám je mi dôverne známy, osobitne milý a vzácný. Hneď pri vstupe do kostola som si všimol, že je nejaký iný. Čerstvo vymalovaný. Tie isté farby, ten istý priestor, ale iné ovzdušie, iný dojem. Zapôsobilo to na mňa ako prísľub, že aj táto synoda prinesie do našej cirkvi, do toho istého priestoru, do tých istých farieb, niečo nové a svieže, nové ovzdušie, čerstvý závan Božieho Ducha.

Prišli sme na túto synodu s očakávaním, že sa niečo stane. Že sa stane niečo, čo nás skoriguje, usmerní, nasmeruje do budúcnosti.

Vybral som preto z Božieho slova poslanstvo, ktoré, verím, že nám posluží ako navigačná mapa, dalo by sa povedať, že je v princípe programom pre spoločenstvo kresťanov. Pokiaľ sa ho budeme držať, nemôžeme sa pomýliť.

Čo teda hovorí toto slovo?

Sprotivujte si zlé, držte sa dobrého, spravajte sa nielen úctivo, ale predbiehajte sa v úctivosti, buďte horliví, s vrúcny duchom slúžte Pánovi, nádej, ktorú máme, nech je dôvodom k radosťi, v súžení buďte trpezliví, vytrvalí na modlitbách, pozorní, pohostinní... Sú to vysoké nároky. Aj keď sú formulované skôr všeobecne, myslím, že ich nevnímame ako nereálne a určite ich v neakej podobe môžeme vnímať aj medzi nami.

Apoštol však tieto nároky na spoločenstvo kresťanov ešte stupňuje: Dobrorečte tým, čo vás prenasledujú, dobrorečte a nezlorečte! Dobrorečte dokonca aj svojim nepriateľom. Nenadávať im, nevyjadrujte sa o nich v zlom.

Radujte sa s radujúcimi a plačte s plačúcimi! Buďte vospolok jednomyselní, nebuďte namyslení, ale majte porozumenie pre nízko postavených; nebuďte múdri len pre seba. Teda nezakladajte si na sebe, nech vám ide vždy skôr o druhých. Nikomu sa neodplácajte zlým za zlé; starajte sa o dobré pred všetkými ľuďmi. Ak je možné, nakoľko je na vás, majte pokoj so všetkými ľuďmi.

Toto už je naozaj silná káva. Aj keď znova apoštol zostáva vo všeobecnej rovine, už vidíme, že toto medzi nami už bežne nevidno. Skôr výnimočne.

Apoštol ešte pridáva a vyzýva kresťanov veľmi konkrétne: Nepomstite sa, milovaní, ale ponechajte to hnevu Božiemu.

Toto je už veľmi konkrétne napomenutie a aj veľmi zvláštne spojenie. Nepomstite sa milovaní. Tvrdý výraz pomsta spojený s milovanými. Priznám sa, že v tomto bode sa mi aj ulavilo. Pri takej salve požiadaviek zrazu niečo veľmi konkrétne, zrejme reakcia na aktuálny problém niektorého cirkevného zboru, ktorá napovedá, že práve medzi kresťanmi sú aj pomstychtiví, nahnevani, leniví, sebeckí, netrpeliví, bezohľadní, somrajúci, nadávajúci... proste, že tieto slová neadresuje Pavol nejakým éterickým nadpozemským bytostiam, ale ľuďom z mäsa a kostí, ako sme my, ktorí vedia byť veľmi fajn, ale aj pekní darebáci.

Keď tieto apely končí slovami: Ak je tvoj nepriateľ hladný, nakrm ho; ak je smädný, napoj ho; lebo keď tak urobíš, žeravé uhlie zhrnieš mu na hlavu. Nedaj sa premôcť zlému, ale zlé premáhaj dobrom!, tak vnímame, že toto je už je tá najvyššie nastavená latka. Možno ju ešte zvládnuť, nie je to už len ideál, nastavený tak vysoko preto, aby sme mali motiváciu spraviť aspoň niečo?

Nie je to určitý typ propagácie, ktorá počíta s tým, že pokiaľ chceme získať pozornosť ľudí pre nie samozrejmu vec, musíme ju zdramatizovať aspoň o 30 %? Teda o tretinu veci prehnáť, aby sme zaujali?

Pozrime sa ešte na úvod tejto state Písma. Je to akoby nadpis celého odseku: Láska nech je bez pokrytectva a nasleduje prečítaná stať Písma o vzťahoch v spoločenstve kresťanov.

Teda keby sme mali toto všetko podčiarknuť a najst spoločného menovateľa, tak je ním – láska. V láske je toto všetko nie prehnané, nie postavené ako nedosiahnuteľný ideál, ale možné a reálne.

Keď Pán Ježiš vyzýva v závere hádam najznámejšej 5. kap. Mt – vy teda buďte dokonalí, ako je dokonalý váš Otec nebeský, tak nás odkazuje na lásku, lebo tá je dokonalá už tu a teraz a v nebi bude už vo svojej čistej podobe.

Myslím, že všetci kandidáti na biskupa, či už dištriktuálneho alebo generálneho, mali vo svojich programoch ako jeden z najdôležitejších bodov – vzťahy. Ako reakciu na to, že všetci viac menej vnímame, že vzťahy medzi nami, najbližšími spolupracovníkmi, ale v mnohom ohľade aj v širšom rozmere sú rozbité a choré. Túžime, aby do nich prišiel pokoj a uzdravenie.

Apoštol nezostáva len pri láske ako fenoméne, na ktorý sa dá nalepiť všetko, čo za lásku považujeme. Hovorí: láska nech je bez pokrytectva.

Nech je ozajstná, nech je autentická, nie predstieraná, chvíľková, nech je programom pre váš život, navigačnou mapou.

Podľa posledných prieskumov dôvery hodnotenia inštitúcií na Slovensku je na prvom mieste armáda, na druhom školstvo a na treťom polícia. Držia sa nad 50 %. Ešte pred 15 rokmi bola zhruba na 50 % aj cirkev, dnes je približne na tretine – cirkvi na Slovensku teda dôveruje asi 35 % obyvateľov. Horšie je na tom napríklad vláda a parlament.

Zaradili sme sa medzi tých, ktorí prestali byť autentickí, ktorí skôr niečo deklarujú, než nazaj sú?

Je úplne zrejme, že cirkev na Slovensku nie je v centre diania ani pozornosti. Ale Pán Ježiš nehovorí o cirkvi ako o mocenskej alebo politickej inštitúcii, ani o takej, ktorá by mala byť okázalá a nápadná. Hovorí o nej ako o svojich nasledovníkoch: Vy ste soľ zeme, vy ste svetlo sveta... Aj malé množstvo soli dá tú správnu chuť celému jedlu. Aj najmenšie svetielko vidno aj v najväčšej tme.

Priravnáva kráľovstvo nebeské k horčičnému zrnku, ktoré je síce maličké, nenápadné, ale skrýva v sebe obrovský potenciál, ktorý keď sa rozvinie, dejú sa veľké veci.

Takto nás pozýva svojim dnešným slovom: Konajte to, čo je najzákladnejšie, najpotrebnejšie a zároveň najťažšie, žite v láske tak, aby ste sa nedali premôcť zlému, ale dobrým premáhali zlé.

Najkrajší, najväčší a dokonalý príklad nám dal v tom Pán Ježiš Kristus svojou smrťou na kríži a svojím zmŕtvychvstaním, dokonalým spôsobom nám preukázal lásku a pozýva nás aj dnes, aby sme nasledovali Jeho príklad.

Začali sme tým, že Boží Duch prináša novú atmosféru do cirkvi, premieňa a obnovuje nás k čistote a svätosti. Prosme, aby svojou transformujúcou mocou konal v nás a v našej cirkvi aj na tejto synode. Amen.

JÁN HROBOŇ, BISKUP ZD ECAV

KÁZEŇ PREDNIESOL NA SLUŽBÁCH BOŽÍCH, KTORÉ SA KONALI NA ÚVOD SYNODY ECAV
V EVANJELICKOM KOSTOLE MARTINE 19. OKTÓBRA 2018

Ešte jedna spomienka na brata farára JÁNA BOHDANA HROBOŇA a ponaučenie, ktoré potrebujeme pretaviť do každodenného života

Nepoznal som vo svojom živote človeka s takou empatiou, porozumením k iným ľuďom a takou vplyvnou motiváciou k práci na Božej vinici. Jeho meno samotné vyjadruje krásu jeho poslania – Boh nám ho dal. V mojom prípade práve on bol tým Božím nástrojom, ktorý spôsobil moje duchovné obrodenie, ktorého základom bola od detských rokov túžba po pravde a spravodlivosti. Nebol som presbyterom počas jeho pôsobenia v našom cirkevnom zbore. Ale on, akoby poznal srdce každého, kto sa na neho obrátil či už o radu alebo s akýmkoľvek problémom. Práve on ma v tom čase priviedol aj k aktívnej činnosti v našom cirkevnom zbore. Najmä organizovanie seminárov *Veda a viera* boli popri mojom povolani tou správnou „parketou“, pri poznávaní Božieho diela. Z toho dôvodu aj tento príspevok odvíjam predovšetkým k tomuto obdobiu. Moderátormi seminárov boli Zuzka Bukovská a Miloš Kovačka. Darilo sa nám na tieto semináre pritaľhnuť i známe vedecké osobnosti z rôznych oblastí života, ako prof. Ing. Július Krempaský, CSc., MUDr. Eva Siracká, DrSc., MUDr. Ján Siracký, DrSc., prof. RNDr., MUDr. Rudolf Pullmann, CSc., a ďalší. Prednášky seminárov vždy vyzneli ako úprimné vyznanie viery v Hospodina.

Na úvod tejto spomienky uvádzam pamätnú modlitbu, ktorou náš milý J. B. Hroboň otvoril tretí ročník seminárov *Veda a viera*, ktorý sa niesol v duchu: ***Hľadajte Hospodina, dokiaľ sa dáva nájsť, vyjajte Ho, dokiaľ je blízko!*** Iz 55, 6

Otče nebeský, ďakujeme Ti za všetky pramene viery, z ktorých smieme čerpať. Stretávame sa s nimi na každom kroku v živote Tvojho stvorenstva a najmä u človeka, ktorého si stvoril na svoj obraz. Oslavujeme Ťa za úžasnú zákony a zmysluplné štruktúry, ktoré si vložil skrze svoje Slovo a svojho

Ducha do tejto našej zeme a ktoré nám dovoľuješ poznávať. Bez nich by bola neužitočným a temným chaosom nielen naša zem, ale aj naše telo, naša duša a duch, ktorý prebýva v nás. Zvlášť Ťa oslavujeme za mimoriadne vlohy, ktoré si daroval do mysle, do rúk a do srdca tým ľuďom, ktorí vďaka nim viac vidia, počujú, cítia a vnímajú ako druhí. Tento svoj prorocký dar prijímajú ako Tvoju milosť a sú schopní ho stvárniť v básňach, literárnych a hudobných dielach, tancom, piesňami, hereckými výkonmi či v rôznych odvetviach výtvarného umenia. Ale sú schopní aj odhaľovať krásu Tvojho diela a obohacovať nás novými vedeckými poznatkami. Tak sa stáva náš život bohatším a nás všetkých pomáhajú dvíhať bližšie k Tebe.

Prosíme Ťa, daj, aby tieto dary rozmnožovali na Tvoju česť a chválu, nie na svoju slávu. Aby to robili v pokore a zodpovednosti pred Tebou. Nech sú ich diela krásnymi kázňami, ktoré otvárajú ľuďom oči i srdcia. Prosíme Ťa, požeň naj ich životy, nadanie aj diela. Nám daj milosť, aby sme ich prácam rozumeli, vedeli ich čítať, dívať sa na ne, počúvať ich, nimi sa nadchýnať, a tak spolu s nimi šíriť česť a slávu Tvojho svätého mena.

Odpusť tým, ktorí dar umenia zneužívajú až po zvrátenosť a ohrozujú tým kultúru ducha, morálny život, kvalitu zdravia i kvalitu celého života súčasnej aj budúcich generácií. Prosíme Ťa, drž nás pevne a veď po ceste pravdy a spravodlivosti. Nedopusť, aby zlo víťazilo nad dobrom a tým strhávalo z tejto cesty slabých. Príťahuj nás mocne k sebe, aby sa naše rady rozhojňovali.

Daj nám všetkým milosť byť výbornými umelcami lásky, pravdy, radosti, viery, nádeje a pokoja vo všetkých „malých“ každodenných veciach, ktoré dláždia cestu k veľkým veciam Tvojho kráľovstva, kde pri-

pravuješ pre tých, ktorí Ťa milujú, krásne miesto, aké ani obdarované oko a ucho na tomto svete ani nevidelo, ani nepočulo. Nech Ti je za to vzdávaná od nás všetkých česť a sláva. Amen.

Všetky semináre kráčali tým smerom, ktorý nám svojim životom tu na Zemi ukázal Pán Ježiš Kristus, najmä v takých dôležitých povolaniach, ako sú lekári, kňazi, učitelia a vedci – fyzici, matematici..., ako aj systémové manažerstvo v oblasti kvality života a kvality zdravia. Inšpirovali spoznávať Hospodinove stopy, ktoré zanechal v Jeho diele stvorenia a vykúpenia, dokonalého riadenia, ako aj Jeho milosť, lásku, neustále objavovať nové možnosti správnej cesty a kráčať po nej.

Mnohí ľudia dnes i v minulosti považovali a považujú vedu za protiklad viery v Boha. Pritom práve úroveň vedy vyjadruje stav nášho poznania o vesmíre, o zemi a o živote. Skúmanie ľudského tela otvorilo cesty k liečeniu mnohých chorôb a úrazov. Vďaka rýchlemu pokroku v elektronike sme vstúpili do veku počítačov, ktoré veľmi zmenili náš život. Je preto správne, ak si vážime profesionálne výkony, ktoré prispeli k nášmu poznaniu makro- i mikrosvetu, od vecí nepredstaviteľne malých po nesmierne veľké. Na druhej strane však musíme vždy pamätať, že naša úroveň poznania nikdy nemôže dosiahnuť múdrosť, všemohúcnosť a všadeprítomnosť Boha Otca, Syna i Ducha Svätého.

Každá veda/vedná disciplína môže už dnes bez problémov dokázať existenciu jediného živého Boha, trojjediného, kresťanského Boha. Tí, čo ochutnajú moc, chcú ju neustále zväčšovať. Tí, čo majú veľa svojho bohatstva, nie sú ochotní rozdať ho pre tých, ktorí žijú v chudobe, biede, ale chcú ho naďalej rozhojňovať. Nie sú a nechcú byť služobníkmi. A nechcú ani spytovať svoje svedomie, či moc, bohatstvo získali spravodlivo, bez podvodov alebo bez zneužívania nedokonalých ľudských zákonov a pravidiel života. Etika, morálka, mravnosť sa zo

súčasných zákonov ľudskej spoločnosti vytráca alebo si ju definujú podľa svojho. Ale tieto pojmy nie je možné meniť, nie je možné chápať ich bez úzkeho, úprimného vzťahu k Bohu. Lásky k Bohu, pokora k Jeho dielu stvorenia, lásky k svojim bližným i láska k sebe samému, bez poznania dômyselného systému, ktorý v sebe máme, bez uvedomenia toho, čo znamená skutočná sloboda rozhodovania sa, čo znamená práca pre spoločné dobro, to sú dnes neznáme pojmy vlastnej zodpovednosti. Ale právo má byť v úplnej zhode so zodpovednosťou! Čím vyššie spoločenské postavenie, tým musí byť aj väčšia zodpovednosť z hľadiska rozvoja spoločnosti v jej všetkých troch dimenziách: telesnej, duševnej (psycho-sociálnej) i duchovnej (schopnosti tvoriť) a svoj talent/dar od Boha, odovzdávať ďalej – pre spoločné dobro. Nie pre vlastný prospech, ale k rôznym formám šírenia nádhery Božieho diela a jeho Tvorcu.

Je veľmi zaujímavé, že ľudia, ktorí stáli pri zrode modernej vedy, ktorí uskutočnili prvé vedecké experimenty a formulovali prvé vedecké teórie, boli väčšinou ľudia, ktorí verili Biblii ako zdokumentovanému Slovu Božiemu. A verili, že veda, by mala ľuďom:

1. ukázať dokonalosť a na konkrétnych veciach a javoch priblížiť krásu aj zložitosti života;

2. priblížiť Boží zázrak stvorenia všetkých vecí viditeľných i neviditeľných a viesť ich takto k uctievaniu Boha.

Boh stvoril človeka na svoj obraz. Prial si, aby práve on bol korunou stvorenia, aby bol vrcholovým reprezentantom Jeho diela. Boh nám umožňuje čoraz hlbšie poznávať Jeho dielo, ale súčasný vývoj ľudskej spoločnosti sa skôr od jeho Tvorcu vzdáľuje.

Na spomenutých seminároch *Veda a viera*, ale aj na konferenciách manažerstva kvality sme najmä prednáškami upozorňovali na tieto príležitosti aplikáciou systému manažerstva kvality podľa medzinárodných noriem ISO 9000, najmä ich význam pre zdravotníctvo. Dnes som presvedčený, že to platí pre všetky oblasti života – aj

v školstve, v cirkevných zboroch a v celej ECAV na Slovensku.

Na službách Božích, ktoré sa konali 4. marca 2018, sme v našom chráme zažili prostredníctvom Hroboňovskej rodiny krásne spomienkové služby Božie. Ďakujem Pánu Bohu, že nám aj táto rodina dodala a dodáva novú energiu do nastávajúcej činnosti na aktívnom podieľaní sa na pozitívnych zmenách, ktoré nás čakajú. Na službách Božích zaznela zo záznamu aj krásna, nadčasová kázeň nášho milovaného farára J. B. Hroboňa.

Verím, že ani náš cirkevný zbor, s ktorým sa viaže taká slávna história nielen kresťanskej cirkvi, ale celého slovenského národa, nebude len „mŕtvou cirkvou/cirkevným zborom“, ale aktívnym ohnívom v celom nastávajúcom dianí na Slovensku. Výzvou v tomto smere bola nielen kázeň Ludovíta Hroboňa – zborového farára CZ ECAV v Lučenci, ale aj príhovor zborového farára v Bratislave-Dúbravke, Jána Hroboňa, ktorý bol vo voľbách nového vedenia ECAV v lete 2018 zvolený za biskupa Západného distriktu ECAV.

Určitou výzvou v tomto smere je aj novelizovaný Štatút nášho CZ, ktorý bol schválený na výročnom konvente v roku 2017. Táto výzva by mala byť zároveň sľubom nielen pre zborové presbyterstvo, ale pre celý náš cirkevný zbor i celú martinskú verejnosť – kráčať v stopách nášho Pána Ježiša Krista cestou pravdy a spravodlivosti k novej kvalite života, akú nám On ukázal.

Každý máme mnoho chýb, previnení, veď v porovnaní s našim Pánom sme a ostaneťme nedokonalými, hriešnymi stvoreniami. On nás však miluje takých, akí sme. Ak Ho chceme nasledovať, vytrváme a uvedomíme si nielen svoje hriechy, ale aj dary milosti, ktorými nás po celý život sprevádza, prenáša ponad priepasti života, dokážeme pod Jeho vedením aj zdanlivo nemožné.

Jeho lásku, Jeho vedenie sme mali možnosť spoznávať aj pri nedávnych oslavách – 20. výročí našej BŠ a 15. výročí ESŠ.

Určite si uvedomíme a v milujúcom srdci

aj pocítíme Jeho odpúšťajúcu lásku a talent – schopnosti k tomu, aby sme svoje poslanie, plnili podľa Jeho vôle pre spoločné dobro. Pán Boh nám v ten pravý čas dáva spoznať a uplatniť dary, ktoré vysoko prevyšujú naše túžby a očakávania. Predpokladom k tomu je však naša úprimná viera a láska, ktorú v živote máme dokazovať – „znova sa narodiť“, obrátiť sa a kráčať tou správnou cestou. Takým Božím nástrojom môjho obrátenia bol aj J. B. Hroboň, spolupráca s ním, ale i s ďalšími ľuďmi, s ktorými som mal možnosť pracovať a žiť. Za to všetko patrí Pánu Bohu moja vrúcna vďaka. Pamätajme na našich predkov, pamätajme na našich vynikajúcich pastierov cirkevného zboru a snažme sa pokračovať v ich práci a začatom diele na vinici Pánovej!

Veľmi si vážim, že môžem pracovať ako presbyter v CZ v Martine. Zároveň som celú činnosť presbyterstva analyzoval a uvedomil som si, že aj tu je množstvo vecí, ktoré potrebujeme napraviť, zlepšiť, zdokonaľiť. Nech sa Božie slovo potvrdzuje aj našimi skutkami, našim životom. Tak ako som spomenul aj v príspevku do Martinského evanjelika 2017, č. 3 – 4 „Nech sa z volieb nestane spoločné bremeno“, aby naša cirkev s takou bohatou tradíciou, s takými významnými osobnosťami, že bez nich by nebol uznaný ani slovenský národ, aby nebola považovaná za „mŕtvu“, ale nech sa stane skutočným svetlom a soľou zeme. Verím, že aktívnu činnosť pod Božím vedením je možné túto nepriaznivú situáciu zmeniť. Verím, že všetci noví presbyteri nielenže štatút nášho CZ poznajú, ale považujú ho za súčasť svojho sľubu a rozmyšľajú nad tým, ako sa svojou prácou pricinia o jeho uplatňovanie v praktickom živote.

Verím, že Pán Boh nám bude v tejto práci pomáhať, viesť nás a ako cirkevný zbor dokážeme oživiť, prispieť a nadviazať nielen na tradíciu, ale byť tým dobrým zrnom zasiatym do dobrej pôdy na prospech nášho regiónu a celého Slovenska.

Konfirmačná slávnosť sa konala 13. 5. 2018,
v Nedeľu po Vstúpení, EXAUDI.

*Bojuj dobrý boj viery, dosahuj večný život, do ktorého si povolanej
a pred mnohými svedkami vyznal si dobré vyznanie.*

1 Tim 6, 12

EMMA BURYÁNEKOVÁ
MATEJ ČAJKA
MATEJ ČILJAK
SAMUEL ELIÁŠ
ZUZANA JANČEKOVÁ
TERÉZIA KACIANOVÁ
DÁVID KOVAL

TERÉZIA KRÍŠTOFÍKOVÁ
MICHAELA MIČKOVÁ
KARIN MINCOVÁ
LUCIA MORGOŠOVÁ
LUCIA ŠVIEDOVÁ
VINCENT TALAPKA
JULIANA ŽINGOROVÁ

Naším milým konfirmandom praje Cirkevný zbor ECAV v Martine
veľa Božieho požehnania a vedenie Duchom Svätým.

Konfirmácia 2018

Suspírium:

Pravou perlou slovo čisté – daj nám ho, daj, Pane Kriste,
nech nám svieti, nech nám zjasá jeho hĺbka, jeho krása!
A keď nám ho pridáš hojne, nechže našou ozdobou je,
vo viere nech zatrblieta ako poklad Tvojho sveta! Amen.

Ako zachová mladík svoj chodník čistý? Tak, že bude zachovávať Tvoje slovo.

Ž 119, 9

Milí bratia, milé sestry, milí naši konfirmandi, milá mládež,

vážené slávnostné nábožné kresťanské zhromaždenie v Pánovi Ježišovi Kristovi!

Prečítali sme si verš z najdlhšieho zo všetkých žalmov, ktoré nájdeme v Písme svätom – Žalm 119. Izraelci ho volali tiež Veľkým abecedárom. Má dvadsaťdva krásnych rozsiahlych častí. Presne toľko, koľko je písmen v hebrejskej abecede. Každá časť sa začína písmenom, ktoré v tejto abecede nasleduje, aby sa to dvanásťročný židovský chlapec, ktorí získali titul Bar micva, t. j. Syn zákona, ľahšie učili naspamäť. Na ňom a z neho sa učili nielen písať a čítať, ale aj veľkým Božím pravdám. Čerpali z neho životnú múdrosť, ktorú im žiadne iné vzdelanie a ani výchova nemohli poskytnúť. Žalm je známy ako chválospev na Boží zákon. Veď v ňom je zachytené všetko, čo Boh zjavil ľudstvu skrze patriarchov, skrze prorokov a pisateľov biblických kníh. Vyjadruje radosť zbožného človeka z najväčšieho Božieho daru, a tým je Jeho slovo, Jeho vôľa, ktorú môže poznávať, Jeho zákon. Vyjadruje aj hlbokú túžbu tento zákon pretaviť do konkrétnych situácií každodenného života. Na čo by nám bol Boží zákon, ak by sme ho len vedeli a nevedeli by sme s ním žiť. Je pripravený pre všetkých, ale najmä pre mládenčov a devy – chlapcov a dievčatá, ktorí nastupujú na cestu viery a zodpovednosti voči Bohu, voči rodičom, voči spoločnosti. Na cestu vážnych duchovných zápasov a rozhodnutí, na cestu aj pochybností a hľadania pravdy, na cestu Božích dobrodení a krásnych chvíľ v spoločenstve mládeže, cirkvi, ale najmä na cestu k Pánovi Ježišovi Kristovi. A preto sa pýtame:

AKO ZACHOVÁ MLADÍK SVOJ CHODNÍK ČISTÝ?

Chodníky a cesty, bratia a sestry, v našom živote hrajú dôležitú úlohu. Často si kladieme pri našich deťoch otázku: „Kam ich život dovedie? Po akých cestách sa vydajú? Kam to nasmerujú a kam to v živote dotiahnu?“ Mať takýto možno aj dobre vychodený, osvedčený chodníček je dôležité najmä tam, kde je priestor mimo chodníka mimoriadne nebezpečný a zradný. Kde stúpil vedľa znamená stratíť sa, zablúdiť, možno aj zahynúť. Niečo podobné, ako keď sa v lese zide z cesty. Veci, pre ktoré takto zídeme z chodníka, bývajú neraz lákavé a príjemné. Vidina slobody alebo nezávislosti, úspechu, dnes však čoraz častejšie pocitu komfortu a životného pohodlia je veľkým lákadlom opustiť tieto chodníky.

Včera sme sedeli pri obede s dcérou a bavili sme sa o tom, ako sa svet posunul a zmenil. Viete si predstaviť, že by dnes vzniklo také štúrovské hnutie ako kedysi? A moja Gabika mi hovorí: „Však oni boli práve v našich rokoch, keď sa to všetko začalo. Ako sa vedeli stretnúť, dať si nové mená, zburcovať národ! Vedeli písať, poukazovať na ne-

spravodlivosť...“ A potom mi povedala: „Keby sme sa dnes traja, štyria zišli a toto urobili a vyšli do mesta popri tých ľuďoch, ktorí sedia na kávičke... tak nás len vysmejú.“ Aké je to veľké pokušenie ten náš komfort, to, aby sme sa mali dobre. Tam najrýchlejšie zídeme z ciest, ktoré sú čisté. Pretože agitačné strediská toho zlého vyzerajú ozaj dobre – ako to jablko v rajskej záhrade. Ťažko je odolať tomu, aby nám bolo lepšie. Veď často-krát tam putujú masy ľudí. Dokonca aj tí, ktorí sú nám, alebo aspoň majú byť príkladom. Sú mimo týchto ciest čistých, spravodlivých. Skutočnosť však býva častokrát potom iná, bolestná. Neviem, či ste už stretli človeka, ktorý sa takto stratil a pochopil, že je stratený, že je mimo cesty, mimo Božej milosti, človeka, ktorý dovidel až za oponu týchto agitačných stredísk toho zlého. Poznal skutočnú pravdu, pre ktorú zišiel dole, a zistil, že to je klam a faloš. Ja takýchto ľudí poznám, ale poviem vám, že omnoho smutnejší je pohľad na tých, ktorí sa v týchto labyrintoch, bludiskách sveta „vytešujú“ a ani si neuvedomujú, kam idú.

Aj preto si dnes hovorme o chodníkoch, o smerovaniach v našom živote. Najčastejšie sa vyskytujúce slová v tomto ohromne dlhom žalme sú: cesta, chodník a Boží zákon. Sú akoby synonymá – slová, ktoré hovoria o tom istom. Keď sa spomína cesta, myslí sa v prvom rade na Boží zákon a naopak. Keď sa hovorí o Božom slove a zákone, hovorí sa vlastne o ceste, o chodníkoch v našom živote. Boží zákon, Jeho slovo, spoločenstvo cirkvi sa majú pre nás stať cestou, tým chodníkom. Takto sme sa to, milí konfirmandi, počas dvoch rokov aj učili a sme si to vysvetľovali. Lebo vieme, že aj cesty a chodníky sú dnes kadejaké. Akoby som počul starca alebo osvedčeného učiteľa, ktorý sa pozerá na človeka, ktorý takto opustil dobré hodnoty, a hovorí: „Ej, po akých chodníkoch si sa vybral?“ Keď diablovej nestačili tie bludiská, tie labyrinty mimo dobrých ciest, začal budovať chodníky a cesty vlastné. Veľmi podobné tým pravým, spravodlivým a čistým. Aj preto sa so žalmistom pýtame: Ako zachová mladík svoj chodník čistý? Ako nájsť ten správny? Tak, že budeme zachovávať Jeho slovo!

Dnes sa prihovárom nielen ku konfirmandom, ale aj k vám, milí rodičia, krstní rodičia, starí rodičia, príbuzní. Aj vy sa máte rovnako ako tie vaše deti vzdelávať v Božom slove. Veľmi pekným časom bolo aj spoločné konfirmačné sústreďenie. Musíme sa rozprávať o veciach viery so svojimi deťmi, aby sme s nimi neriešili len lyžiarsky, plavecký, matematiku, letnú brigádu, ale najmä to, ako spoločne udržujeme naše chodníčky čisté. Plné Božieho slova, Božích darov, modlitieb a sviatostí, aby nás hocjaký „duchovný prepokopník“ nepomýlil! Aby sme odpovede na životné otázky neľadali v horoskopoch a kadejakých mentálnych tréningoch, ale v Písme svätom, ktoré je pre nás luteránov, ale aj pre celý kresťanský svet zásadné. Ak podľa tohto Slova budeme kráčať, nielenže naše chodníky budú čisté, ale aj náš cieľ bude vznešený. Apoštol Pavol v Liste Galatským píše, že Boží zákon sa nám stal vychovávateľom ku Kristovi, sprievodcom. V gréckom origináli je tu použité slovo „paidagogos“, teda pedagógom ku Kristovi. Boží zákon sa nám stal sprievodcom ku Kristovi. Písmo sväté nás vedie k Bohu a k správny cieľom. To znamená, že ak kráčame podľa Jeho slova, tak kráčame k dobrému cieľu.

Pamätajte si to, milí konfirmandi. Aj preto som každému z vás vybral na vašu konfirmačnú rozpomienku, verš práve zo Žalmu 119, aby ste si ho obľúbili, aby sa vám stal konfirmačným.

„Kráčajte podľa Božieho slova a dokráčate až ku Kristovi, až k nebesám, až do jeho slávy.“ Amen.

Eben-Ezer

Biblický príbeh spomínajúci Eben-Ezer je príbehom troch bojov Izraelčanov s Filištíncami (1S 4– 7). Ten prvý Izrael prehral, ale pozície si udržal. Do druhej bitky kňazi poradili priniesť Archu zmluvy ako symbol a záruku Božej prítomnosti a pomoci. Dopadlo to však katastrofálne: Izrael utrpel zdruvujúcu porážku a archa bola ukoristená. No Filištínci si ju dlho nenechali, lebo na nich *ruka Hospodina ťažko doliehala*. Archu museli vrátiť, ale Izraelčanov utláčali ďalších dvadsať rokov. Tí sa opäť radili s kňazom, tentokrát so Samuelom, ktorý navrhol začať pokáním: *Ak sa celým srdcom obrátite k Hospodinovi... a budete slúžiť Jemu samému, vytrhne vás z ruky Filištíncov*. Izraelčania ho poslúchli. Potom došlo k tretej vojne, no teraz bol Boh s nimi a vybojoval pre nich víťazstvo a slobodu. Na pripomienku tejto udalosti postavil Samuel kameň, *nazval ho Eben-Ezer a povedal: Až potiaľto nám pomáhal Hospodin*.

V Martine máme svoju verziu tohto príbehu. Nepripomína nám ho kameň, ale budovy. Evanjelická cirkev na Slovensku bola povestná kvalitným vzdelávaním. Mnohé zbory, vrátane nášho martinského, stavali popri kostoloch aj školy. Dve svetové vojny napáchali veľa škody, ale evanjelici v Martine si takpovediac udržali pozície, dokonca ich ešte rozšírili o ďalšie budovy pre kresťanské vzdelávanie. Avšak nasledujúci zápas so zlom, ktoré predstavoval komunistický režim, dopadol pre nich katastrofálne: mesto sa stalo baštou ateizmu, účasť na bohoslužbách sa zdecimovala, cirkevné budovy boli skonfiškované a používané na výchovu mládeže v duchu marxizmu-leninizmu. No *ruka Hospodina*

ťažko doliehala na tento režim a po pol storočí padol ako domček z kariet. So slobodou získali cirkvi späť aj mnohé zo svojich budov.

Eufóriu Nežnej revolúcie však čoskoro vystriedalo to, čo vtedajší prezident Václav Havel nazval blbou náladou. Havlova rada na jej prekonanie bola, že pravda a láska musia zvíťaziť na lžou a nenávisťou. Vtedy zvyšky verných martinských evanjelikov oslovili kňaza, môjho otca Jána Bohdana Hroboňa. Ten navrhol začať pokáním a presťahovali sme sa do Martina. Keď som tam prvýkrát uvidel opustené cirkevné budovy, premkla ma vízia kresťanského vzdelávania. Tie stavby, tie eben-ezery hovorili príbeh nádeje, modlitieb, snov, úsilia aj slz mojich predkov a ako im Boh pomáhal. Uvedomil som si, že je to aj môj príbeh a že môžem byť účastný na jeho ďalšej kapitole. Toto sa stalo viacerým z nás a teraz spoločne premáhame lož a nenávisť pravdou evanjelia a Božou láskou aktivitami Centra kresťanského vzdelávania v Martine. Blbá nálada mnohých sa tu mení na radosť, nádeje a sny, a zrekonštruované eben-ezery ďalej rozprávajú príbeh o Božích víťazstvách aj v našej krajine.

Ano, ešte nás čaká veľa bojov so zlom, ale vojna je už vyhratá. Uistuje nás o tom ten najvznešenejší Eben-Ezer, postavený samotným Bohom – Ježišom kríž na Golgote, kde porazil nášho najväčšieho nepriateľa. Tento kríž zároveň pripomína, že až takto nás Hospodin miloval. Preto sa k Nemu obráťme celým srdcom a slúžme mu s vďačnosťou, radosťou a odvahou. On nám až potiaľto pomáhal a bude s nami navždy.

BOHDAN HROBŇA

*Vtedy všetky národy zeme zbadajú,
že nosíš meno Hospodinovo, a budú sa ťa báť.*

5M 28, 10

Slavomír Sabol, biskup VD ECAV

Kázeň na slávnostných službách Božích pri príležitosti 20. výročia založenia Biblickej školy a 15. výročia založenia Evanjelickej spojenej školy v Martine

Milí bratia a sestry v oltárnej službe, vážení riaditelia našich jubilujúcich škôl v Martine, milý pedagogický zbor, priatelia z USA, bratia a sestry v Kristu!

Slovo, ktoré sme prečítali, bolo adresované starozmluvnému Izraelu. Izrael, neznámy národ, vzniká na cudzej egyptskej pôde. Národ otrokov zatúži po slobode, po sebaurčení. Z Egypta odíde neznámy ľud otrokov, ktorý sa postupne formuje na izraelský národ, ktorý v svojom okolí, putujúc do Kanaánu, zrazu vzbudzuje rešpekt. Kanaánske národy sa boja Izraela, lebo „*nosí meno Hospodinovo*“.

Nie každý vzbudzuje rešpekt. Sú ľudia, ktorých stretávame každý deň, a nevzbudzujú v nás žiadnu vážnosť. Nad niektorými dokonca kývneme rukou, akoby boli druhotriedni. Ale predsa sú v našej spoločnosti, v okolí i v cirkvi takí, ktorí vzbudzujú rešpekt. Sú to ozajstné osobnosti. Samozrejme, tento rešpekt nie je vzbudzovaný samotnou existenciou týchto ľudí. Ak som vysoký, nevzbudzujem automaticky rešpekt, iba ak u malých detí. To, že vzbudzujeme rešpekt, prichádza s každodennými postojmi a zápasmi, ktorými vydávame svedectvo do svojho okolia. Prostredníctvom nich ľudia poznávajú, kto vlastne sme. Naše hodnoty, odvahu a naše danosti. Všetko, čo do nášho okolia signalizujeme, ľudia reflektujú a skúmajú, aký osov im to prináša. Keď sú tieto signály vnímané pozitívne, ľudia skladajú pred takými jedincami klobúk. Tieto osobnosti vzbudzujú rešpekt. Ľudia si ich určite všimnú.

Neplatí to len o ľuďoch. Platí to aj o inštitúciách. Aj dnes, ak vstúpime do významnej predajne, mnohí povedia: Tak toto si kúpim, lebo to je dobrá kvalitná značka. Sú ľudia, ktorí kupujú iba značkový tovar. Možno je vyrobený z toho istého materiálu ako iný tovar inde, ale oni majú skúsenosť, že táto značka je zárukou kvality dobre vyrobeného tovaru. Preto sa dokážu na tento tovar spoľahnúť. Určitá firma sa stala pre nich zárukou kvality. Mať meno, ktoré vzbudzuje rešpekt, či už ako jednotlivec alebo firma, ba dnes môžeme povedať ako jubilujúce školy – vzdelávacie inštitúcie, to neprichádza samo od seba. My si dnes chceme spoločne klásť otázku pri jubileách Biblickej školy a Evanjelickej spojenej školy (EŠŠ) v Martine, ako možno prísť k menu, ktoré vzbudzuje rešpekt? Verš z Pisma, ktorý sme čítali, dáva jasnú odpoveď.

**MENO, KTORÉ VZBUDZUJE REŠPEKT,
PRICHÁDZA TAM, KDE HOSPODINA NESIEME DO KAŽDODENNÝCH PREJAVOV ŽIVOTA**

V texte sme čítali: *Vtedy všetky národy Zeme zbadajú, že nosíš meno Hospodinovo a budú sa ťa báť.* Tieto slová, adresované Božiemu ľudu, boli pre neho pohladením, zadosťučinením, a zároveň aj povzbudením na cestu. Izrael vyrástol v Egypte a o Izraeli ako o národe nevedel nikto. V egyptskom prostredí tento národ skoro zanikol ako národ otrokov. Až postupne sa pod vedením Mojžiša dal na neľahkú cestu slobody. Cestu púšťou, cestu strádania, cestu každodenných existenčných problémov. Ale predsa šli, poslušní Božej výzve, a očakávali, že Pán Boh túto cestu požehná. Nebolo to ľahké rozhodnutie ani pre Mojžiša, ani

pre izraelský ľud. A zrazu v určitej etape sa z tohto ľudu etabloval národ, ktorý vzbudzoval rešpekt u okolitých národov, prechádzajúc okolo nich. Zrazu tieto národy majú určitý rešpekt a obavu, že ich toto nové etnikum vytlačí z ich životného teritória. Novoetablovaný národ je iný ako tie, čo doposiaľ poznali. Tajomstvo úspechu podľa nášho textu nespočívalo v šikovnosti jednotlivcov. Takí určite existovali aj v okolitých národoch. Požehnanie spočívalo na Izraeli podľa biblického textu preto, lebo poslúchali hlas Hospodina, svojho Boha, a plnili všetky Jeho príkazy (5M 28, 1). Povedané s kázňovým textom – Izrael „niesol“ meno Hospodinovo. Neostalo iba pri rozprávaní o Ňom, ale niesol Ho do každodenných prejavov svojho bytia. Boli jednoducho iní ako ostatné národy. Správali sa ináč. Mali iný hodnotový rebríček a zvyky. Toto sa nedalo prehliadnuť. Boh požehnával spoločenstvo, ktoré sa k Nemu hlásilo nielen slovom, ale aj skutkom. Napriek tomu, že začali reptáť a zlyhávať na púšti, predsa sa napokon podriadili pod mocnú ruku Božiu a s nádejou napredovali do zaslúbenej zeme. Slovo Izrael sa stalo zrazu menom, na ktoré sa nezabúda.

Tento starozmluvný príbeh Izraela akoby ožíval na ceste nášho evanjelického cirkevného školstva. Naše školstvo, ktoré v minulosti dalo cirkvi i národu mnoho vzácných osobností, sa dostalo do problémov. Počas komunistického otroctva bolo odsúdené na zánik. Po zmene spoločenských pomerov v roku 1989 začala cirkev nanovo a od nuly zriaďovať svoje školy. Začínala na holej lúke, ale ani tak ju nič neodradilo konať. Tak tomu bolo aj v Martine. Na holej lúke vzniká pred 20 rokmi Biblická škola, ktorá si kládla za prioritu vychovávať laických pracovníkov v cirkvi. Majúc obrovskú odvalu ste pred 15 rokmi zriadili Evanjelickú základnú školu, z ktorej postupne vznikla Evanjelická spojená škola v Martine, ktorá zabezpečuje výchovu detí od predškolského veku až po gymnaziálne bilingválne štúdium. Dnes sa vám určite pred očami vybavujú všetky tie strastiplné začiatky, cez ktoré ste museli s odvahou kráčať, majúc iba vieru, že Pán Boh požehná dobrému dielu. Dnešný deň vytvára priestor pre poďakovanie zakladateľom týchto inštitúcií – bratovi Bohdanovi Hroboňovi (riaditeľovi Biblickej školy), bratovi Jozefovi Sopoligovi (riaditeľovi EŠŠ) a celému úžasnému pedagogickému kolektívu oboch škôl. Ďakujem za porozumenie a nezištnú pomoc Evanjelickému cirkevnému zboru v Martine a cirkevným zborom a priateľom v Spojených štátoch amerických, ktorí tieto školy dosiaľ podporujú.

Tieto martinské evanjelické školy sú živým svedectvom, že Boh požehnáva tých, ktorí majú sny a dokážu sa s dôverou spoliehať na pôsobenie Ducha Svätého medzi ľuďmi. Lebo On oduševňuje človeka pre šlachetné ciele a zmocňuje k vytrvalej práci a dáva možnosti aj v našich nemožnostiach. Nadväzujúc na odvalu otcov martinského slovenského gymnázia z 19. storočia chceme sa aj v dnešnej dobe dokázať vernými duchovným hodnotám a k nim privádzať tých, ktorí sú nám zverení. Veríme, že aj dnes sa Pán Boh prizná k šlachetnému dielu. Biblické slovo, ktoré hovorí o rešpekte iných pred Božím ľudom, sa naplňuje aj v živote týchto martinských evanjelických škôl. Po ich krátkom fungovaní, napriek mnohým existenčným problémom, ktoré sa ešte neskončili, získali tieto školy rešpekt a úctu ľudí, nielen Evanjelickej cirkvi, ale aj mesta Martin i jeho okolia. Preto úprimne voláme: „Vďaka Ti, Bože, za toto úžasné požehnanie a za tú milosť, že sme mohli pri tom stáť!“ Chceme, aby EŠŠ okrem vzdelania priniesla deťom múdrosť, ktorá spočíva v bázni pred Bohom. Preto má táto škola úlohu „vniest“ meno Hospodinovo do života detí, aby Ho potom oni niesli, kamkoľvek pôjdu. To im prinesie rešpekt ľudí i požehnanie v živote.

MENO, KTORÉ NESIE REŠPEKT, MAJÚ TÍ, KTORÍ SA NEBOJA VLASTNEJ IDENTITY,
KONAJÚC VERNE SVOJE POSLANIE

Nikdy nebudeme mať rešpekt k človeku, ktorý si neváži sám seba a nemá vlastnú identitu. Stáva sa, že niektorým stačí iba nálepka – „evanjelická škola“, ale nedokážu sa stotožniť

s kresťanskými postojmi, ku ktorým by mali inklinovať i druhých viesť. Naše evanjelické školy budú mať budúcnosť iba vtedy, ak sa za svoju evanjelicko-kresťanskú identitu nebudeme hanbiť, vnímať ju ako niečo zbytočné, ale budeme ju každodenne žiť a jej odkaz vštepovať zvereným deťom. Páči sa mi heslo, ktoré si dali školy v Martine: „...aby sme verní pravde, v láske rástli... v Krista.“ (Ef 4, 15). Tieto slová apoštola Pavla poukazujú, v čom spočíva identita skutočnej osobnosti i inštitúcie. Prajem si, aby táto námaha priniesla svoje ovocie, aby z týchto našich škôl vychádzali zdravé kresťanské osobnosti, ktoré svojím konaním pozitívne ovplyvnia cirkev i národ. Evanjelická cirkev mala v minulosti množstvo takýchto osobností a verím, že aj naše martinské školy budú semeniskom významných ľudí, ktorí by sa ľúbili ľuďom aj Bohu.

Verím, že tieto školy majú a budú mať dosť takých pedagógov, ktorí by boli v kresťanských postojoch žiakom vzorom. Izrael sa nevzdal svojej identity, svojho poslania, ani výnimočnosti, a preto mohol obstáť v budúcnosti a nezanikol. Budúcnosť našich evanjelických škôl spočíva tiež v zachovaní si svojej tváre a plnení jedinečného poslania. Názov „evanjelická škola“ nech je vyjadrením tejto identity a poslania našich škôl.

V texte sme čítali: *zbadajú, že nosíš meno Hospodinovo*. Meno si nemožno získať ani reklamou, ani ho nemožno vnútiť do pozornosti iných ľudí, lebo sa ľuďom také meno potom zhnusí. Meno môžu ľudia iba „zbadat“, že tento človek, táto inštitúcia, táto škola je iná ako ostatné. Verím, že ľudia tu v Martine vidia, že tieto naše školy sú iné, a preto môžu mať rešpekt v svojom okolí.

Kedysi Dante Alighieri povedal: „Je ťažké vpísať do srdca meno, ktoré ňa nechce milovať.“ Nemožno u človeka získať rešpekt, ak sme voči nemu agresívni, ak si ho nevšímame, ak mu neprejavíme lásku. Láska by mala byť znamením aj týchto našich vzdelávacích inštitúcií. Školy nebudú môcť v srdciach detí zanechať rešpekt, ak im v nich nebude prejavovaná láska. A práve láska musí vytvárať iné prostredie, ako je na štátnych školách. Prajem vám, ktorí na týchto školách učíte, aby ste na to nezabudli. Aby vždy vychádzali z týchto škôl študenti, ktorí si tieto školy budú nosiť v srdci, lebo v nich našli múdrych, vzdelaných, no predovšetkým milujúcich pedagógov.

Človek môže mať meno a rešpekt, ale to samo osebe nie je trvalou hodnotou. Veď existujú mnohí ľudia, ktorí majú popularitu, ale o pár rokov sa môže stať, že si na nich nikto nespoenie. Aj vzácne meno sa môže rozplynúť ako chiméra. Nesmieme zaspáť na vavrínoch. Je dôležité, aby sme niesli zodpovednosť za meno, ktoré máme. Aj naďalej sme povinní pre dobré meno týchto škôl vykonať všetko, čo je v našich silách. To, čo naše školy bude robiť jedinečnými, nie je len vzdelanie, ktoré poskytujeme. Veď dobré výkony podávajú žiaci aj na iných školách. Potrebné je zdôrazniť, že to, čo nás robí inými, je „nosenie mena Hospodinovo“ do každodenného života školy a odtiaľ do širokého okolia. Preto prosím všetkých, ktorí na škole pôsobia, aby okrem vzdelania „vniesli meno Hospodinovo“ do života študentov. Keď potom oni budú „vnášať meno Hospodinovo“ do svojho života, bude sa o našich školách hovoriť s úctou a rešpektom. Vtedy naplníme odkaz Jána Amosa Komenského, ktorý povedal: „Žiak nie je nádoba, ktorú treba naplniť, ale pochodeň, ktorú treba zapáliť.“ V zodpovednosti konajme všetko pre to, aby – keď sa Boh pozrie na naše cirkevné školy – nemusel vysloviť slová: *Máš meno, že žiješ, a si mŕtvu*. (Zj 3, 16) Naplníme preto prostredie našich škôl rozmerom Kristovej lásky, lebo iba tak sa tieto inštitúcie budú môcť zapísať do srdca tých, ktorí ňou prešli. Nech z nich vychádzajú ľudia milí Bohu aj ľuďom a prinášajú osôh cirkvi i národu. Amen.

Svedectvo kameňov pri 15. výročí založenia Evanjelickej spojenej školy v Martine

JOZEF SOPOLIGA

*Vtedy vzal Samuel kameň (...), dal mu meno Eben-Ezer a riekol:
Až potiaľto pomáhal nám Hospodín.*

1 S 7, 12

Pätnásť rokov Evanjelickej spojenej školy v Martine by sme mohli vidieť z rôznych uhlov pohľadu. Ten najzásadnejší poukazuje na pomoc, ktorú sme dostali od Hospodina pri budovaní školy – najmä pri hľadaní vhodných školských priestorov. Podobne ako v citáte z knihy Samuelovej kamene, v našom kontexte tehly, múry či budovy, sú svedectvom, že napriek všetkým problémom a zápasom môžeme s radosťou a s istou dávkou úľavy povedať: „Až potiaľto nám pomáhal Hospodín.“ Zároveň si uvedomujeme, že kamene sú iba prostriedkom na vytvorenie priestoru, kde môžu žiaci – ako živé kamene Božej stavby – zažiť Božiu lásku, láskavé spoločenstvo a podnetné vzdelávanie.

Pozrime sa na jednotlivé míľniky pri budovaní školy od jej vzniku.

2003

Túžbu začať a plány aj miesto na školu máme; nemáme však dosť žiakov. Prihlásilo sa ich málo, preto otvorenie školy odkladáme o rok.

2004

Biblická škola ako zriaďovateľ začala v roku 2004 písať históriu našej školy spolu s prvými 25 prváčikmi základnej školy. Začíname v budove zborového domu, ktorý nám poskytol Evanjelický cirkevný zbor v Martine. Okrem jednej kmeňovej triedy máme k dispozícii triedu na angličtinu a sála zborového domu nám slúži až dodnes ako telocvičňa. Naši žiaci sa stravujú v školskej jedálni Základnej školy na Ul. P. Mudroňa. Mnohých žiakov od Príboviec až po Turany nasledujúcich desať rokov zväzame do školy školským autobusom.

2005

Hoci plánujeme, že v septembri 2005 otvoríme iba jednu triedu prvákov a v nasledujúcom školskom roku nebudeme musieť hľadať nové priestory pre ďalší ročník, nechceme odmietnuť žiakov, ktorí prišli na zápis. Tak nám pribúda 34 prváčikov základnej školy, otvárame dve nové triedy na poschodí zborového domu, kde boli dovtedy kancelárie miestnych novín Nový život Turca. V priebehu roka potrebujeme najst nové priestory, ktoré by po malej rekonštrukcii boli vhodné na nasledujúci školský rok.

2006

Na jar 2006 začíname rokovania s vedením ženského spolku Živena, ktorý nám ponúkol do prenájmu jedno krídlo svojej budovy na Hviezdoslavovej ulici. Začíname intenzívnu prácu na hľadaní finančných prostriedkov, ktoré treba investovať do výmeny okien na celej budove, rekonštrukcie kabinietov, tried, výstavby novej plynovej kotolne, výmeny elektrických rozvodov v celom krídle. Vďaka Bohu sa nám napriek krátkemu času podarilo pripraviť priestory na dve nové prvácke triedy, jednu triedu na delené hodiny angličtiny a školský klub tak, aby sme v septembri mohli privítať 40 nových prváčikov.

2007

Pokračujeme v rekonštrukcii priestorov na druhom poschodí Živeny, kde pribúdajú dve triedy a jeden kabinet. Aj vďaka tomu môžeme v septembri 2007 v týchto priestoroch privítať 42 nových prváčikov. Budovu sme získali do prenájmu na 90 rokov.

2008

Hektický čas, ktorý súvisel s hľadaním a rekonštruovaním rastúcich školských priestorov, je v roku 2008 dočasne prerušený. Môžeme si trochu vydychnúť a ideme do prenájmu už zrekonštruovaných priestorov v Biblickej škole, ktorá dokázala zladíť svoje vzdelávacie programy s potrebami základnej školy. V tejto budove nám pribúdajú dve kmeňové triedy, učebňa angličtiny a počítačová učebňa. V auguste dávame do užívania detské ihrisko s preliezkami, šmykačkami a hojdačkami. Máme naplnený prvý stupeň.

2009

Do užívania dávame ďalšie dve triedy v 1. slovenskom gymnáziu, ktoré si prenajímame od Biblickej školy. Priestory boli zrekonštruované už skôr Biblickou školou, ktorá v nich predtým prevádzkovala vysokoškolské programy učiteľstva náboženskej výchovy a misijnej práce s deťmi a mládežou, ako aj vikendové programy pre laických pracovníkov v cirkvi. Viacerí absolventi týchto vysokoškolských programov sa stávajú našimi kolegami, predovšetkým ako vyučujúci anglického jazyka, náboženstva a vychovávateľa v školskej družine. Otvárame ďalšie dve nové prvácke triedy.

2010

Najvýznamnejšou zmenou v tomto roku je, že Biblická škola ako zriaďovateľ dostáva od mesta Martin do prenájmu na 50 rokov priestory bývalej materskej školy na Divadelnej ulici. Získali sme tak priestor, ktorý umožňuje ďalší rast školy na najbližších niekoľko rokov. Prenajaté priestory tvorí budova jedálne a dva učebné bloky, kde v každom bol potenciál vzniku šiestich tried. V letných mesiacoch rekonštruujeme prizemie Pavilónu B, kde vznikajú tri nové triedy, tri kabinety, skladové priestory, nové sociálne zariadenia a šatne. Sú tiež vytvorené podmienky, aby sa žiaci mohli stravovať v jedálni súkromnej materskej školy, ktorá v tom čase pôsobila v pavilóne A.

Len na ilustráciu: Na štyroch brigádach pri rekonštrukcii pavilónu B sa zúčastnilo viac ako 160 rodičov, priateľov školy, členov cirkevného zboru, pracovníkov Biblickej školy a priateľov z USA. Rovnako dobrú skúsenosť s takouto vysokou angažovanosťou a s pomocou pri prestavbách tak rodičov, ako aj priateľov školy máme od vzniku školy.

Škola zakupuje vybavenie prírodovedného kabinetu: najmä pomôcky na fyziku, chémiu a biológiu. V letných mesiacoch je trieda na prizemí zborového domu prebudovaná na prírodovednú učebňu a kabinet.

Žiaci prvého a druhého ročníka sa stravujú v školskej kuchyni Úsmev na Divadelnej ul. a žiaci tretieho až siedmeho ročníka sa stravujú v Školskej jedálni (ŠJ) pri ZŠ na Ul. P. Mudroňa.

2011

V letných mesiacoch dokončujeme druhú poschodie pavilónu B a prerábame časť priestorov na prízemí. Touto rozsiahlou rekonštrukciou vznikajú tri nové triedy, dva kabinety a nové sociálne zariadenia. Na prizemí sa zväčšuje kapacita jednej triedy tým, že sa vybúrala priečka a zrušil sa jeden z kabinetov. Druhý z pôvodných kabinetov prispôbujeme tak, aby v ňom v nasledujúcom školskom roku mohla fungovať školská knižnica.

Súčasťou rekonštrukcie sú aj práce na jedálni, ktorej kapacitu zvyšujeme na 88 miest. Takto vytvárame podmienky, aby sa tu mohli stravovať všetci žiaci prvého stupňa ZŠ. Zároveň je v objektive jedálne jedna miestnosť prerobená a prispôbená aj na výučbu technických prác. V budove zborového domu v letných mesiacoch maľujeme telocvičňu v prírodovednej učebni inštalujeme laboratorné stoly s prípojkami na elektrickú energiu a internet. Do nových tried kupujeme tabule, stoly, katedry, stoličky, la-vice aj nábytok do jedálne a učiteľských kabinetov.

Žiaci prvého stupňa sa stravujú v ŠJ na Divadelnej ul., ktorej prevádzkovateľom je Tomáš Jedinák – MITO. Žiaci druhého stupňa sa v prvom polroku stravujú v ŠJ pri ZŠ na Ul. P. Mudroňa a od februára 2012 v školskej jedálni na Divadelnej ul.

2012

V letných mesiacoch rekonštruujeme pavilón A a dávame ho do prevádzky k septembru 2012. Na prizemí sú umiestnené triedy 8. a 9. ročníka, na poschodí spúšťame prevádzku novootvorenej Evanjelickej materskej školy s dvoma triedami, umyvárňami a skladovými priestormi. Zriaďovateľom materskej školy je v tomto čase Evanjelický cirkevný zbor v Martine. Kapacita škôlky je 34 detí, ktoré sú rozdelené do dvoch oddelení. Všetky miestnosti škôlky sú zariadené sčasti novým a sčasti už používaným nábytkom.

2013

Východný dištrikt ECAV so sídlom v Prešove sa od januára 2013 stáva zriaďovateľom transformovanej Evanjelickej spojenej školy, ktorá v sebe spája materskú školu, základnú školu a bilingválne gymnázium. Gymnázium začína svoju činnosť v septembri 2013 s dvoma triedami prvého ročníka. Začína v historickej budove Prvého slovenského evanjelického gymnázia v Martine, aby svojou činnosťou nadviazalo na jeho históriu, ducha a víziu.

Škola už funguje v prenajatých priestoroch zborového domu, Živeny, Biblickej školy, Nižšieho slovenského evanjelického gymnázia, pavilónu A a pavilónu B na Divadelnej ul.

2014

V mesiacoch marec až máj je pavilón A rekonštruovaný z prostriedkov pridelených MŠVVaŠ SR, v budove sú vymenené okná a je kompletne zateplená. Výchovno-vzdelávací proces nie je rekonštrukciou obmedzený.

V letných mesiacoch prerábame priestory pavilónu C na Východnej ul. pre potreby dvoch ročníkov (štyroch tried) žiakov gymnázia, ktoré sa tam sťahujú od septembra 2014. Prvýkrát otvárame tri triedy prvého ročníka základnej školy. V takomto trende pokračujeme aj v nasledujúcich rokoch. Urgentnou sa stáva potreba nájsť definitívne riešenie na umiestnenie všetkých ročníkov gymnázia, keďže školské priestory na Východnej ul. nemajú kapacitu na ďalšie triedy.

2015

V priebehu roka 2015 konečne dospejeme k riešeniu priestorových kapacít na gymnázium. Spoločnosť Unico Martin s.r.o., ktorej výlučným vlastníkom je Nadácia kresťanského vzdelávania sídliaca v Biblickej škole, kupuje z úveru budovu bývalej Neografie na Ul. M. R. Štefánika 19. V júni začíname s rozsiahlou rekonštrukciou 2. a 3. poschodia pre potreby žiakov troch ročníkov gymnázia a žiakov vyšších ročníkov základnej školy. Rekonštrukcia je financovaná prostredníctvom Nadácie kresťanského vzdelávania a jej darcov. Na konci septembra presúvame všetky tri ročníky gymnázia spolu s dvoma ročníkmi základnej školy na 2. poschodie zrekonštruovaných priestorov na Ul. M. R. Štefánika 19. Je to veľká úľava, konečne máme pocit, že sme našli domov pre našu rastúcu školu. Budovu voláme nová budova školy.

V letných mesiacoch prebieha aj rozsiahla rekonštrukcia prízemia pavilónu A, kde boli predtým tri triedy základnej školy. Dochádza k celkovej zmene dispozičného riešenia prízemia pre potreby materskej školy. Sú vybudované dve nové veľké triedy, dve kúpeľne, šatne, sociálne a hygienické zázemie pre zamestnancov a kuchyňa. Prevádzka dvoch nových tried je spustená 1. septembra; materská škola od tohto školského roka zväčšuje kapacitu na 70 detí.

Žiaci sa od prvého po siedmy ročník základnej školy stravujú v ŠJ na Divadelnej 32. Žiaci gymnázia a dvoch ročníkov základnej školy sa stravujú v ŠJ v priestoroch novej budovy EŠŠ. Pri dodávaní stravy spolupracujeme s pani Janou Kucbelovou, ktorá zrekonštruované priestory kuchyne vybavuje technologickým zariadením a sprevádzkuje tak k septembru nové priestory kuchyne a malej výdajne stravy.

2016

Zmenou dispozičného riešenia 3. poschodia novej budovy EŠŠ vzniká priestor na dve veľké odborné laboratóriá a kabinety, ktoré sú vybavené novým nábytkom a technologickým zariadením. V januári začíname s ich budovaním.

Rekonštrukciou novej budovy sa mení celková dispozícia 2. a 3. poschodia.

Sú vybudované kmeňové triedy pre štyri ročníky gymnázia, tri ročníky základnej školy, triedy na denné hodiny, odborná učebňa informatiky, jazyková učebňa, dve veľké odborné laboratóriá so skladom a kabinetmi, školská knižnica, ktorá je zároveň aj študovňou, sociálne zariadenia pre žiakov i zamestnancov na oboch poschodiach, zborovňa pre učiteľov, administratívny trakt, v ktorom sa nachádza riaditeľňa, miestnosť pre zástupcov riaditeľa a kancelária administratívy; v rámci rekonštrukcie sú vymenené okná i dvere, priestory sú následne vymalované, zariadené školským nábytkom, klasickými aj interaktívnymi tabuľami, reproduktormi a šatňovými skrinkami.

Žiaci I. stupňa základnej školy sa stravujú v ŠJ na Divadelnej 32; žiaci II. stupňa a všetkých ročníkov gymnázia sa stravujú v ŠJ v priestoroch novej budovy, dodávateľom stravy je pani Jana Kuchelová.

2017

V januári začíname s budovaním veľkej školskej jedálne s kapacitou 247 miest. Práce sú ukončené koncom augusta a následne sú v septembri nové priestory skolaudované a uvedené do prevádzky. Na prizemí novej budovy je tým vytvorené kompletne zázemie na školské stravovanie pozostávajúce z plne vybavenej školskej kuchyne a plne zariadenej školskej jedálne. Celá rekonštrukcia aj zariadenie jedálne je financované zo zdrojov Nadácie kresťanského vzdelávania. Zároveň tu pribúdajú dve triedy pre maturantov na 3. poschodí.

2018

Nie sme na konci našej púte. Nevieme, aká bude budúcnosť školy. Sme však presvedčení, že tak ako nám Boh pomáhal až doposiaľ, o čom svedčia nielen budovy – kamene, ale predovšetkým živé kamene – ľudia v nich, bude nám pomáhať aj naďalej. Nech Mu je za to vzdávaná chvála a vďaka!

Jozef Sopoliga, riaditeľ EŠŠ a Janko Drahoš, prvý maturant martinského evanjelického gymnázia

...ale u Boha je možné všetko

Mt. 19,26

Rok 2018 bol od samého začiatku označovaný za jubilejný rok plný osláv a spomienok na významné historické udalosti a dejinné medzníky. Pripomenuli sme si dôležité okružle výročia: vznik prvej Československej republiky, vpád vojsk Varšavskej zmluvy na naše územie, Sviečkovú manifestáciu, ale aj 25 rokov od vzniku samostatného Slovenska. Avšak pre nás Martinčanov a martinských evanjelikov bolo okrem Martinskej deklarácie ešte jedno, a zda nie tak celospoločensky významné, no o to nám srdcu bližšie 20. výročie založenia Biblickej školy a 15. výročie Evanjelickej spojenej školy a zároveň rozlúčka s nami, prvými absolventmi – maturantmi evanjelického gymnázia, deňmi odchovanými Memorandovým námestím.

Posledný júnový víkend sa na pôde našej školy stretli všetci, ktorí priložili ruku k dielu v uplynulých dvadsiatich rokoch, ale i tí, ktorým je príbeh našej školy blízky a nie ľahostajný. Zažili sme dojemné stretnutia s bývalými učiteľmi aj s americkými priateľmi. Počas jubilejných slávností som sa neraz zastavil a predstavil si každý jeden rok, ktorý som strávil so spolužiakmi a učiteľmi. Vynárali sa mi v myslí spomienky – od malého chlapca nastupujúceho prvý raz do žltého školského autobusu. Chlapca, ktorý sa bránil a nechcel chodiť do tejto školy, no dnes mu je ťažko po ukončení štúdia opustiť ju.

Učenie v škole bolo pre nás mnohokrát až na poslednom mieste. A to nevrávím preto, že by som sa priznával, že sme to „flákali“, ale preto, že z nás škola budovala spoločenstvo. Budovali sme si pevné priateľstvá. Všetky aktivity, podujatia či každodenný život na škole viedli k tomu, že sa z nej stal náš druhý domov a z ľudí školy druhá rodina. Každý žiak dostal šancu nájsť si svoje miesto. Ak mu nešlo učenie, mohol sa zapojiť do rôznych projektov, školskej kapely alebo iným spôsobom participovať na chode školy. Neboli sme nútení dostávať tie najlepšie známky, no boli sme silno motivovaní podať čo najlepší výkon. A ak nám bolo aj nižšie hodnotenie, považovalo sa to za úspech. Nič z tohto, čo opisujeme, nie sú iba frázy. Vie to hádam každý, kto v škole prežil čas svojho života.

Na brigádach sme dostali priestor budovať si vlastnými rukami svoje triedy a vytvorili sme si tým hlbší vzťah a viac si vážili miesta, v ktorých

sme sa učili. Mohli sme z diaľky i z blízka sledovať osobnosti, ktoré okrem riadenia školy a výučby celé dni a noci hľadali spôsoby, ako sa o nás postarať a zabezpečiť nám zázitok kresťanského vzdelávania na úkor vlastných rodín, zdravia i voľného času. Od nich sme sa mnoho naučili a stali sa našimi idolmi, vzormi. V neposlednom rade sme sa stretávali s ľuďmi, ktorí nás naučili, čo znamená mať veľké a otvorené srdce. Boli to naši americkí priatelia, ktorým záležalo na nás – deťoch z druhého konca zeme. Svojou misijnou službou u nás v Martine nás naučili, že slúžiť Bohu – čo i len tým, že sa natrú okná alebo zbúra stena – sa v konečnom dôsledku po 20 rokoch ukáže, aké veľké je dielo – živé svedectvo Božieho požehnania. A z budovy bývalej tlačiarne Neografia je dnes škola. Keď sme tam v deň osláv stáli, uvedomili sme si, aký veľký dar sme vlastne dostali a čo všetko sme prežili. V tej chvíli neostalo ani jedno oko suché. Naše srdcia prenikala vďačnosť, ktorú sme pociťovali.

Náš jubilejný víkend bol naozaj radostný. V mnohom ohľade skvelý. Ale nebolo by ho nebyť tvrdej a oddanej práce i prvotnej „bláznivej“ myšlienky mladých ambiciózných ľudí pod vedením pána farára Jána Bohdana Hroboňa, ktorých viera bola silnejšia než vtedajšie šance založiť školu. Ak som sa niečo naučil počas štúdia, tak predovšetkým to, že nesmieme zabudnúť a máme pamätať na týchto ľudí, našich vodcov, a ich vieru v časoch, keď môžu prísť pochybnosti alebo iné slabosti.

Nedávno sme v kostole ďakovali za úrody zeme. Pre nás bol tento jesenný sviatok vždy výnimočný, pretože sme počas neho ďakovali Bohu za našu „úrodu“, za to, že nám doprial ďalší rok na našej škole. Vždy sme trpeli, či budeme oslavovať aj ďalší rok. Po štrnástich rokoch vieme, že nám bol dožičený. Dostali sme – urodilo sa veľakrát viac, ako sme žiadali. Dnes už s istotou vieme povedať, že Pán Boh sa o svojich ľuďoch postará, a keď niečo slúži na slávu Božiu, vydrží to aj ťažké a búrlivé časy. Pretože u Boha je možné všetko. A za to mu patrí naša úprimná vďaka.

JÁN DRAHOŠ,

ABSOLVENT EVANJELICKEJ SPOJENEJ ŠKOLY
V MARTINE

JEDEN Z PRVÝCH MATURANTOV
MARTINSKÉHO EVANJELICKEHO GYMNAZIA

Slávnosť odovzdávania vysvedčení prvým maturantom Evanjelického gymnázia v Martine

CO BŮH ČINÍ, VŠE DOBRÉ JEST

Co Bůh činí, vše dobré jest,
Svatá jest vůle Jeho;
Co mi naloží, chci rád nést,
Neb silně věřím v Něho,
Že on mne sám,
Jak dobrý Pán,
Vytrhne z všeho zlého;
Já se spouštím na Něho.

Co Bůh činí, vše dobré jest,
Vím, že mne nezavede;
Neb není při Něm žádná lest,
On mne v nebe uvede;
Já přestávám
A dosti mám
Na Jeho dobrodiní;
On mé neštěstí změni.

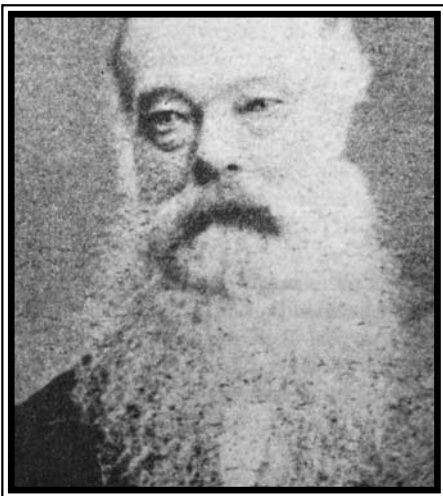
Zp 281

Písal sa tridsiaty prvý január 1875. Nižšie slovenské evanjelické patronátne gymnázium v Turčianskom Svätom Martine, posledné z troch slovenských gymnázií, prestalo existovať. Zakázali ho uhorské úrady, pretože protirečilo politickej koncepcii uhorskej vlády, podľa ktorej slovenský národ neexistoval.

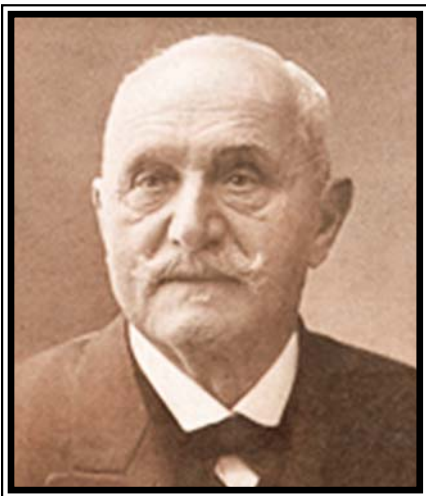
Profesori a žiaci sa zišli na záverečných smútočných službách Božích, na ktorých zaspievali spoločne pieseň *Co Bůh činí, vše dobré jest, svatá jest vůle Jeho*. A Martin Kramár, správca gymnázia, sa pomodlil pamätnú modlitbu, ktorá sa stala prorockou: *Pane, daj, aby z každej našej slzy radosť vykvitla*.

Hospodin prosby správcu Martina Kramára a jeho študentov vyslyšal. Pred dvadsiatimi rokmi v Martine rozkvitla Biblická škola pre laických pracovníkov v cirkvi. Pred 15 rokmi do nového života vstúpila – prostredníctvom jednej triedy – v súčasnosti už plnohodnotná, ročníkmi – až po maturitný naplnená Evanjelická spojená škola s bilingválnym evanjelickým gymnáziom. A dnes – práve dnes, 22. júna 2018 – sú certifikovaní a dekorovaní prví maturanti tejto školy.

Tá pieseň, ktorú v Martine v roku 1875 spievali žiaci so svojimi profesormi, bola naplnená nádejou a vierou. Verili Božiemu dobrodeniu, verili, že Hospodin nešťastie, ktoré zachvacovalo slovenský život, zmení. A stalo sa – podľa piesne:

Martin Kramár

Matúš Dula

Já přestávám
A dosti mám
Na Jeho dobrodiní;
On mé neštěstí změní.

Dnes na Memorandovom námestí v Martine kvitne radosť, ktorá sa rodila v dávnych slzách. Radostný džavot detí a dospelé úsmevy maturantov aj ich profesorov. Samozrejme i rodičov.

V zborovej sieni martinského evanjelického zboru, v ktorej je veľký drevený kríž a nápis „Neprestajne sa modlite. Za všetko ďakujte.“, sa koná vedecká konferencia v rámci Dní Milana Hodžu 2018 o Matúšovi Dulovi, predsedovi Slovenskej národnej rady, ktorý 30. októbra 1918 v zastúpení slovenského národa podpisoval Martinskú deklaráciu, a previedol tak Slovákov a Slovensko z Uhorského kráľovstva do československého štátu.

Matúš Dula stál na čele úspešného úsilia o vybudovanie Národného domu v Martine a tiež vytrvalých snáh o obnovenie martinského evanjelického gymnázia. Uhorsko však bolo neústupné. Nepovolilo ani evanjelické ani interkonfesionálne gymnázium.

No predsa v srdci vidím Martina Kramára a s ním Matúša Dulu v radostných slzách, ako dnes, píše sa 20. jún 2018, keď sa odovzdávajú vysvedčenia prvých maturantov na Memorandovom námestí, v modlitbe ďakujú za obnovu slovenského života, za dar slobody a radostne pozdravujú nadšenú mládež.

Čo na to všetko poviete, milý pán správca Martin Kramár? Čo na to poviete, pán Matúš Dula, predseda Slovenskej národnej rady? Zdá sa to byť neuveriteľné, no predsa sa nám dostalo dobrodenia podľa vašich pokojných – trpezlivých modlitieb!

(MK)

Všetci ako rodičia radi podpisujeme jednotky v žiackej knižke. Ale naozaj svedčia o tom, že deti veci chápu? Sú pre nás dôležitejšie známky ako to, či vedia mladí samostatne uvažovať, argumentovať alebo spolupracovať?

Aj o tom nám rozpovedal Jozef Sopoliga,
riaditeľ Evanjelickej spojenej školy v Martine,
kde sa rozhodli strategicky rozvíjať kultúru myslenia.
Možno vás ich skúsenosť inšpiruje.

UČIŤ SA PRE SEBA, nie pre známky

Pri príležitosti 15. výročia založenia školy

ROZHOVOR PRIPRAVILA BEÁTA JAROŠOVÁ

S čím vstupujete do nového školského roka 2018/19, aká bude téma?

Minulý rok sme mali tému, ktorá sa týkala 15. výročia našej školy a mnohé veci súviseli viac s duchovným rozmerom. Hlavná téma bohoslužieb, ranných stíšení a iných aktivít znela: Stavajme svoj život na skale. V našej škole chceme, aby žiaci mohli rásť v každom smere, aby mali kresťanský zážitok, akademický zážitok a zážitok spoločenstva. Tento rok a tie nasledujúce sa zvlášť chceme venovať akademickej časti „zážitku“ – rozvoju kultúry myslenia. Vychádzame z metódy vyvinutej na Harvardskej univerzite, ktorá má viesť k pochopeniu namiesto biflovania. V mnohom vyžaduje zmenu nastavenia vyučujúcich, žiakov, ale aj priestorov či vzťahov. Predstavuje vlastne kultúru školy, kde je myslenie viditeľné, aktívne podporované a vnímané ako hodnota. Žiaci si majú privlastniť proces učenia – učiť sa pre seba, nie pre známky, rodičov či učiteľa. Pomocou tzv. myšlienkových rutiín sa učia uchopiť problém, zároveň im

tieto rutiny dávajú štruktúru pre spoločný rozhovor.

Nebolí to...?

Bolí, lebo človek musí prebrať zodpovednosť za svoje vedomosti alebo názory a vedieť ich obhájiť. Zároveň je to pre žiakov oveľa zaujímavejšie, lebo sa stávajú na hodinách veľmi aktívnymi. Musia zväziť iný pohľad a dôjsť k hlbšiemu pochopeniu, a to sa nedá, keď idete nastokrát tému za témou. Najskôr som objavil tento koncept sám pre seba ako učiteľ fyziky, teraz by som chcel, aby sme sa tomu venovali v celej škole.

Ako môže vyzeráť takáto hodina?

Vedci z Harvardu, ktorí skúmali to, ako sa najlepšie učíme, zhrnuli najlepšie postupy učiteľov, ktorí podporovali myslenie a aktívne učenie žiakov. Najlepšie postupy museli spĺňať určité kritériá: museli byť uskutočniteľné v jednoduchých krokoch, kedykoľvek podporiteľné

učiteľom (aby sa na ne vedel rýchlo odvolať) a pravidelne sa opakujúce. Napríklad, idem učiť nové učivo o trení. Začneme experimentom. Jeden žiak si sadne na stoličku a budú ho tlačiť, prísadne si naňho ďalší a potom ďalší. Úlohou žiakov je celý priebeh najprv pozorovať. Nič iné, len opísať všetky aspekty toho, čo sa dialo. Je úžasné, čo dokážu niekedy žiaci vypozerovať. Potom sa ich pýtam, čo si o tom myslia, ako si vysvetľujú, čo sa tam stalo. Ďalej majú napísať všetky otázky či pochybnosti, ktoré majú v súvislosti s tým, čo vidia. Táto rutina sa volá pozoruj - uvažuj - dopytuj sa. Otázky z tretej časti rutiny sú pritom kľúčové, pretože podporujú, ako dokážem to, čo sa učím na hodine, preniesť do reálneho života. Pri tomto postupe sme vytvorili niekoľko vecí: deti majú čas na myslenie, pracujú s tichom, keď premýšľajú a je medzi nimi aj interakcia - teda sociálne učenie. V rámci diskusie sa pritom „zviditeľní“ to, čo si žiaci myslia a dostávajú spätnú väzbu od spolužiakov, ktorí môžu oponovať alebo podporiť myšlienku. Následne všetko spoločne zdieľame. Všetci ako rodičia radi podpisujeme jednotky v žiackej knižke. Ale naozaj svedčia o tom, že deti veci chápu? Sú pre nás dôležitejšie známky ako to, či vedia mladí samostatne uvažovať, argumentovať alebo spolupracovať?

Týka sa takýto prístup len prírodovedných predmetov?

Nie, tento postup je aplikovateľný vo všetkých predmetoch. Ideálne je, keď je to zavedené ako systémová vec, či už v celej škole alebo po celý čas v nejakom predmete. Videl som na svojich hodinách, keď som experimentoval s myšlienkovými rutínami, že asi nie je dobré miešať klasické vyučovanie s takýmto prístupom, kde na-

ozaj je viac slobody, ale aj viac zodpovednosti. Žiaci za mnou nakoniec prišli, že chcú viac poznámok a výkladu. Musia ich dostať, je to tiež dôležité, ale principiálny problém je v tom, že nie sú nastavení, aby boli aktívnymi hráčmi priamo v triede, lebo tak boli naučení.

Ako zmeniť nastavenie žiakov?

Asi sa treba veľa rozprávať, počúvať ich a byť im príkladom. Ukázať žiakom, že ja nie som žiadny guru, že k tomu, čo im predkladám, som sa nejako dopracoval, brať vážne ich otázky a nechať priestor, aby na ne našli odpovede. Vytvoriť ten priestor je pritom zodpovednosť školy. Pre nás učiteľov to znamená nanovo premyslieť koncept toho, čo je dôležité, čo sú tie veľké kamene - najdôležitejšie veci, ktoré by mali byť v akejsi časi - v mojom predmete - a čo je drobný piesok, ktorý môže prísť neskôr.

Čo bude teda ďalší krok?

Momentálne chceme spolu s ďalšími kolegami analyzovať naše postupy a vytvárať priestor, ako lepšie komunikovať so žiakmi, ako im načúvať a ako ich podporiť, aby boli naozaj aktívnymi účastníkmi celého procesu. Lebo o to v konečnom dôsledku ide - aby zvnútorňovali myšlienky a aby vzdelanie bolo ich. Chceme, aby študenti uvažovali: toto je moja škola, moje vzdelanie, moja hodnota. Škola mi vytvorila priestor na to, aby som mohol prejavíť svoj názor, vytvoriť svoj vlastný myšlienkový konštrukt, ale aj zhodiť ho, keď uvidím, že na druhej strane sú lepšie a silnejšie argumenty. Nie v zmysle relativizovať pravdu, ale aby si ju objavili sami, zvnútorňovali si to, učili sa z chýb, svojich či ostatných. Verím, že tento proces je simulovateľný v triedach.

Máte na to čas? Učebné plány sú asi železná košeľa...

Chceme si ho vytvoriť, a preto nejdeme spôsobom všetci naraz v jednom šíku. Vyskúšal som si to najskôr sám na sebe, teraz to chceme v úzkej skupine inovatívnych kolegov premyslieť, vyskúšať, predebatovať s rodičmi, učiť sa zo spätnej väzby... Nový spôsob výučby musí pedagóg zažiť, zniesť všetky námietky a hľadať riešenia. Prečo to robíme? Nechceme pripravovať žiakov, len aby boli úspešní v testoch, ale aby boli úspešní v živote. A úspešní v živote budú iba vtedy, keď budú vzdelaní, keď budú myslieť. Vzdelanie súvisí s tým, že mám hlboké pochopenie vecí, o ktorých hovorím. Tento koncept vychádza z reálnych štúdií a výskumov a sme presvedčení, že v konečnom dôsledku to bude mať aj dopad na výsledky v štandardizovaných testoch, ako je testovanie 5, testovanie 9, maturitné či prijímacie skúšky. Ukazuje sa totiž, že ak sú žiaci naučení myslieť vo vyšších kognitívnych procesoch, kde musia hodnotiť, tvoriť, analyzovať, sú schopní zvládnuť aj tie nižšie kognitívne procesy týkajúce sa napríklad zapamätania.

Nehrozí, že pri rozvoji intelektových zručností bude zaostávať napríklad rozvoj tých sociálnych?

Naopak. Myšlienkové rutiny sú spôsob, ako klásť otázky tak, aby došlo ku komunikácii medzi žiakmi, ale aj pedagógom. Je tam silná sociálna interakcia, čiže priestor pre budovanie učiaceho sa spoločenstva, ale aj priestor pre samostatné premýšľanie.

Nie je v tom koncepte riziko, že žiaci majú pocit, že učivo v škole už tak prežuli, že sa nepotrebujú doma vôbec pripravovať,

zatiaľ čo pri pôvodnom koncepte dostali domácu úlohu a museli sa k tomu vrátiť?

Poviem vám, ako by som si to predstavoval. Na jednej hodine sme sa skvele pohádali a rozobrali sme štyri žiacke varianty riešenia jedného fyzikálneho problému a keď zazvonilo, ani sme si nevšimli, že už vstúpil ďalší učiteľ, pretože sme boli takí zaujatí. Keď študenti prišli s riešením toho problému, nepovedal som, že toto je moje riešenie, ale spýtal som sa, či existuje ešte nejaké iné? Skončilo sa to tým, že si vyžiadali experiment, ktorý mal rozhodnúť o tom, ktoré z riešení je správne. V tomto momente sme už nehovorili o fyzike, my sme ju robili. Toto je veľmi motivujúce: naštartuje to žiaka tak, že si doma sadne a preštuduje si o tom viac.

Hlboký záujem sa tak spája s fascináciou a s tým, že odhalím, čo ma oslovuje...

Napriek tomu, že sme všeobecné gymnázium, mali by sme umožniť žiakom ísť vlastnou cestou, aby sa mohli zaoberať tým, čo ich fascinuje, a študovať to do hĺbky. Ak niekto na fyzike miluje mechaniku, tak mu umožniť, aby sa jej venoval viac ako elektrine a magnetizmu. Myslíte si, že radosť z poznania je výpravou na miesto, kde sa stretnem s tým, ktorý to stvoril? Verím, že to k tomu povedie. Škola by mala byť o hľadaní hlbokých pravd nielen vo fyzike či literatúre, ale aj Pravdy s veľkým P. Mala by nastaviť študentov na poctivé hľadanie, čo znamená ísť do hĺbky a použiť rozum, vieru, srdce...

Dá sa zvoliť moderný inovatívny prístup bez toho, aby vás limitovala situácia v školstve s jej neustálymi zmenami?

Dá sa a sme povinní to robiť. Pedagogické poznanie, výskumy, ktoré realizova-

li seriózne univerzity, ukazujú, že toto je spôsob, ktorý vedie k úspešnejším, slobodnejším a poctivejším deťom. To, že žijeme stále v koncepte frontálneho vyučovania, je náš problém. Napríklad posledná štúdia na PISE ukazuje, že ak sa v školských systémoch dobre skombinuje objaviteľský prístup s dobrým vyučovaním, prinesie to najlepšie výsledky pri testovaniach. My stále testujeme vedomosti a poznatky, je otázka, či majú deti priestor na ten objaviteľský prístup, ohúrenie z nových vecí, priestor, aby o tom mohli so spolužiakmi komunikovať, aby boli aktívne. Od ministerstva potrebujeme podporu v zmysle väčšej slobody pre školy, aby učitelia v nich sa stali zodpovednými nielen za metódy výučby, ale aj za obsah, za to, či inovujú, alebo nie.

Z malej komunitnej školy je teda po päťnástich rokoch úspešný projekt...

V našej škole oslavujeme aj „nulý ročník“, teda rok, keď sme nezačali. Je dôležité si pripomínať, že bol čas, keď sme nemohli začať, lebo sme nemali žiakov. Môžeme mať skvelé plány, skvelých učiteľov, ale nemôžeme otvoriť školu, keď nemáme žiakov. To bolo v septembri 2003. Pamätám si doteraz burčujúcu kázeň vtedajšieho miestneho brata farára Jána Bohdana Hroboňa, ktorý z kazateľnice vyzýval, či sa nenájde v meste aspoň desať spravodlivých, ktorí by chceli mať dieťa v takejto škole... Nestalo sa. Poučili sme sa, uvedomili sme si, že to bolo treba asi lepšie pripraviť a odkomunikovať. Naučili sme sa pokore. V roku 2004 sme otvorili prvú triedu základnej školy s 25 žiakmi. Náš plán bol naozaj taký, že urobíme malú komunitnú školu s priemerne dvanástimi žiakmi v triede, s individuálnym prístupom... Už prvý rok nám ukázal, že záujem je väčší, boli sme milo prekvapení. Nasledujúci rok sme mali už 40 žiakov

v ročníku, čiže sme otvorili dve triedy, a zrazu sme zistili, že ich nemáme kam umiestniť. Predpokladali sme, že priestory, ktoré máme, nám vystačia aspoň na dva-tri školské roky. Nárast pokračoval, až sme v roku 2012 otvorili materskú školu a v roku 2013 bilingválne gymnázium. Projekt základnej školy tak prerástol do spojenej školy, postupne sme vyriešili aj priestorovú otázku. Minulý školský rok sme končili so 714 žiakmi a do sveta sme vyslali prvých 38 maturantov. Veríme, že prinesú ovocie našej školy.

Nadviazali ste na tradíciu prvého slovenského gymnázia (1866 – 1875), kde sa vyučovalo „výlučne v reči slovenskej“. To zaväzuje...

Martin má silnú tradíciu evanjelického školstva a my by sme ju radi rozvíjali. Sme hrdí, že nadväzujeme na pôvodné myšlienky a tradíciu prvého slovenského gymnázia, ktoré malo podobný koncept ako naša škola. Zriaďovateľom základnej školy bola pôvodne Biblická škola so zámerom vzdelávať laických pracovníkov cirkvi. Z Biblickej školy neskôr vzniklo univerzitné akreditované štúdium – bakalársky program misijná práca s deťmi a mládežou a magisterský program učiteľstvo evanjelického náboženstva na Žilinskej univerzite. Tým, že Biblická škola mala aj učiteľstvo evanjelického náboženstva, vychovala aj pre našu školu budúcich učiteľov. Dovolím si tvrdiť, že máme skvelý tím, oddaný myšlienkou kvalitného, moderného a kresťanského vzdelávania. Medzi učiteľmi či žiakmi nie sú však len evanjelici, máme tu ľudí z rôznych denominácií, aj katolíkov. V mnohých smeroch je to obohacujúce. Učíme sa jeden od druhého aj čo sa týka duchovnosti či prístupov... Je dôležité, aby sme sa poznali.

PUBLIKOVANÉ V ČASOPISE ŽILINSKÁ DIECEZA

Vnúčik a stratená minca

Obával som sa, ako to prijme. Veď konečne prišli prázdniny a s nimi pokoj od včasných rán, vstávania a škôlkovej dochádzky. Dlhý spánok a k tomu česká zvieratková televízia, to všetko si musel odpustiť. Za rána bolo treba opäť vstať a kráčať do Letnej biblickej školy v Martine.

A hoci bol spočiatku mrzutý (povedal mi, prečo si ma tam zapísal, ani si sa ma neopýtal), postupne sa upokojil. V jeden deň prišiel s ohromujúcimi správami: A vy viete, starí rodičia, že Pán Boh má rád všetkých ľudí a všetkých zachraňuje? Aj tých, ktorí sa modlia, aj tých, ktorí sa nemodlia? Aj tých, ktorí sa vedia modliť, aj tých, ktorí sa nevedia? Ba aj tých, ktorí sa modliť nechcú? Všetkých! Lebo má všetkých rád!

A pokračoval: Počuli ste už o stratenej minci? Stratenej ovečky a stratenom synovi?

Všetky tri podobenstvá vyrozprával na dúšok. Stratenú mincu sme s ním hľadali priam tak ako v podobenstve. A stratený peniaz sme našli a radovali sme sa ako tá žena, ktorá strieborný peniaz zapotročila. A do počuli sme sa, že v nebi sa tak radujú anjeli, keď nájdu strateného človeka. Podobne nám vyložil podobenstvo o stratenej ovečky a stratenom synovi. Všetky sú o stratených ľuďoch a o radosi, ktorá prichádza s ich záchranou.

Vnúčik je nadchádzajúci prvák. Podobenstvá počúval v martinskej Letnej biblickej škole s nadšením i detskou empatiou. Aj preto, lebo sám sa, a pričasto, ocitne vo svojich detských podobenstvách. Predtým sa mu veľmi páčili spievajúce fontány, on sám bol spievajúcou fontánou, ale teraz miluje ovečky. Má už doslova čriedu. Každá z nich má meno. Spriatelil sa s nimi až natoľko, že sa vyhlásil za jednu zo svojich ovečiek. Ukladá ich a prekladá, pohybuje sa s nimi, tvorí ich príbehy. Kreslí ich. A fascinuje nimi aj svoje škôlkové spolužiačky. Niektoré z nich sa tiež vyhlásili za ovečky a založili si svoje stádočko.

Letná biblická škola sa napokon stala vnúčikovi blízkou, pretože ho pozvala do sveta, v ktorom sa zachraňuje, v ktorom sa tvorí radosť. Taká veľká, akou sa on sám zaradoval z ďalšej svojej ovečky, ktorú si v Letnej biblickej škole – rovnako ako jeho biblickí spolužiaci – vytvoril a s úľubou uviedol medzi svoje ostatné. Iste im bude rozprávať o jednej z nich. O tej zachránenej.

(MK)

MAĽOVANIE KOSTOLA

Budeme maľovať kostol! Také bolo rozhodnutie zborového presbyterstva. Dosť sme sa naoddychovali a po osadení nových okien v kostole je potrebné aj jeho vnútorné vymalovanie. Miestami opadáajúca maľovka a praskliny na strope nerobia dobré meno memorandovému pamätníkovi. Ak takéto práce dokázali uskutočniť susedia vo Vrútkach a v Sučanoch, vari nebudeme horší...

Prípravné administratívne kroky sa začali na tohtoročnom marcovom zasadnutí presbyterstva. Vypísanie výberových konaní, zabezpečenie súhlasu pamiatkarov, výber termínu, príprava harmonogramov, poverenie zodpovedných presbyterov za jednotlivé kroky počas prípravy a vlastnej realizácie – maľovania kostola. To všetko si vyžadovalo svoj čas, zákonné postupy a termíny. Podarilo sa. Cenové ponuky dodávateľov farieb, lešenárskych a maliarskych prác s overovaním kvality a záruky už vykonaných prác presvedčili hospodársku komisiu, ktorá rozhodla o oslovení firmy REVCOLOR, s.r.o., Martin, ktorá predložila so svojimi subdodávateľmi najreálnejšiu ponuku.

Mohli sme si vysúkať rukávy a pustiť sa do prípravných prác. Tie sa začali popoludní po službách Božích v 6. nedeľu po Svätej Trojici, dňa 8. 7. 2018. Práce pod rukami zapálených brigádnikov priam horeli. Za krátky čas boli vynosené všetky epedy z lavíc, zrolované koberce, uskladnená krstiteľnica, zbalená ozvučovací technika vrátane reproduktorov, odinštalované vrchné dosky dreveného obloženia, pozakrývané malé lustre, organ, bočné obklady, okná, pamätné tabule a lavice. Zostávalo vyriešiť zasekanie reproduktorových káblov do steny. Aj tento malý problém sa za pomoci rezacej techniky brata Michala Kubíka a zručnosti bývalého kurátora Milana Tkáča podarilo úspešne vyriešiť a káble sú schované v trubkách pod omietkami. Od pondelka už mohli nastúpiť odborníci na stavbu lešení, miešanie a nanášanie farieb. Aj keď lešenári mierne meškali, maliarom stavba lešení neprekážala a maľovali tam, kde dočiahli z lavíc a rebrikov. Úspešne zvládali aj nátery vo výškach i jemné zlatenia. Zo

dňa na deň bolo vidieť ich precíznu prácu. Udivovala aj ich rýchlosť, veď jedna konkurenčná firma predpokladala na túto prácu dva až tri mesiace. Vopred dohodnutý čas realizácie firma dodržala. Navyše sa začali aj práce na opravách a maľovaní oltára a kazateľnice. Podľa harmonogramu sa v stredu 25. 7. 2018 (na Jakuba) mohli už začať upratovacie práce. Zapojilo sa do nich mnoho brigádnikov, hlavne dievčat a žien. Ako vždy nechýbali ani sestry z Dražkoviec a Diakovej, ale ani koláčiky našej kuchárky Etelky Pavílikovej. Okrem čistenia a upratovania sa museli znovu inštalovať a sprevádzkovať všetky ozvučovací zariadenia, lebo v sobotu mal vo vymalovanom chráme premiéru prvý sobáš. S pomocou a ochranou Božou všetky práce prebehli bez zranení či ujmy na zdraví. Na ich hladký priebeh dohliadal s bratom kostolníkom Petrom Rysulom Milan Tkáč, ktorý popri „technickom dozore“ odstraňoval drobné nedostatky v kostole, vo veži a pri zvonoch. Počas maliarskych prác sme spriechodnili a opravili bočné dvere pod schodmi na chór. Vytvoril sa tak nový núdzový evakuačný východ, ktorý nám bol dlhodobo vyčítaný ako nefunkčný.

Po dvoch nedeliach a službách Božích konaných v aule Biblickej školy, sme sa mohli v 9. nedeľu po Svätej Trojici stretnúť opäť vo vymalovanom kostole. Okrem čerstvých farieb nás privítalo jasné osvetlenie úspornými žiarivkami, ktoré zakúpil a daroval bohuznámy podnikateľ. Pridal sa tak k mnohým darcom, ktorí neváhali obetovať finančné prostriedky, aby každý podľa svojich možností pomohol zboru niesť aspoň časť nákladov spojených s maľovaním. Ďalším nedeľným prekvapením bola organová hra a liturgický spievod, ktorými nás potešil podozorca Turčianskeho seniorátu brat Martin Melišík zo Zariečia-Mestečka.

Vďaka Bohu máme za sebou ďalšiu finančne náročnú investíciu, ktorú ešte skrásili nové čalúnenie oltára a dlhodobo plánované oteplenie vchodových priestorov pred príchodom zimy.

DANO BORCOVAN

V letných tohoročných dňoch sa uprostred horúčav
vynorilo jubileum básnika a hymnológa,
tvorcu milovanej Slávy dcery i slávnych piesní Zpěvníka evangelického,
rodáka z Mošoviec v Turci,

Jána Kollára

(29. 7. 1793 – 24. 1. 1852).

V rodisku si 225. výročie jeho narodenia pripomenuli domáci viery,
ale i Spoločnosť Jána Kollára z Prahy,

ktorá na mošovskú slávnosť opäť vyslala svojich zástupcov.
Pozdravovali sme vďačne vašu slávnosť, vážení Mošovčania.

Pripomíname si navzájom a vspolok s kresťanmi
i slobodymilovnými občanmi

Kollárov jedinečný verš:

Sám svobody kdo hoden, svobodu zná vážiti každou.

A svetu tichých večerných piesní ponúkame Kollárovi:

HVĚZDNATÉ NEBE

Bože pod Tvým slavným nebem stojím,
Vida tisíc světů nade mnou;
Hluku světa vzdálen, srdce kojím
Písni tichou, Tobě příjemnou;
Tvěť jsou ony skvoucí nebes stany
A Tvým: Staň se! Vznikla obloha,
Tys mne, bratry mé i nebešťany
Stvořil, k tomu díla přemnohá.

Tobě předústojný, Tobě pěji,
Jehož ruka hvězdy rozsílá,
Které se tam v prostranství tom chvějí
Během, ježto ona měřila,
Vodíc je v něm všecky vůkol stále
Jako přítel věrný přítele,
Sbory nebes, které Tvorci k chvále
Tiché plesy vedou vesele.

Zp 251

Minnesota Nice

Čo to znamená? Slovo Minnesota netreba prekladať, je to jeden zo štátov amerického stredozápadu. Keď si predstavíte mapu USA, Minnesota sa nachádza približne v strede územia Spojených štátov, úplne na severe, kde hraničí s Kanadou. Slovičko „nice“ je anglické prídavné meno a znamená pekný. Nadpis by sme mohli preložiť, ako „Pekná Minnesota“. Naši evanjelickí priatelia, ktorí podporujú Evanjelickú spojenú školu a Centrum kresťanského vzdelávania v Martine, pozvali našu rodinu a aj Minekovcov na letné prázdniny do ich peknej Minnesoty. Neviem, odkiaľ presne pochádza označenie „Minnesota nice“, ale pokúsim sa opísať, ako som pochopil a zakúsil jeho význam.

Pekná príroda. Minnesota má krásnu prírodu, v porovnaní so Slovenskom mi však chýbajú naše hory, ktoré stále obdivujem po našom návrate a uvedomujem si, akým sú pokladom. Ľudia v Minnesote si svoju prírodu chránia. Stromy v okolí ich domov dotvárajú krajinu, premyslene ich

vysádzajú, starajú sa o ne, zbytočne ich nevyrubujú. Zaujalo ma, že ľudia si nerobia ploty medzi pozemkami. Vytvára to oveľa menej vizuálneho „smogu“, šetrí peniaze, umožňuje bezprostrednejší kontakt so susedmi a ich deťmi. Niekedy sa len pousmejeme, ako v našom okolí nájdeme krásne domy obohnané dvojmetrovým plotom z betónových prefabrikátov, niekedy pre istotu dvojitým, svojim aj susedovým. Pri minnesotských cestách nájdete tabule, ktoré označujú, kto zbiera odpadky v ich okolí, prípadne vyzývajú obyvateľov, aby si niekto „adoptoval“ cestu a staral sa o jej čistotu od odpadkov.

Pekná kultúra. V rodinách ľudia často ovládajú hru na nejaký hudobný nástroj. Keď sme boli na rodinnom tábore v Mt. Carmel pri Alexandrii, v jeden večer bola talentová šou. Prvým príspevkom bola skladba troch bratov. Dvaja hrali na saxofóne a jeden na bicích. Prizvali si ešte profesionálneho hudobníka na basgitaru a jedného táborevého vedúceho, ktorý hral na klavíri.

Táto narýchlo zložená kapela zahrála 10-minútovú skladbu aj so sólamí pre každý hudobný nástroj. Nikdy som nič také nepočul, už vôbec nie od väčšinou amatérskych hudobníkov. Za hudobnou zručnosťou týchto chlapcov musia byť stovky hodín cvičenia. A nezaostáva ani výtvarné umenie. V jedno poobedie pricestovala na rodinný tábor pani, ktorá učila záujemcov, ako namalovať podklad na plátno a potom ťahmi štetca dotvoriť klasy, ktoré povievajú pri západe slnka. Naša dcéra Terezka takto vytvorila obrázok, ktorým si vyzdobila izbu a vyzerala to veľmi pekne.

Pekné správanie. Rozmýšľam, či som videl zamračeného človeka. Tak tých z vážnym výrazom tváre bolo niekoľko, ale vo všeobecnosti obyvatelia Minnesoty sú usmievaví, optimistickí ľudia, ktorí sa vám prihovoria, ak počujú cudzí prízvuk v angličtine. Dokonca to, že ste cudzincom, znamená, že niektoré veci dostanete pro bono, ako napríklad jazdu na ruskom kole v nákupnom centre. Keď sa mi prihovril človek v supermarkete, ešte ďalších 15 minút sme strávili v rozhovore na parkovisku, pretože ho úprimne zaujímalo, ako žijeme na Slovensku a náš pohľad na Spojené štáty. Slovička ako prosím, ďakujem a najmä s dovolením či prepáčte sú také časté, že sa vám dostanú hlboko do podvedomia a začnete ich prirodzene používať. Taktiež bezpečnosť a ohľaduplnosť na cestách je vzorná. Američania majú výkonné a krásne autá, ale nestane sa vám, že vás na bežnej komunikácii bude predbiehať nervózny vodič, ktorý sa ponáhľa. Radšej vás bude trepezlivo nasledovať. Ak si pôjdete zabehať alebo pôjdete na bicykli, auto vás pravdepodobne obehne až tak, že pôjde do protismeru, prípadne vodič vám ešte priateľsky zakýva.

Pekné kostoly a cirkevné budovy. Uvedomil som si, že náš kresťanský postoj je veľmi úzko spojený s naším postojom k vlastným financiám. Američania sú štedrí a pohostinní ľudia a prejavuje sa to vo fi-

nancovaní svojich zborov. Aby sme si to vedeli predstaviť, cirkevný zbor St. Andrews', ktorý k nám každý rok vysiela pracovníkov na letné biblické školy pre naše deti, má asi 8 000 členov. Tento zbor má asi 50 platených zamestnancov, 6 farárov, 11 pracovníkov s deťmi a mládežou, 4 kantorov, 6 diakonov starajúcich sa o chudobných a ľudí v núdzi a iné zaujímavé pracovné pozície. Možno sa pýtate, načo je toľko pracovníkov v cirkevnom zbore. Jedna z odpovedí, ktorá sa mi ponúka, je, že práve preto, aby vedeli pripraviť hodnotný program a aktivity pre svojich členov, ktorí sú ochotní toto všetko financovať, dokonca ešte aj podporovať bratov a sestry v zahraničí, ako napríklad na Slovensku. Ak sa nás niekto opýta, ako veľmi milujeme Pána Boha, ďalšia otázka, ktorá môže nasledovať, je, koľko svojich peňazí investujeme do našich zborov, kresťanských aktivít, kresťanských inštitúcií, ktoré majú konať svoju prácu a misiu. Veľmi nad tým premýšľam a financie sú jedna záležitosť, ktorú potrebujem vyriešiť vo svojom živote a kresťanskom postoji.

V pohostinnosti a zbožnosti sú mi naši priatelia z Minnesoty vzorom, povzbudením a oporou. Spomeniem len niektorých: Jo a Joann Lunders, manželský pár zo St. Andrews', ktorí nás ubytovali a starali sa o nás, Paula Berge a KJ Bach, ktorí organizujú celé skupiny, aby prišli k nám na Slovensko a pomáhali nám. Dan Baker je riaditeľ kresťanského rodinného tábora Mt. Carmel, ktorý cez leto privíta i niekoľko táborových vedúcich aj zo Slovenska alebo Čiech. Veľmi rád by som im to nejakým spôsobom vrátil. Som šťastný, keď môžem pomôcť americkým priateľom, ktorí aj tohto roku prišli k nám. Viem, že keď ste cudzincom, akýkoľvek prejav láskavosti, záujmu vnímate oveľa citlivejšie. Najmä cez ľudí sme spoznali, čo znamená Minnesota Nice. Myslím, že aj my sa môžeme správať tak, aby aj Slovensko dostalo označenie Slovakia Nice.

LUBOŠ FROLO, UČITEĽ EŠŠ

8. nedeľa po sv. Trojici – 22. 7. 2018

Takto vraví Hospodin, kráľ Izraela a jeho Vykupiteľ, Hospodin mocností: Ja som prvý, ja som i posledný, okrem mňa nieta Boha. A kto je ako ja, nech sa ohlási, nech mi to oznámi a predloží. Kto ohlasoval od večnosti budúce veci? Nech mi to oznámi, čo má prísť. Neľakajte sa a nedeste! Či som ti to dávno neohlásil a neoznánil? Vy ste mi svedkami, či jestvuje Boh okrem mňa. Niet inej Skaly: ja neviem o nej.

Iz 44, 6 – 8

Milí bratia a sestry!

Existuje jedna indiánska legenda, príbeh o mužovi menom Kokopelli. Z rôznych zdrojov sa dozvedáme, že Kokopelli bol dôležitou postavou pre mnoho indiánskych kmeňov najmä v amerických štátoch Kolorádo, Arizona, Nové Mexiko a Utah. Podľa niektorých bol Kokopelli pre juhozápadných Indiánov takou výraznou postavou ako Abrahám pre židov a apoštol Pavol pre kresťanov. Jeho obraz by ste našli na mnohých indiánskych výrobkoch. (Aj ja som si kúpila príviesok na retiazku, keď som bola v Novom Mexiku – je vyobrazený skutočne všade). Môžete sa pýtať, čím bol taký zaujímavý a prečo bol dôležitý pre týchto Indiánov? Okrem toho že bol hudobníkom, ktorý hrával na svojej flaute, učiteľom, liečiteľom, obchodníkom a tak trochu aj „figliarom“, bol najmä akýmsi „novinárom“ tej doby – rozprávačom. Ľudia sa zbíhali zo všetkých kútov, aby počúvali jeho príbehy a potom ich rozprávali svojim deťom a detným deťom. Po stretnutí s Kokopellim mali ľudia pocit, že všetko bude dobré, že svet nie je taký beznádejný..

Ľudia to tak majú dodnes. Neplatí to aj u nás, že veľmi radi počúvame, čítame alebo pozeráme dobré a pekné príbehy? V každodennom zhone, strese, nepokojí, starostiach nám dobre padne, keď počujeme príbeh, ktorý v nás vyvolá pekné a silné pocity, emócie. Možno nás privedie k iným, krajším myšlienkam o našom živote a o svete, v ktorom žijeme. Potreba rozprávať a počúvať príbehy je jednou zo základných charakteristík človeka. A začína sa už od detstva. Všetky živé stvorenia potrebujú výživu, ochranu, starostlivosť. Ale my, ľudia, potrebujeme príbehy na to, aby nám pripomenuli, kto sme, odkiaľ sme prišli a kam ideme. Príbehy – príbeh našich životov, našich rodín, nášho mesta, našej krajiny, nášho sveta – sú nielen príbehmi, ktoré z nás robia to, kým sme, ale nás navzájom spájajú. Príbehy môžeme čítať alebo hovoriť. Môžu nám prehovárať cez umelecké diela, rôzne obrazy či rituály. Nezáleží veľmi na tom, akým spôsobom sa k nám tieto príbehy dostanú. Dôležité je, ako formujú nás samých, ale tiež nás ľudí ako spoločenstvo. Preto sú príbehy dôležité.

Pre nás kresťanov neexistuje dôležitejší príbeh ako ten, ktorý sme počuli, ktorému sme uverili a ktorého sa pevne držíme. Je to príbeh našej záchrany, našej spásy. Je to príbeh, ktorý nám dal Pán Boh. Je to príbeh, ktorý nám prerozprávali proroci a apoštol. Príbeh, ktorý je zapísaný v Biblii a vpísaný do našich srdiec mocou Ducha Svätého. A Biblia nie je iba akousi knihou, ktorá by zaznamenávala príbehy z minulosti. Nie je ani úschovňou doktrín, ktorým by sme mali iba veriť, či príkazov, ktoré by sme mali poslúchať. Biblia je pre nás svedectvom toho, ako Pán Boh od počiatku pristupuje k človeku. Je kronikou jeho veľkých a mocných skutkov. Je zmluvou, v ktorej nielen sľubuje, ale v skutočnosti dáva svojim deťom všetko, čo potrebujú. Práve v Biblii a z Biblie, v tomto liste lásky, sa dozvedáme, že nás

živý a mocný, spravodlivý a milostivý Boh pozná, že nám odpúšťa, že nás zachraňuje a prijíma nás skrze Pána Ježiša Krista za svoje deti. Lebo nás bezpodmienečne miluje. Takých, akí sme. Človek síce môže hľadiť na to, čo má pred očami, a vôbec sa mu to nemusí páčiť, ale Hospodín má iné hodnoty, iné nastavenie. On hľadá na srdce človeka (1S 16, 7). Vidí, že potrebujeme Jeho lásku a milosť. Preto z hriešnych, zlomených, ubolených, zranených, sklamaných, neposlušných, urazených, zdeformovaných ľudí činí v Pánovi Ježišovi Kristovi nové stvorenia (2K 5, 17). Chce, aby sme všetci do jedného boli spasení (1Tim 2, 4), zachránení nielen pre večnosť, ale už pre dnešok, pre časnosť. To je svedectvo Biblie. Svedectvo o vzácnom poklade, ktorý nám bol daný a zverený.

Uplynulý týždeň (16. – 20. 7. 2018) sme mali v našom zbere detský biblický tábor, ktorého téma bola Veľký indiánsky poklad. Každý deň sme si hovorili o ľuďoch, misionároch – takých, ako sme aj my. Jednoduchých. Neboli ani bohatí, ani mimoriadne nadaní, ani krásni. Ale mali poklad. A spolu s ním aj túžbu. Nehceli si totiž ten poklad nechať len pre seba, chceli sa s ním podeliť. Až tak veľmi, že obetovali svoj komfort, možné výhodné pracovné zamestnanie, niekedy aj svoje zdravie i rodinné zázemie a pohodu, voľno. Lebo videli, že je to potrebné. Ba priam nutné. Uvedomovali si, že je dôležité, aby sa stali svedkami príbehu medzi Pánom Bohom a nami. Aby o svojom príbehu rozprávali aj iným. V našom prípade Indiánom v Južnej aj Severnej Amerike. Ich práca a život neboli aj napriek ich silnej viere prechádzkami ružovou záhradou. Ale napriek všetkým možným i nemožným prekážkam vedeli a verili, že všetko môžu v Kristovi, ktorý ich zakaždým posilnil (F 4, 13). Nevzdávali sa. Vedeli, čo chcú s pokladom, ktorý im bol daný, ktorý našli, ktorý mali vo svojich srdciach. Vedeli, že nieto Boha okrem Hospodina, ktorý sa zjavil patriarchom, prorokom a mnohým mužom a ženám a potom aj vo svojom vlastnom synovi, našom Pánovi Ježišovi Kristovi. Vedeli, že ich Pán Boh pozýva k tomu, aby sa stali Jeho svedkami – tak ako sme to čítali u proroka Izaiáša: *Či som ti to dávno neohlásil a neoznámil? Vy ste mi svedkami, či jestvuje Boh okrem mňa. Niet inej skaly...* (Iz 44, 8). Nemohli ostať len tak mlčať, keď mali vyznať Krista... Počúvali Pána Boha a boli poslušní Jeho hlasu... Vydávali počet zo svojej viery... a v každej situácii svojho života sa obracali na zdroj života, milosti a lásky... Misionári boli vlastne svedkami svojej viery a svedkami príbehu. Stali sa takým „Kokopellim“, priniesli Indiánom tú najpotrebnejšiu a najdôležitejšiu správu pre ich život. Evanjelium.

Možno si poviete, že to bolo dávno. Svet sa zmenil... No ja by som ani nepovedala. Zmenila sa technika a jej vymoženosti. Ale svet a ľudia v ňom ostali takí istí. Potrebujú počuť svedectvo, správu o záchrane a novom živote v Bohu, ktorý je Láska.

Viete, bratia a sestry, okrem toho, že nám na tábor rodičia prihlásili 70 svojich detí – čo považujem za zázrak, musím povedať, že ešte úžasnejšou vecou a svedectvom o Božej milosti bolo pre mňa to množstvo ľudí, ktorí sa prihlásili, že chcú s deťmi pomôcť. Že chcú byť na tábore. Že chcú priložiť ruku k dielu. Boli to ľudia mladí aj starší, pracujúci, na dôchodku, zo škôl... a bolo ich 30. Stali sa pre mňa krásnym a povzbudzujúcim svedectvom z rúk samotného, živého Boha. Boli presne takými svedkami, akých tento svet potrebuje zažiť. Svojimi slovami, smiechom, záujmom, starostlivosťou, kreativitou, vierou a mnohými inými darmi sa pre týchto 70 detí – našich malých Indiánov, – stali misionármi, svedkami nášho dobrého a svätého Boha, pevnej Skaly, nášho Tvorcu, Vykupiteľa... Aj oni obetovali svoj čas, svoje prázdniny, svoje voľno, svoje sily pre deti, pre nás, pre zbor, pre Pána Boha... Som, sme im za to veľmi vďační. A som vďačná aj za všetkých, ktorí na nás mysleli, modlili sa, povzbudzovali, podporovali... Ďakujeme.

Bratia a sestry – my všetci sme pozvaní k tomu, aby sme boli ako Kokopelli..., aby sme

prichádzali k ľuďom tam, kde sú s našim príbehom viery, s našim svedectvom o tom, čomu veríme a čo sme mohli v Pánovi Ježišovi Kristovi prijať... aby sme sa modlili, akým spôsobom môžeme svedčiť iným, lebo ľudia okolo nás potrebujú počuť evanjelium o záchrane, o novom živote v Pánovi Ježišovi Kristovi... On sám nás, podobne ako svojich učeníkov, k tomu povoláva a vysiela, aby sme boli Jeho svedkami. Vysiela nás, ktorí sme tu dnes, všetkých, a chce nás povzbudiť a posilniť svojím Slovom, aby sme sa nehanbili za evanjelium, lebo On bude s nami, nenechá a neopustí nás. Dá nam potrebnú silu aj odvahu. Môžeme mu dôverovať – Skale našej spásy. Amen.

Modlitba: Pane Bože, ďakujeme Ti za to, že si zo svojej veľkej milosti začal písať naše príbehy s Tebou. Ďakujeme, že Ty si sa ako prvý dotkol nás, že si nás ako prvý miloval a že si sa v našich príbehoch dokázal ako Ten, ktorý nás dokonale pozná – dokonca aj tie miesta, ktoré by sme najradšej skryli aj pred sebou samými. Ďakujeme, že napriek tomu sa k nám nielen priznávaš, ale nás aj prijímaš, hojne požeňvaš a vedieš. Dávaš nám poklad svojho Slova, evanjelium, aby sme ho svojimi životmi a svedectvami rozdávali ďalej.

Pane, ďakujeme Ti za všetkých, ktorí prišli poslúžiť svojimi darmi, chuťou, časom a láskou na detský tábor. Ďakujeme za ich vytrvalosť, starostlivosť, lásku a vieru, ktorou sa, verím, prihovárali deťom i nám. Ďakujeme za všetkých, ktorých príbehy viery sa stali živými aj v našich životoch. Či už to bolo slovom, dotykom či skutkom. Ďakujeme, že aj nás pozývaš a že toto pozvanie ešte stále trvá. Ďakujeme Ti, že nás zmocňuješ a posilňuješ a že sa naozaj nemusíme ničoho báť ani lakať a ani hanbiť za Tvoje evanjelium, lebo ono prináša nový život. Vkladáme sa do Tvojich rúk a prosíme o väčšiu odvahu, chuť a nebojácnosť. Daj nám, prosíme, oči, aby sme vnímali každého človeka ako Tvoje stvorenie, ktoré potrebuje vedieť o Tvojej láske. Daruj nám, Pane, oči, aby sme počuli aj nevyslovené slová. Daj nám, prosíme, chápací myseľ, aby sme vedeli pomôcť utrápeným. Daj nám, Pane, ruky, aby sme mohli hladiť tváre ubiedených. Daj nám nohy, aby sme kráčali cestou spásy. Daj, prosíme, pevnú vôľu a dostatok lásky, aby sme sa obetovali aj za druhých. Daj nám, Pane, schopnosť rozdávať úsmev tým, ktorí sa už zabudli smiať, a milujúce srdce, aby sme poznali, že dávať lásku je krásne. A tiež Ťa prosíme: vlož nám do úst slová, ktorými budeme ohlasovať Tvoje meno pred ľuďmi a budeme svedkami Tvojej veľkej milosti a lásky. Pane Ježiši Kriste, Tvoj príbeh bezpodmienečnej lásky zachraňuje životy. Je to ten najväčší poklad, ktorý nám vkladáš do našich životov, a preto Ťa prosíme, aby sme vedeli, ako s týmto pokladom naložiť, ako sa s ním podeliť. Amen.

SLÁVKA DANIELOVÁ, ZBOROVÁ KAPLÁNKA

BLAHOŽELÁME

Miloval som ťa večnou láskou, preto som ti tak dlho daroval milosť.

Jer 31, 3

Dňa 9. júna 2018 dožila sa z milosti Božej požehnaných 90 rokov naša sestra

Edita Brndiarová

Pri tomto výročí ju srdečne pozdravujeme.

Ďakujeme Pánu Bohu za jej zdravie, pomoc a ochranu.

Prosíme, aby čas pozemského života, ktorý jej ešte vymeral, naplnil ochranou, hojnosťou svojej milosti a požehnaní.

Ó, Pane, Ty mi otvor pery, nech moje ústa Tvoju chválu zvestujú.

Ž 51, 7

Dňa 7. augusta 2018 sa z Božej milosti dožila požehnaných 90 rokov naša spolusestra

Julka Kantárová

Pri tomto vzácnom výročí ju srdečne pozdravujeme.

Nech Ťa požehná Hospodin a nech Ťa ochraňuje. Nech nad Tebou rozjasní svoju tvár a nech Ťi je milostivý. Nech obráti svoju tvár k Tebe a nech Ťi udelí pokoj Boží.

Ďakujeme dobrotivému Pánu Bohu za jej ochranu, sviežosť, pomoc a primerané zdravie. Prosíme Ho, aby čas pozemského života, ktorý jej ešte vymeral, naplnil hojnosťou milosti a požehnaní.

S vďakou a úctou želajú sestry z krúžku ručných prác.

VIERA MAREČKOVÁ

Moji milí bratia a sestry,

musím sa s vami podeliť o nádherný zážitok. Píšem ho zo svojho pohľadu a možno aj z pohľadu nášho spevokolu, tak to, prosím, s láskou prijmite.

V júni sme dostali pozvanie spievať s ďalšími piatimi spevokolmi na Dištriktuálnom dni VD ECAV v Poprade, ktorý bol určený na 16. 9. 2018. My, nadšenci spevu a spoločenstva veriacich, sme sa na to veľmi tešili. Lenže nebolo to len o tešení. Museli sme sa v krátkom čase naučiť tridsať piesní. Zo dve – tri sme z nášho repertoáru vedeli, ale to bolo žalostne málo. Ešte v júni sme sa pár piesní naučili a začali sa prázdniny. Nuž, koncom augusta a v septembri sme tvrdo nacvičovali aj päť piesní naraz. V piatok 15. 9. sme cestovali do Popradu. No len čo sme sa ubytovali, začalo hrmieť a prišiel silný dážď. Do hotela však nepršalo, tak hneď po večeri nasledovala skúška piesní, aby sa spevokoly zladili. Celá kongresová sála bola plná spevokolistov z Hanušoviec nad Topľou, Popradu, Kežmarku, Bratislavy-Dúbravky, Cirkvi bratskej z Bratislavy a my z Martina, celkovo asi dvesto tridsať ľudí. Stretli sme sa tam s našou milou Marienkou Hroboňovou, prisadla si k nám do sopránu a pri nej sme sa doučili piesne, pri ktorých sme ešte nemali istotu, a aj s Jankom Hroboňom, novozvoleným biskupom ZD a s mnohými ďalšími. To vám poviem, bola to paráda. Dirigoval Ewald Danel, veľká kapacita vo svojom odbore. Vyhľadala som o ňom, a to je len veľmi stručná informácia, že je koncertným majstrom Slovenskej filharmónie, s ktorou spolupracuje aj ako sólista a dirigent. V roku 2001 prevzal po Bohdanovi Warchalovi post umeleckého vedúceho Slovenského komorného orchestra. Významná je jeho umelecká aktivita a spolupráca s cirkevnými a amatérskymi speváckymi zbormi a hudobnými súbormi v role dirigenta, organizátora i autora duchovnej hudby. V roku 2012 mu bola udelená Cena Sebastian za mimoriadny prínos k odkazu diela J. S. Bacha. A to sa potvrdilo aj pri tejto akcii. Pri všetkom sme videli aj jeho pani manželku, ktorá sprevádzala na klavíri, starala sa o zabezpečenie či informácie od začiatku až do konca celej akcie. Zvládli to bravúrne, za čo im patrí obrovská vďaka. Nuž teda s pánom Ewaldom bola radosť nacvičovať.

Na druhý deň bol znovu nácvik a poobede presun do Kežmarku, do nádherného evanjelického artikulárneho chrámu. Tam sa k nám pridala aj komorný sláčikový orchester. Večer o 18. hodine sa uskutočnil koncert nazvaný „Piesne piatich storočí“. Zazneli piesne M. Luthera, M. Vulpiusa, J. A. Komenského, J. Tranovského, J. S. Bacha, M. Haydna, D. S. Bortňanského, K. Royovej a veľa ďalších. Fantastický orchester, piesne spievané zo srdca nášmu milému Bohu, nádherná akustika a celková atmosféra unikátneho kostola spôsobila silný duchovný zážitok nielen nám, ale podľa potlesku súdim, že aj ľuďom, ktorí na koncert prišli. Boli sme šťastní a verím, že naše piesne boli i v nebi počuť.

Po upršanom piatku a polooblačnej sobote svitlo krásne, slnečné nedeľné ráno. Popradská športová hala Aréna sa začala postupne plniť, stretli sme mnohých známych a tešili sme sa z toho. Dištriktuálny deň dostal názov Deň zmierenia, so spomienkou na obeť holokaustu a komunizmu a niesol sa v znamení osmičkových

rokov. Služby Božie sa začali a mnohým z nás išli až zimomriavky po chrbte, keď za spoločnej piesne Vojdite, plesajte vchádzali do haly ako prúd rieky bratia farári a sestry farárky. Služby Božie pokračovali bežným spôsobom s požehnaním detí, kázňou poslúžil pán biskup Slavomír Sabol, na základe textu: Nehemiáš 1, 4 – 11. Po nej Mgr. Peter Mihoč, tajomník biskupa VD, uviedol spoločné vyhlásenie pripravené Milošom Kovačkom na vyjadrenie vďačnosti, ale aj pokánia pri spomienke na obeť holokaustu a komunizmu. Čítanie vyhlásení predstaviteľmi našej cirkvi malo symbolizovať uloženie kajúceho vyznania pod Kristov kríž spolu s položením kameňa, ktorý symbolizoval farchu a bolesť, pretože práve z popradskej železničnej stanice bol v marci 1942 vypravený prvý vlak s tisíčkou žien a dievčat a neskôr aj s ďalšími židovskými občanmi do koncentračných táborov. Po spoločnej Večeri Pánovej sa k nám prihovorili vzácní hostia: emeritný biskup sliezskej ev. cirkvi, biskup maďarskej ev. cirkvi a podpredseda židovskej obce na Slovensku. Na záver mal emotívny prihovor reverend Dušan Tóth. Vyštudoval za evanjelického kňaza, ale nemohol byť vysvätený, lebo nechcel spolupracovať s režimom tej doby, a preto radšej opustil republiku. Každú nedeľu povzbudzoval zvestou Božieho slova prostredníctvom rádia Slobodná Európa, aby sme vedeli, že sa za nás modlia a myslia na nás. Vtedy ho politický režim v neprítomnosti odsúdil na desať rokov väzenia a po roku odňali jemu i jeho manželke občianstvo, vraj za provokáciu zvrátiť budovanie socializmu...

Počas služieb Božích hrala a spievala aj hudobná skupina VD ECAV a my sme sa s nimi striedali. Spievali sme i na začiatku služieb Božích a potom tichučko počas čítania vyhlásení a prijímania Večere Pánovej. Piesne zneli ako modlitby, chvály, vyznania, prosby, vďaky. Nech pieseň znie, nech znie až na veky a stúpa pred Tvoj trón, Bože náš. Piesňou Ťa vrúcne vzývame, piesňou Ti vďaka vzdávame, chválospev Tebe spievame, Bože náš. Slávny, svätý Bože náš.

Popoludní program pokračoval témou Rozpomeň sa a pamätaj. Moderátorkou bola držiteľka ocenenia Krištáľové krídlo pani Dagmar Mozolová. Nežným zamatočným hlasom uvádzala jednotlivých účinkujúcich. Opäť sa spomínalo na obdobie holokaustu, svedectvá predniesli synovia väznených otcov – farárov a na život v rodine v tých časoch, rovnako dcéra na svojho otca – farára, ktorý v sirotinci v Modre ukrýval židovské deti, a ďalšia dcéra na otca – farára a mamu, ktorí pomáhali zachraňovať židov (otec za túto pomoc doplatil svojím životom v koncentračnom tábore). Aj pri tejto príležitosti zneli naše piesne spolu s komorným orchestrom. Bolo to silné a dojímavé, aj pieseň všetkých vyzývala: Poďte, verní, spievať chorál, nech sa trasie obloha, že je veľká milosť Jeho, láska Jeho premnohá. Chváľte Boha, Jeho Syna, nech sa všetko ozýva, nech sa všetko ozýva.

Nuž všetko má svoj čas, a tak sme sa po skončení tohto slávnostného dňa rozišli do svojich domovov a verím, že to v každom z nás zanechalo hlbokú stopu potešenia, upevnenia viery a najmä túžby, aby sme nikdy nemuseli zažiť hrôzy vojny, ale aby sme s radosťou slúžili a oslavovali nášho láskavého Otca.

Nech Pán Boh požehná všetkých zúčastnených. Nech požehná našu milú cirkev, nech požehná jej nových predstaviteľov. Amen.

PETRONELA HUSÁROVÁ

Služby Božie – Deň zmierenia

Dištriktuálny deň Východného dištriktu ECAV 16. 9. 2018
 Ospravedlnenie evanjelikov – popradské Vyhlásenie VD ECAV
 zaznelo z úst predstaviteľov ECAV v rámci služieb Božích

My členovia ECAV na Slovensku, zidení na Dištriktuálnom dni 16. septembra 2018 v Poprade pri príležitosti viacerých významných – „osmičkových“ – jubileí novodobej histórie národa a cirkvi, s vďačnosťou mysliac na všetkých, ktorí s odvahou a úprimnou vierou o dobro sa dokázali postaviť zlu v totalitných časoch, vedomí si však aj svojej slabosti a pochybení, s túžbou ospravedlniť sa za priestupky a previnenia, ktoré spôsobili v radoch evanjelickej cirkvi či iných cirkvi a náboženských spoločenstiev i neveriacim mnoho bolesti a zármutku, vyhlasujeme:

Zišli sme sa v Poprade, v podtatranskom meste, ktoré živo pripomína historickú traumú Slovákov, známu ako židovský holokaust. Z popradskej železničnej stanice bol 25. marca v roku 1942 vypravený prvý vlak s tisíčkou žien a dievčat, neskôr ďalšie s tisíckami našich židovských spoluobčanov do Osvienčimu, kde väčšina z nich zomrela potupnou smrťou. Stalo sa tak nielen v dôsledku krutosti nacistickej vražednej mašinérie, ale aj prijatím najtvrdších protizhiovských zákonov vojnovnej Slovenskej republiky, ktoré do praxe bolestne uviedla Hlinkova garda. V Osvienčime, v Brezínke a v ďalších koncentračných táborech zomrelo veľké množstvo slovenských židov, okolo 66 percent židovského obyvateľstva na Slovensku. Práve preto z Popradu znie náš ospravedlňujúci hlas.

Sme vďační za to, že proti týmto zákonom odvážne vystúpili evanjelickí biskupi, menovite Vladimír Pavel Čorba a Samuel Štefan Osuský, ale aj ďalší duchovní i laickí predstavitelia Slovenskej evanjelickej a. v. cirkvi, ktorí boli – spolu s viacerými evanjelickými duchovnými – za svoje politické po-

stojie a verejné vyhlásenia proti Hlinkovej garde, ako aj účasť v Slovenskom národnom povstaní uväznení a umučení. Sme vďační, že v našich evanjelických radoch sa zrodil veľký počet spravodlivých medzi národmi, duchovných i laikov, ktorí riskovali svoje vlastné životy i životy svojich rodín, aby zachránili prenasledovaných židov alebo im preukázali milosrdenstvo. Dielo spravodlivých zachraňujúce životy a zdravie starých i mladých, zvlášť detí, pozná nielen Slovensko, ale aj pamätník Yad Vashem v Jeruzaleme i celý svet.

Nezabúdame na vás, spravodliví medzi národmi. Stali ste vzorom milosrdenstva, odvahy a nezištnej pomáhajúcej lásky.

Napriek tomu s bolesťou v srdci priznávame, že sme vo svojich postojoch nie vždy poslúchli Ježišove príkazy milovať svojich bližných ako seba samých. Nechali sme sa neraz premôcť strachom z vojnového besnenia. Politickú a spoločenskú tragédiu viacerí nechceli vidieť. Dokonca niektorí sa zúčastnili na nenávistnej protizhiovskej propagande alebo na neludskom arizovaní židovského majetku. Nielen počas Slovenského štátu sme sa mnohí mlčky prizerali na protizhiovské ťaženie, ale i v nasledujúcich obdobiach sme boli a dodnes sme svedkami recidív. Protizhiovské pogromy, masový exodus židov po roku 1945, ktorí s nami žili tisíc rokov, rúcanie synagóg, nivočenie židovských cintorínov, pomníkov i pamätníkov vrátane niektorých antisemitických postojov slovenských politikov nie sú ničím iným ako prejavom nostalgie časti nášho obyvateľstva za dobou prenasledovania, hrozných popradských deportácií a nemilosrdných koncentračných táborov.

Sme presvedčení, že toto všetko sa nema-

lo stať, poškodilo to nielen naše meno, naše svedomie, ale sťažilo to hlavne, čo je našim poslaním – a to je kresťanstvo pevné v nasledovaní Pána Ježiša Krista v láske k ľuďom a všetkým sveta národom.

Prijmite, prosíme, vážení židovskí spoluobčania, slovo ospravedlnenia a ruku zmierenia. Veríme, že naše vzťahy budú budované a rozvíjané v úcte, podľa slov Písma v Desatore, ktoré nás zjednocuje v úcte k životu, zakazuje vraždiť, krivo svedčiť a siahnuť na dom či majetok svojich blízkych.

Šalom! Pokoj vám i nám, židovskí priatelia, starší bratia a sestry vo viere!

Dnes – v roku 100. výročia zrodu demokratickej Československej republiky – príchodu politickej slobody a nezávislosti, s hlbokou úctou a vďakou myslíme na tých, ktorí stáli pri jej zrode a ktorí zvlášť v čase nástupu novej totality v podobe komunistického režimu dokázali s odvahou viery čeliť hrozbám komunistických väzenských táborov, Valdíc, Jáchymova alebo Ilavy, či iným podobám krutého prenasledovania.

Mnohí v zápase o zachovanie tváre cirkvi vzdorovali. Známe sú nebojácne hlasy slovenských evanjelikov, ktoré dokázali poukázať na vinu ľudskej genocídy priamo do tváre Hitlerovi i Stalinovi, verejnosť pozná a pamätá si dokumenty o neohrozenosti našich biskupov, duchovných i laikov, ktorú prejavili na svetských súdoch a vo väzeniach.

Napriek tomu sa niektorí v cirkvi dopustili vážnych chýb a omylov. V našich evanjelických radoch sa našli členovia, ktorí vstúpili do komunistickej strany s ateistickým programom. Lákala ich moc v cirkvi, kariéra či iný zisťný záujem. Milovali postavenie viac ako Krista. Nezastali sa trpiacich, prenasledovaných a väznených príslušníkov svojej cirkvi. Mnohí evanjelici-laici tak učínili v bludnom presvedčení, že prispedia k spravodlivejšiemu usporiadaniu sveta. Viacerí z duchovných i laikov sa dokonca

zaviazali slúžiť tajnej zbrani komunistického štátu, Štátnej bezpečnosti. Niektorí z presvedčenia, ktoré bolo hlbokým omylom a osobnou tragédiou. Iní sa do bezpečnostnej siete zamotali v strachu pred prenasledovaním, v úsilí zachrániť rodinu, deti, neškodí pritom cirkevným zborom, bratom a sestram. Po páde komunistického režimu mnohí prežili ťažkú traumu, iní sa to, čo zažili, snažili skrývať a niektorí svoje zlyhanie odmietali.

Na jedno i druhé je účinný liek: je to otvorené vyznanie a priznanie chýb, omylov i vážnych hriechov, je to úprimná žiadosť o odpustenie a verejné zmierenie. Kajúca služba Pánovi a blízkym.

Naše ospravedlnenie, zmierenie a objatie je zvlášť dôležité voči verným nasledovníkom Ježiša Krista – Pánovým svedkom, ktorí nezradili kresťanstvo, ktorí pevným krokom vstupovali do väzenských brán, s nádejou v zranenom srdci opúšťali poslanie duchovných v evanjelických zboroch, v ktorých stratili štátny súhlas k duchovnej službe. ktorí po návrate z väzenia trpezlivo navštevovali desiatky podnikov, kde neraz márne hľadali prijatie na svetské zamestnanie. Stali sa z nich druhoradí občania, v bezprávnom postavení bolestne, v ťažkých podmienkach a v materiálnom nedostatku prežívali stav spoločenskej izolácie.

V komunistickom raji prežili – obrazne povedané – peklo na zemi. A my sme sa im dodnes poriadne neospravedlnili. Dôrazne sme neocenili ich službu a oddanosť kresťanstvu. Málo sme urobili, aby sme spoznali ich osobné osudy a príbehy, aby sa mohli stať príkladom pre budovanie charakteru evanjelickej cirkvi a viery tak, ako ho vzbudzovali dávní neohrození svedkovia viery. Činíme tak dnes s pohnutým srdcom a túžime činiť tak i naďalej. Konať podobne ako oni.

Ospravedľňujeme sa v mene cirkvi všetkým prenasledovaným, ako aj pozostalým rodinám poškodených kňazov a laikov a prosíme, aby Všemohúci Boh zahojil ich

pretrvávajúcu bolesť a naplnil ich životy radosťou a požehnaním.

Odpusťte nám, bratia a sestry!

Písmo i dejiny nás učia: Pravda o prenasledovaní a krivdách nezostane skrytá. Preto ju ctíme. Zverejňujeme. Zápasme o ňu. Držme ju vysoko, ako nás učili naši vodcovia. Tak sa ocitneme vo svetle večnej spravodlivosti, objíme nás sám Hospodin. Tak obnovíme a očistíme cirkev postihnutú rozličnými hriechmi, zvlášť bezohľadnosťou, v ktorej nie je láska. Odstránime spomedzi

nás autoritársku panovačnosť, povýšenosť a ľahostajnosť. Budeme bratmi a sestrami.

Milujeme domácich viery i pútnikov, najmä zranených a bezmocných. Prinášajme evanjelium do nemocníc a väzníc, nešťastným a opusteným. Posilníme tým našu vieru. Vykročíme na chodník spravodlivých, ktorý je ako úsvit, ktorého jas rastie do bieleho dňa. Buďme vernými kresťanmi, oddanými učeníkmi Ježiša Krista.

Účastníci Dištriktuálneho dňa
Východného dištriktu ECAV

POPRADE, 16. SEPTEMBRA 2018

Biskup VD ECAV, Slavomír Sabol a podpredseda židovskej náboženskej obce na Slovensku, Richard Duda

PÁN BŮH JE SÍLA MÁ, VŠECKA OBRANA MÁ

1. Pán Bůh je síla má, všECKa obrana má,
bezpečně má státi, aniž se lekati duše má.
2. Byť vojsko povstalo, proti mně se bralo,
byť jich bylo mnoho, nebojím se toho zamálo.
3. Neboť při sobě mám, v něhož silně doufám,
Bojovníka toho, jenž jest mocen všeho, nezoufám.
4. Jedné věci žádám a té vždycky hledám,
abych v domu Páně přebýval v ochraně věčné tam.
5. Uslyšíš mne, Pane, ohlédníš se na mne,
utíkám se k Tobě, rád Tě mám při sobě, můj Pane.
6. Tváři své přede mnou neskrývej, buď se mnou!
Tys mé spomožení i vysvobození, Bože můj!

Nominácia Evanjelickej spojenej školy v Martine medzi TOP 30 učiteľov Slovenska

Učiteľ Evanjelickej spojenej školy v Martine Luboš Frolo sa po rozhodnutí odbornej komisie súťaže Učiteľ Slovenska umiestnil v zozname TOP 30 učiteľov Slovenska. Riaditeľ školy Jozef Sopoliga k tomu povedal:

„Som vďačný za to, že naša škola využila možnosť a zapojila sa do projektu Učiteľ Slovenska. Verím, že takéto projekty slovenské školstvo potrebuje a pomôžu ukázať širokej verejnosti, že aj na Slovensku máme skvelé učiteľky a učiteľov, ktorí si zaslúžia našu pozornosť a podporu. Medzi takých učiteľov nepochybne patrí aj náš kolega Luboš Frolo.“

Ako prejav vďaky a umiestnenia v zozname TOP 30 kandidátov pozvali organizátori Luboša Frola aj s manželkou Katkou na slávnostný galavečer Učiteľ Slovenska – GLOBAL TEACHER PRIZE 2018, ktorý sa uskutočnil 2. októbra v Divadle Aréna v Bratislave, kde mohli zagratulovať víťazke súťaže Učiteľ Slovenska, učiteľke informatiky Zuzane Tkáčovej z Gymnázia sv. Edity Steinovej. V prvom ročníku súťaže uspela v konkurencii 100 učiteľov a Slovensko bude reprezentovať na medzinárodnom podujatí Global Teacher Prize v Dubaji.

„To, že som skončil medzi 30 učiteľmi súťaže, beriem s vďačnosťou a pokorou, pretože poznám veľa ďalších vynikajúcich pedagógov, od ktorých sa snažím odpozorovať dobré nápady a nejako prispôbiť vo svojom vyučovaní. Najväčším ocenením pre mňa je, keď vidím usmievajúcich sa žiakov, ktorí si zobrali z hodiny nejaké vedomosti a zároveň aj niečo do srdca. Bol som milo prekvapený galavečerom a hodnotami, ktoré reprezentuje Komenského inštitút. Doprial by som to všetkým učiteľom, lebo povzbudenie a prajnosť zo strany spoločnosti je ako živá voda a dodáva sily do ďalšej pedagogickej práce. Rád by som sa ešte vrátil, a preto teraz je čas pracovať a zlepšovať vyučovanie,“ vyjadril sa k svojmu oceneniu Luboš Frolo.

„Do národného kola prvého ročníka súťaže sa zapojilo 100 učiteľov a desiatku finalistov vybrala sedemčlenná odborná medzinárodná komisia. Sledovali sme, ako učiteľ dosahuje úspech u každého žiaka, akým spôsobom učí, aké používa metódy a inovácie. Dôležité bolo i to, ako dokáže inšpirovať a spolupracovať s inými učiteľmi,“ povedal Juraj Hipš z Komenského inštitútu a neziskovej organizácie Živica, ktoré súťaž organizovali. Ocenenie podľa jeho ďalších slov slúži na to, aby sa poukázalo, aké je učiteľské povolanie dôležité a že je to „jedno z najťažších a možno aj najmenej docenených povolaní na Slovensku“.

Súťaž Učiteľ Slovenska je súčasťou medzinárodného ocenenia Global Teacher Prize. Do súťaže sa mohli prihlásiť učitelia základných a stredných škôl aj učitelia na čiastočný úväzok či školitelia v online kurzoch. Nominovať ich môže i verejnosť a prihlášky sa dali poslať do konca júna. Víťaz získal odmenu päťtisíc eur a cestu na finále Global Teacher Prize do Dubaja, kde sa bude odovzdávať cena za najlepšieho učiteľa sveta.

dh

Ale múdri skviet sa budú ako blesk oblohy, a tí, ktorí mnohých privádzajú k spravodlivosti, budú ako hviezdy na večné veky.

Rodinné služby Božie – október 2018

Téma:

Bohatý v Bohu

Text:

Marek 10, 17 – 22 (Bohatý mládenec)

Divadielko:

Plné vrecká peňazí (Jakubko, Agátka, Potkan, Anjelič)

Milé deti, milí rodičia!

Kto je podľa vás bohatý?

A vedeli ste, že slovo bohatstvo je od slova BOH?

A myslíte si, že Boh je bohatý?

Bohu predsa patrí celá naša zem, dokonca celý vesmír, Bohu patrí slnko, mesiac, hviezdy, lesy, lúky, polia, moria, rieky, rastlinky, zvieratá, atď.

BOH je bohatý – je majiteľom celého sveta, všetko mu patrí, všetko je Jeho – ALE...

Čo Boh so všetkým týmto bohatstvom nesmiernej hodnoty urobil?

Daroval ho ľuďom – nám!

Svet je Boží, ale Boh dovolil, aby svet slúžil všetkým.

Boh svoj svet daroval ľuďom, Boh svoj svet rozdelil medzi nás, aby každý jeden z nás mal všetko, čo potrebuje k dobrému a zdravému životu – práve tu a teraz.

Slnko, vzduch, voda, príroda – to všetko patrí Bohu, ale keby nám to Boh nedaroval, nikto z nás by bez týchto vecí neprežil.

Deti, a myslíte si, že bohatí ľudia sú šťastní?

Ako napr. bohatý mládenec v našom príbehu... Mal toho taaaaak veľa, a predsa mal stále pocit, že mu niečo chýba...

A preto prišiel za Ježišom a pýtal sa ho: **Čo mám robiť, aby som získal to VEČNÉ bohatstvo, ten poklad v nebi, to, čo nazývaš večný život?**

A viete čo mu na to Pán Ježiš odpovedal? Ak to teda naozaj chceš, ak aj ty vidíš, že to bohatstvo, ktoré máš, ti dlho nevydrží, **tak potom buď štedrý, rozďaj svoj majetok, pomôž niekomu, kto to potrebuje, a DÔVERUJ MI, pretože ja ti môžem dať aj to, čo ti nikto iný dať nedokáže** – večné bohatstvo, istotu večnej radosti a šťastia – to, čo nazývam večným životom.

A viete, čo náš mládenec urobil?

Odišiel.

Nedokázal sa vzdať toho svojho – v porovnaní s Božím – maličkého bohatstva.

Nedokázal byť ako Boh – v svojom bohatstve štedrý.

Milé deti, z nášho dnešného príbehu si zapamätáme, že skutočné bohatstvo – to nie sú plné vrecká peňazí či úspory v banke.

Byť skutočne bohatý, to znamená mať niečo, čo si za žiadne peniaze kúpiť nedokážeme – **mať v srdci Božiu lásku a Boží pokoj.**

A z tejto lásky a pokoja môžeme taaaako plnými priehráškami rozdávať a nikdy nám neubudne.

A my dnes chceme spoločne Bohu ďakovať za Jeho lásku, za Jeho štedrosť, za Jeho pokoj, za to, že na nás nezabúda, stará sa o nás, za to, že mu záleží aj na tom, aby sme o to všetko krásne jedného dňa neprišli, ale aby sme raz zažili aj ten prepych večného bohatstva a radosti v Jeho kráľovstve. Amen.

NATÁLIA KACIANOVÁ

Jakub a Agátka:

O BOHATOM MLÁDENCOVI A VRECIACH PLNÝCH PEŇAZÍ

Jakub: Dobrý deň, deti! Dnes som tu prvý, lebo by som vás chcel osloviť s mimoriadnou ponukou špeciálne len pre vás.

Potkan: Jakubko, ahoj! Si tu sám? Čo to máš na pleci? ... Vreco?

Jakub: Celé leto som usilovne pracoval, ušetril som nejaké peniaze a chystám sa ďalej investovať a zhodnocovať.

Potkan: V tom vreci sú peniaze? Money? Ukáž, skúsím... No, nie je ťažké...

Jakub: Vieš, Potkanko, ja zbieram len papierové ako v dobrej banke. Mimochodom, nemáš nejaké peniaze, ktoré by si chcel u mňa uložiť? Rád sa ti o ne postarám.

Potkan: Ale Kubkóó! Ja nemám peniaze. Žijem z ruky do úst. Teda skôr zo zeme do úst.

Jakub: Tak ja ti teda pomôžem a bude ti dobre. Bude sa ti ľahšie žiť. Idem to zobrať. (Odchádza za oponu.)

Potkan: Tak ty si ozajstný kamarát, ak mi dáš peniaze!

Jakub: Niečo viacéééj! (Spoza opony.)

Potkan: Dáš mi veľa peňazí?

Jakub: Dám ti vreco, veľké vreco na veľké peniaze.

Potkan: Ale veď tam nič nie je, Kubkóó!

Jakub: Ale vieš, koľko sa tam zmestí? Toto veľké vreco, to je veľká príležitosť! Len to musíš využiť. Ja ti ukážem ako na to.

Hmmm. Milé deti, šetríte si už na dôchodok. Nie? Tak je najvyšší čas začať. My s kolegom Potkankom vám poradíme, ako a kde investovať.

Potkan: Nech sa páči, tu môžete vložiť vaše peniaze. Neolutujete.

Jakub: No šup, šup, deti. Kde máte svoje peniaze? ... Vy nemáte peniaze? No to sa vám bude ťažko žiť!

Potkan: Aj nám sa bude ťažko žiť!

Jakub: Potkanko, my sa tak ľahko svojich snov nevzdáme. Sme podnikaví. Milé deti, dnešné bábkové divadelné predstavenie bude spolplatnené sumou 1 €. Kto nezaplatí, tak z kostola von! Potkanko, teraz robíš vyhadzovača, jasné?

Agátka: Čo to tu počúvam? Nieкто vás, deti, vyhadzuje z kostola? ... A prečo? ... Čože? Jakub a Potkanko? O čo vám dvom ide?

Potkan: Snažíme sa o seba postarať, zháňame si na živobytie.

Agátka: To čo máš, Jakub, na plecí?

Jakub: Ruky preč, na toto mi nesiahaj! To sú moje peniaze. Snažím sa zabezpečiť.

Agátka: Kubko, veď ty si tými peniazmi úplne posadnutý. Zdá sa mi, že to vrece peňazi ti je skôr na príťaž.

Potkan: Agátka, peniaze sú predsa veľmi dôležité. Za money si môžeš kúpiť VŠETKO.

Agátka: Chlapci, povedzte mi, už teraz máte plné vrece peňazi. Koľko peňazi budete ešte potrebovať, aby vám to už konečne stačilo?

Jakub: Ešte o trochu viac.

Anjelik: Ahoj deti, ahoj kamaráti!

Agátka: Anjelik, konečne si tu. Jakubko je úplne posadnutý peniazmi. Prosím, dohovor mu!

Anjelik: Kubko, peniaze sú veľmi lákavé, ale nie láskavé. Ak budeš najprv hľadať peniaze, tak potom môžeš iné veci prehliadnuť. Môžeš sa veľmi zmeniť, nebojíš sa toho?

Deti, poznáte túto pesničku? (Tomáš začne hrať melódiu na klavíri.)

Anjelik: Vďaka za toto krásne ráno,
vďaka za každý nový deň,
vďaka za to, čo už je za mnou ako ťažký sen.

Potkan: Vrecká, keď siahnem len do prázdna
vrecká, čím si ich naplním?
Krásne veci sú úplne zdarma
a nikde ich nekúpim.

Jakub: Vreciááá, koľko to dá námahy!
Vreciááá, rád si ich naplním.
Mám ich predsa len do zálohy,
No čo ich zahodím?

Tomáš (Gulán): Skromnosť, to nie je vlastnosť malá.
Zbožnosť, náš Boh je bohatý.
Vďačnosť, ak v tvojom srdci býva,
aj menej ti postačí.

Všetci spolu (bábky aj deti): Vďaka za toto krásne ráno,
vďaka za každý nový deň,
vďaka za to, čo už je za mnou ako ťažký sen.

Divadielko, ktoré napísala Natália Kacianová,
bolo v našom kostole inscenované
na rodinných službách Božích 14. októbra 2018

JESEŇ UŽ SVOJU NÁRUČ DOKORÁN OTVORILA

Na úvod služieb Božích
(K poďakovaniu za úrody zeme
14. 10. 2018)

VLADIMÍR KNOŠKO

FOTO BORIS BUKOVSKÝ ST.

Jeseň už svoju náruč dokorán otvorila,
pestrosťou farieb svojich láka paletu maliara.
Symbol sýtosti – zrno – odviezli z poľa do mlyna,
za vzácne dary zeme oslávme Hospodina.

Spievajme žalmy ďakovné, zo srdca plynúce,
že neostali prázdne sýpky, komory, pivnice.
Ďakujeme aj za sady plné sladkého ovocia,
za kvety jesene, ktoré nám oči aj dušu potešia.

Vzdajme hold Pánovi nebies, Jeho Božskému nápadu,
že v pustom vesmíre zmenil Zem na kvetov záhradu.
Nie je to náhoda, ktorá by z chaosu vyplynula,
ten súlad vôkol nás je znakom tvorivého diela.

Októbrové ráno nás chladom privíta,
posledný ešte pozdrav dáva od babieho leta.
Panstvo zimy potom kraj ovládne dychom chladným,
prvá sneženka zas prísľub dá nám budúcej úrody.

*...Když otevřu, tak vstoupí host
s tak divnou tváří.
Vlasy jak popel z cigaret
a notně rozpraskanou pleť.
A rozpačtě říká, Hled!
Jsem tvoje stáří
Já jsem tvé stáří..“*

PETR HAPKA

LEN MA, BOŽE, NEOPUSTĚ

VLADIMÍR KNOŠKO

Môj Kriste, hviezda jasná, zotrúvaj so mnou,
keď do staroby už kráčať musím, krajinou nehostinnou.
Nech mi zlá nemoc, zlý človek priveľmi neublíži
a dúfať neprestanem aj v slabosti a kríži.

Ubezpečuj ma, prosím, stále, o vernosti Tvojej,
slovami, ktoré povedal si žene pri studni Jákobovej,
že ten, kto Tvoje meno vyznať neodmieta,
môže si raz zadarmo zobrať vody z prameňa života.

Keď bezsenná noc objaví sa v insanickej róbe,
spomienky sú ako prechod cez pole mínové,
mnohých ľudí som sklamal, ale aj sám seba,
na prehry, zlyhania zabudnúť sa nedá!

Únavné bývajú už cesty vo veku pokročilom.
Strach zo zániku v rozpore je so zvesťou Kristovou.
Zlé karty, danajské dary život niekedy dáva,
Ty ma však, Bože, neopust', štít môj, pavéza a skala.

Blahoslavený národ, ktorému je Hospodin Bohom.

Ž 33, 12

Slávnostné služby Božie pri príležitosti 100. výročia založenia ČSR

KDE SI, DUŠA SLOVENSKEHO NÁRODA?

Milí vzácní hostia z Čiech, zo Srbska, z Maďarska, Holandska a Nórska, predstavitelia miestnej samosprávy, milí domáci viery, bratia a sestry v Pánovi Ježišovi Kristovi!

Stretávame sa na slávnostných službách Božích, ktoré chcú byť úprimným a vzácnym príspevkom k celonárodným oslavám pri príležitosti založenia 1. Česko-Slovenskej republiky. Ide o tému výsostne národnú, a tak sa môže zdať, že nie je dôvod o takýchto veciach hovoriť v kostole. Ale keď spomíname na ozaj kľúčové, smerodajné, rozhodujúce okamihy nášho národa, ba všetkých slovenských stredoeurópskych národov, sa nám viera v Boha, Jeho požehnanie a naša kresťanská identita nesmú stať malichernými. Pretože sme mnohokrát spoznali, že národ, najmä náš slovenský, nie je záležitosťou nejakého etnika, politickej strany alebo nejakého nezadržateľného toku dejín, ale v prvom rade je to vec kresťanskej viery a nádeje, že sme aj národom Božím. Nebyť vážených hrdinov viery a kresťanských dobrodincov, ktovie či by sme dnes mali svoj jazyk, svoju reč, krajinu a identitu? Národné čítanie musí byť predovšetkým čítaním nábožným, a teda aj kresťanským.

Aj spomínané storočnicové udalosti dávali dokopy ľudia predovšetkým veriaci, dôveryhodní, spoľahliví a slušní. A bolo to tak dovtedy, kým sa náš národ nenapil opojného nápoja fašizmu a ateizmu najmä po druhej svetovej vojne. Odvtedy byť národný znamenalo byť v strane. A dodnes sme sa ako národ s tým celkom nevysporiadali. Roky 1938-9, 1948 a 1968 formovali predovšetkým ľudia bez náboženského citu a kresťanskej morálky. Naproti tomu pred sto rokmi sa tu v Martine stretli osobnosti, pre ktorých viera v Boha, tá osobná aj tá cir-

kevná, tvorila hlboké predpoklady, jadro ich prejavov. Možno to pre nás dnešných moderných ľudí, zvyknutých náboženskú tému nekomentovať, držať ju v ústraní, zakrytí akousi pseudotoleranciou, až tak veľa neznamená. Ale skúsme sa pozrieť na udalosti minulého storočia i cez túto duchovnú optiku, cez tento náboženský objektív, a uvidíme ten rozdiel. Keď pridete domov, skúste si vygoogliť signatárov Martinskej deklarácie (https://sk.wikipedia.org/wiki/Zoznam_signat%C3%A1rov_Martinskej_deklar%C3%A1cie) Istý zdroj ich uvádza 65, z toho 13 farárov a biskupov. Iný zdroj pripočítava aj dodatočných deklarantov a píše: *evanjelického vyznania 95*. Viem si živo predstaviť, ako sa popri dverách bývalej Tatra banky otvárali aj tie naše, na ešte starej fare. A ako si tu, u nášho Otta Škrovínu našli pracovný priestor a kresťanské láskavé prijatie takí muži viery, akými boli Samuel Zoch – budúci biskup Západného dištriktu a autor textu Martinskej deklarácie, Vladimír Pavol Čobrda, Dr. Jur Janoška, tiež ev. biskupi a ostatní evanjelickí kňazi, aby sa pripravili na tieto veľké veci istotne aj modlitbami a Božím slovom. A nielen kňazi boli nositeľmi týchto vznešených hodnôt, ktoré sa pretavili do podoby prosperujúcej, váženej a Európou rešpektovanej republiky. Mužovia ako Matúš Dula, Milan Hodža, Ján Vanovič, ktorí zastávali popri politických postoch aj vysoké cirkevné úrady, sú svedectvom, že veci tohto sveta musia byť v Božích rukách.

Nejde o to, aby farári teraz vstupovali do politiky, lebo to ešte nemusí byť záruka kvalitného štátu alebo kvalitného mesta. Ale chceme sa pýtať, či náš národ popri všetkých pozitívnych hospodárskych výsled-

Biskup Fedor Ruppeldt
s manželkou Oľgou
na slávnostiach 50. výročia
Martinskej deklarácie
v roku 1968

koch nestráca svoju dušu. Aká je vlastne dnes duša nášho národa, národov Európy? Čo je naše šťastie a blahoslavenstvo?

Žalmista hovorí, že národ môže byť šťastný, blahoslavený, ak je v Božích rukách. Lebo má nad sebou Pána, ktorý je väčší ako číslo účtu Národnej banky Slovenska, ktorý je dôležitejší ako politické preferencie a vznešenejší ako moje osobné šťastie a šťastie mojej rodiny. Lebo má mravné hodnoty, ktoré uplatňuje v každodennom svete politiky, kultúry a ekonomiky. T. G. Masaryk, náš prvý prezident, napísal: *Nepotrebujeme mravnosť a náboženstvo abstraktne, v sústavách a knižkách, ale v živote, v hospodárení a v politike.* Inými slovami: Si kresťan a k tomu aj učiteľ? Buď ve-

riacim učiteľom. Si kresťan a tiež lekár? Buď veriacim lekárom. Si primátor a veríš v Boha? Buď veriacim primátorom. Si veriaci a robíš čokoľvek? Rob to čokoľvek z tej duše ako Pánovi.

Otázky národa, národnej identity a hrdosti, dnes aj tej európskej, musia vyrastať na kresťanskej uvedomelosti, na základoch viery a Božej prozreteľnosti. Sme predsa pozvaní, ba predurčení stať sa občanmi aj iného, vznešenejšieho národa – národa nebeského. Lebo naša otčina je v nebesiach, odtiaľ očakávame zjavenie Pána Ježiša Krista. Je pripravená všetkým národom a rodom, ktorým Bohom sa stal sám Hospodin. Amen.

MILAN KUBÍK, ZBOROVÝ FARÁR

HODNOSTÁROM

Tak zmýšľajte medzi sebou ako aj Ježiš Kristus, ktorý mal podobu Božiu a svoju rovnosť s Bohom nepokladal za lúpež, ale vzdal sa hodnosti, vzal na seba podobu služobníka, podobným sa stal ľuďom a keď sa zjavil ako človek, ponížil sa a bol poslušný do smrti, a to až do smrti na kríži. Preto Ho aj Boh nadmieru povýšil a dal Mu meno nad každé meno, aby sa v Ježišovom mene skláňalo každé koleno tých, čo sú aj na nebi aj na zemi aj pod zemou, a každý jazyk na slávu Boha Otca vyznával, že Ježiš Kristus je Pán.

Osobné svedectvo zo zhromaždenia, ktoré 30. októbra 1918 v Turčianskom Sv. Martine prijalo Deklaráciu slovenského národa

ŠTEFAN KRČMÉRY

Od stanice turčianskosvätomartinskej do mesta hrnul sa zástup hostí, príšlých zo všetkých strán Slovenska, hradskou od Vrútok kráčala stotina vyzbrojených vojakov s maďarským spevom. Prvé stretnutie! Ale vojsko čoskoro zmizlo, akoby ho zem zhltila, a zastupiteľstvo slovenského národa jeho všetkých strán a vrstiev zišlo sa v predpoludňajších hodinách do poradnej miestnosti banky Tatry na poradu. Po živom, bodrom rozhovore, po informáciách i návrhoch, po krátkej disciplinovanej debata porada rozišla sa jednou myslou, jednou túžbou, jedným zápalom.

Hneď popoludní oživila veľká skvostná úradná dvorana banky Tatry. Schádzal sa národ. Od predpoludnia ho značne pribudlo – od Košíc až k Prešporuku. Zišli sme sa ako k sviatku od vekov vytúženému. Sviatočná nálada, akási éterická vlna prechádzala od srdca do srdca, rozihrajú sa mladé, ohrejú staré, zblížia sa vzdialené, všetko splynie v jeden tlkot, temer ho čuť, veď je sviatočná tichosť. Dvorana je plná, srdcia až preplnené, cit chce prekypieť, ozve sa na rtoch predsedu Matúša Dulu.

Po každom slove staručkého, zaslúžilého muža ulaví sa na duši zástupu. Slová plynú dojemne ale rozhodne, o utrpení, ktoré sme spoločne znášali, o krivdách, ktoré sme spoločne trpeli, o hrobe, ktorý nám všetkým kopali, o udalostiach, ktoré nás všetkých zjednotili, o zmŕtvychvstaní, v ktorom všetci ožijeme. Pozornosť nás všetkých

upraví sa na tých, ktorí nám veľké zmŕtvychvstanie pripravili, na toho, ktorý nám ho veľkým šľachetným srdcom pririekol, „na arbitra mundi“, prezidenta Woodrowa Wilsona.

Pri vyslovení jeho mena akoby šľahnutí čarodejným prútom povstali z miest svojich sediaci a dvoranou zahrmla hromové „živio!“ Vybúšilo ono eruptívnu silou z tých najhlbších hlbín národnej slovenskej duše, ktorá dlho-dlho trpela, dlho úpela, dlho túžila a dlho bola odsúdená k mlčaniu. V tomto hromovom „živio Wilsonovi!“ prevravela teraz otvorene, rozhodne, neodvolateľne.

A ozvala sa tá duša zvláštnou výrečnosťou, ulavujúcou a elektrizujúcou, na rtoch veľkého kňaza a martyra slovenského, Andreja Hlinku. Pod slovami jeho stvrdla zjednotená vôľa v oceľ. Márne by siahal kto dnes medzi nás kúkoľ rozporu, mätežníctva, nesvornosti. Nás nik viac – hovoril Hlinka – nás nik a nič viac nerozbije, nech sme akejkolvek konfesie alebo sociálnych názorov, ktorí cítime v žilách svojich slovenskú krv, sme jedni a jedni ostaneme. Tu zahrmla dvorana po druhý raz neskrotiteľným potleskom a volaním na slávu. Búrny prejav jednomyseľnosti sa nezmesťil viac do dvorany, vyrazil von na ulicu mesta, ktoré chová pamäť takých vzácných tradícií, ohlása sa celým slovenským krajom ako pieseň novej vesny dnes už úplne svorných Slovákov.

Jednomyseľné zhromaždenie prišlo k činom. Ustálilo svoju 20-

člennú Národnú radu, ktorú oprávnilo doplniť sa novými členmi bez obmedzenia počtu, ako aj robiť ďalšie potrebné kroky menom v Uhorsku obydlenej slovenskej vetvy česko-slovenského národa.

Menom tejto prečítaná bola rúznym hlasom Samuela Zocha deklarácia, ktorá je na priečelí tohto čísla Národných novín ako právoplatný prejav duše národa nášho v dnešné časy, uverejnená. Táto deklarácia, jednohlasne potvrdená z vety na vetu prejavmi súhlasu po odznení posledných slov spečatená, bola výjavom, ktorý zaznačujeme pre históriu národa nášho po všetky časy. Zástup vyskočil z miest, k nebu zdvihnuté pravice akoby prisahali na krédo národné, výkriky „Sláva!“, „Prisaháme!“, „S tým stojíme, alebo padneme!“ splynuli v hromobitie a nasledoval potlesk, minúty trvajúci. Tento búrny hlas vyznieva a doznieť musí ďaleko-ďaleko i za hranice, pred celý vzdelaný svet.

Posledné dozvuky nadpriadl Ferdiš Juriga, ktorý menom tejto Národnej rady – už i snemu – podporil deklaráciu. Teraz hovoril úchvatnou rečou, iskriaci zrak a ohnivé slová roznieťli plameň srdíc v nový požiar, stupňovaný rečou zastupiteľov sociálnej demokracie Emanuela Lehockého a Adolf Horvátha, ktorí sa menom svojej strany neodlučiteľne pripojili k Národnej rade. Dokumentovali, že nemôže byť slovenského socialistu bez národného povedomia.

A ešte dozvuky a iskrenné slová, ešte každý mal čo privolať, i zápalisté básne

Napísané 30. októbra 1918 večer na podnet Fedora Ruppeldta na evanjelickej fare v Martine.

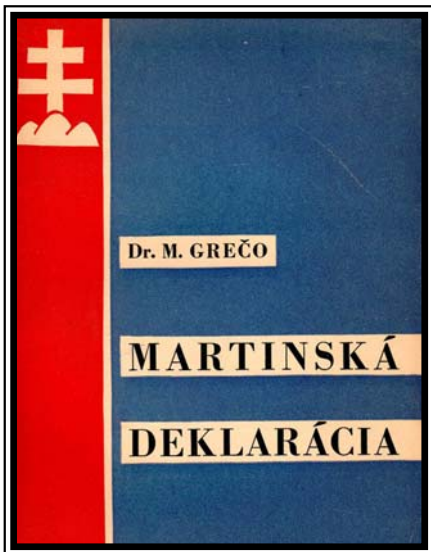
Publikované na slávnostnej deklaračnej listotlačí Národných novín spolu s Martinskou deklaráciou a Tomášikovou básňou – piesňou Hej, Slováci.

Pozri Národné noviny roč. 49, 31. 10 1918, č. 128 B, s. 2.

Autor eseje Štefan Krčméry, vynikajúci literárny historik, kritik a básnik, esejista bol v rokoch 1918 – 1919 kaplánom martinského ev. a. v. zboru.

V rokoch 1919 – 1933 pôsobil ako tajomník Matice slovenskej.

Spolu s Jozefom Škulitým sa pričínil o vybudovanie váženej, rešpektovanej a milovanej medzivojnovej Matice slovenskej.

Počas Slovenského štátu sa postoj k Martinskej deklarácii radikálne zmenil. Vláduca Hlinkova slovenská ľudová strana zaujala k deklarácii odmietavý postoj. Prejavilo sa to napríklad v zákaze monografie právnika Martina Greča Martinská deklarácia (Slovenská liga, 1939), ktorú po vzniku Slovenskej republiky Ministerstvo školstva a národnej osvetvy zakázalo a publikáciu stiahlo zo škôl a knižníc. Monografia vyšla opäť v Matici slovenskej (1947). Po roku 1948 sa vznik Československa a Martinská deklarácia prestali pripomínať. Nahradil ich Deň znárodnenia.

odzneli, až sa zakľúčilo zhromaždenie mohutnými hlasmi večne krásnej piesne Hej, Slováci!

Zhromaždenie sa rozišlo roznieť zápal po celom Slovensku, Národná rada začala hneď svoju činnosť.

Dôstojný brat generálny biskup Evanjelickej cirkvi a. v. na Slovensku,
vážený pán predsedu vlády
Slovenskej republiky,
vzácni hostia, drahí domáci viery,
bratia a sestry, milí televízni diváci!

Stretávame sa dnes v našom evanjelickom chráme Božom v Sučanoch, v Turci, aby sme sa modlitbami, piesňami a Božím slovom posilnili, povzbudili, spoločne spomínali na svojich vodcov, aby sme sa poďakovali za ich statočný a neohrozený život vo viere, v cirkvi i v národe, za ich osobné obete a vklad do zápasov o slobodný život, za ich prínos k utvoreniu demokratického štátu Čechov a Slovákov, ale aj Slovenskej evanjelickej cirkvi augsburského vyznania. Medzi tými, ktorým pripadla česť pred sto rokmi vyhlásiť 30. októbra 1918 v neďalekom Turčianskom Svätom Martine Deklaráciu slovenského národa na základe sebaurčovacího práva národov, stál na najčestnejšom mieste predstaviteľ Slovákov, v tom čase zvolený predseda Slovenskej národnej rady, laický hodnostár evanjelickej cirkvi, začas inšpektor v našom sučianskom zbore, ctihodný Matúš Dula, blatnický rodák, predseda Slovenskej národnej strany, ktorému spoločne s rímskokatolíckym kňazom Karolom Antonom Medveckým, tajomníkom Slovenskej národnej rady, pripadla historická česť i povinnosť podpísať a osobným osudom a vlastným životom pred Hospodínom, doma i vo svete garantovať túžbu a vôľu slovenského národa vyslobodiť sa z uhorského područia. Bol to Matúš Dula, ktorý Národnému výboru československému v Prahe poslal z Martina telegram o vôli Slovákov budovať Republiku Česko-Slovensko a do Prahy vyslal delegáciu s textom Martinskej deklarácie.

To boli dni, ktoré učinil Hospodin. Zrodilo sa Česko-Slovensko, začala sa nová historická etapa v živote nášho národa na právnom základe martinskej Deklarácie slovenského národa. Pripomeňme si dnes s úctou jej autora Samuela Zocha, modranského evanjelického farára a správcu sirotinca v Modre, budúceho biskupa, ktorého vystúpenie na deklaračnom

zhromaždení súhlasne podporili i katolícki kňazi Andrej Hlinka a Ferdiš Juriga.

Slovensko privítalo zrod nového štátu s nadšením. Na mnohých miestach vznikli miestne národné rady slovenské, ktoré sa postarali o to, aby nový štát mohol dýchať a pracovať, aby sa jeho občania mohli v nových pomeroch radovať. Pričinili sa o to českí i slovenskí politici, s Tomášom Garrigue Masarykom Milan Rastislav Štefánik, českí i slovenskí legionári, medzi ktorými boli zastúpení i mnohí Turčania. Pričinil sa o to mimoriadne Turčiansky Svätý Martin, viaceré slovenské mestá, pričínili sa o to i naše Sučany, náš zbor i chrám, náš vtedajší farár Fedor Ruppeldt, budúci biskup i viacnásobný väzeň svedomia, účastník a svedok veľkej dejinnej udalosti. Bol to on, kto zostavil pamätné – slávnostné číslo Národných novín s Deklaráciou národa slovenského, kto úchvatne opísal Martinskú deklaráciu, bol to on, kto nezabudnuteľne rečnil o jej význame na veľkej podpornej manifestácii v Martine. Bol to on, kto jej prvé výťažky v Národných novinách kolportoval na vrútočkej železničnej stanici i vo vlaku, ktorý smeroval cez Sučany na východ Slovenska. Bol pri tom, keď sa deklarácia verejne čítala v Sučanoch – keď ju na našom námestí čítal občan s historickým hrdinským sučianskym priezviskom Langsfeld. Nečudo, že u nás, Ruppeldtovou zásluhou, vznikol i Turčiansky zbor dobrovoľníkov, ktorý v roku 1919 bránil a s česko-slovenskými legionármi ubránil mladý štát pred vpádom cudzích vojsk.

Áno, aj u nás, v Sučanoch, tak ako na mnohých miestach Slovenska, rodilo sa Česko-Slovensko, ktoré v mnohom ohľade napomohlo a prispelo k rozvoju slovenského života. A rodilo sa vlastne stáročia, od čias Žilinskej synody zásluhou domáceho bohoslužobného jazyka, v mnohorakých česko-slovenských vzťahoch i v zápasoch reformančných i tolerančných, v ktorých vynikajúci spisovateľ a kazateľ Augustín Doležal staval tento tolerančný chrám a zvestoval v ňom Božie slovo.

Pred týmto chrámom sa zhromaždili v roku

1848 vozy, na ktorých Turčania na čele s naším farárom Ondrejom Hodžom odišli do Liptovského Svätého Mikuláša podporiť prijatie Žiadostí národa slovenského. Aj u nás sa zhromažďovali turčianski dobrovoľníci v Slovenskom povstaní v meruósmnych rokoch a medzi nimi náš najpamätnejší Ďurko Langsfeld, ktorý radšej odovzdal na oltár vlasti svoj mladý život, akoby mal zradiť vlastný národ.

Na našej fare sa narodil syn Ondreja Hodžu, Milan Hodža, výnimočný slovenský politik, prvý Slovák, ktorý sa stal československým ministerským predsedom.

Pripomíname dnes právom jeho vytrvalé úsilie o oslobodenie slovenského národa, jeho účasť na martinskom deklaračnom zhromaždení, jeho vklad do budovania slovenského školstva a škôl, poľnohospodárstva i zahraničnej politiky. Jeho veľkolepý koncept stredo-európskej spolupráce mal v úmysle oddeliť od seba nacizmus a komunizmus a zabrániť 2. svetovej vojne. Bol to koncept originálny a bol predchodcom vytvorenia Európskej únie. Právom si Milana Hodžu každý rok pripomíname na Dňoch Milana Hodžu a považujeme za svoju úlohu obnoviť jeho rodný dom – našu sučiansku evanjelickú faru, a to ako dôstojný pamätník slovenských zápasov o slobodu. Veríme, že sa nám v tomto úmysle dostane pomoci i od vlády Slovenskej republiky i od Slovákov a Sloveniek, miest i obcí a spoločenstiev slovenských. O túto pomoc sa aj pri tejto vzácnej príležitosti uchádzame.

Pripomeňme si pri tejto príležitosti i zrod Slovenskej evanjelickej cirkvi a. v., a to krátko po vzniku Česko-Slovenska, keď slovenskí evanjelici rozhodli o svojej, od uhorskej cirkvi nezávislej samostatnej cirkvi. Symbolickým je fakt, že rozhodujúce rokovanie s uhorským biskupom Alexandrom Raffayom sa uskutočnilo v martinskej historickej – deklaračnej budove Tatra banky. Slovenských evanjelikov na tomto rokovaní zastupovali Turčania, vzácny senior, martinský farár Otto Škrovina a Dr. Ján Vanovič, budúci generálny dozorca Slovenskej evanjelickej cirkvi. Niet pochyb, že toto rozhodnutie, späť so zrodom Česko-

Slovenska, prispelo k záchrane slovenského evanjelictva i kresťanstva, slovenského jazyka i slovenského národa ako celku a obnovilo medzi nami a v nás želanie Žilinskej synody na základe apoštolom Pavlom dôrazne odporúčanej: Chváľme Pána v jazyku domácich viery.

Prosíme dnes, aby táto pomoc, ktorá do nášho historického vedomia prišla od Hospodina, prichádzala i naďalej.

Drahí hostia, domáci, i televízni diváci, dovoľte mi, aby som svoj pozdrav, spomínanie i želanie zo Sučian uzavrel slovami martinského rodáka Adolfa Horvátha, sociálneho demokrata, jedného zo signatárov Martinskej deklarácie:

„Čo sa v ten deň v Martine odohralo, to bolo viac ako Deklarácia napísaná niekoľkými ľuďmi. Bol to mohutný slobodný prejav národného celku, ktorý bez akéhokoľvek vonkajšieho tlaku a vplyvu sám označil smer svojho cieľa. Rúha sa každý proti slovenskému národu, kto podceňuje a zneuctuje v akomkoľvek zmysle tento historický moment, keď všetky vrstvy národa spojili svoje sily, aby roztrhli okovy. Bez tejto morálnej sily by nebolo nikdy prišlo k uskutočneniu oslobodenia Slovenska. Nie Deklarácia bola hlavným cieľom, ale porozumenie o jednotný postup vodcov slovenského ľudu, úprimné uvedomenie spoločných povinností k národu. Nebyť toho, išli by sme proti sebe, a dnes to nevie nikto vypočítať, koľko a akých by to bolo žiadalo obetí, keby sme nepracovali jedným srdcom, jedným dychom, ruka v ruke.“

Vďaka Ti, Pane, za Martinskú deklaráciu, za historické prínosy Česko-Slovenska, za náš štát i za cirkev našu, vďaka za všetko, Hospodine, čo darom dáš.

Miloš Kovačka

Pozdrav na televíznych službách Božích, ktoré sa konali v Sučanoch v Turci 21. októbra 2018 pri storočnici zrodu Česko-Slovenska. Z časových príčin pozdrav odznel v skrátenej forme. Predniesol ho Daniel Beňuch, ev. farár v Sučanoch. Na službách Božích kázal Miloš Klátik, generálny biskup ECAV. Prítomný bol premiér Peter Pellegrini a minister obrany Peter Gajdoš.

K HISTÓRII PREVRATU NA SLOVENSKU

Otto Škrovina

I.

Augustové zhromaždenie v roku 1918

Až do poslednej chvíle sa nevedelo, či bude povolené zhromaždenie Muzeálnej slovenskej spoločnosti a Živeny alebo nie. V dvanástu hodinu prišiel zákaz. Zato na druhý deň prichádzali hostia. Raňajším rýchlikom prišiel poslanec Ferdiš Juriga. Keď zosadol z vozňa, detektív a pohraničná polícia ho vyzvali, aby sa legitimoval. „Legitimujte sa vy, kto ste?“, bola jeho rázna odpoveď!

Popoludní zišla sa aspoň mládež do archívnej miestnosti Múzea, kde Štefan Krčméry rečnil báseň Kraska „Otrok“ a Karol A. Medvecký prečítal úvahu o slovenských baladách. Pokračovať sa nemohlo, lebo do miestnosti vtrhol slúžny Velits a pohraničný kapitán Berzevicy aj s detektívom z Pešti a začali vyšetrovať. Mládež vyšla na chodbu. Ostal som sám ešte s niekým z našich ľudí. Začali vyšetrovať, čo robíme atď. Vtom sa otvorili dvere, a F. Juriga, zazrúc políciu povedal: „A čo títo tu robia, a prečo ich nevyhodíte? Veď ja o tomto všetkom poviem Smrekavému Ďurovi.“ (Bolo to posmešné meno maďarského vládneho komisára Szmrecsányiho.) Konečne nastalo utíšenie na oboch stranách.

Večer bola zrážka v Národnom dome. Tu bratia Krivošovci a L. Koreň, ktorí boli v dôstojníckych šatách, zrazili sa s maďarskou políciou, lebo chcela ich rozohnať a zábavu prekaziť. – Tak to šlo, že naši vytiahli i šable, lenže krv netiekla. Proti dôstojníkom bolo podané oznámenie.

Na druhý deň prišiel do Martina vládny komisár Juro Szmrecsányi. Povolal do župného domu Jozefa Škultétyho, Dr. Jána Vanoviča a Otta Škrovinu. Vytykal nám, že boli zrážky včerajšieho dňa. My zase nie menej sme zazlievali jemu, že bol proti povoleniu zhromaždenia.

II.

Na dištriktuálnych konventoch často sme sa ponosovali, ako nám administratívne medzítka odoberali a pošťatňovali cirkevné ľudové školy. Boli to najmä školy na Lipovci, na Bystričke, v Diviakoch atď. Keď som prevzal seniorský úrad od Jána M. Hodžu, seniora a farára v Sučanoch, našiel som list nového biskupa Dr. Alexandra Raffaya, v ktorom žiada správu o tom, čo by sa malo urobiť na záchranu našich cirkevných škôl. Odpovedal som v tomto zmysle: Mali ste času naše krivdy odčiniť, neodčínili ste ich, dnes odčinia sa naše krivdy už v ČSR, ktorej vojsko naše mesto víta s veľkým oduševnením. (Bolo to v prvých dňoch novembra 1918.)

Na môj úradný list, poslaný do Budapešti, prišla hneď odpoveď: Megszomorította hazafiás lelkemet... (Skormýtli ste moje vlastenecké srdce...) V ďalšom píše, že nechce veriť, aby takto zmýšľalo celé ev. kňazstvo v Turci, a preto ponúka sa prísť do Turca a s nami sa porozprávať. Odpoveď bola krátka: Keď neveríte, prídte a presvedčte sa! A Dr. A. Raffay aj pri-

šiel s Dr. A. Szelényim, gen. zapisovateľom, 27. 11. 1918 do Turčianskeho Sv. Martina. Najprv zosadli vo fare, kde sa rokovalo o našich krivdách. Od stola ukazovali sme cez oblok na budovu bývalého martinského gymnázia ako svedka našich krívd. Bolo im to nemilé počúvať. Večeralo sa u Dr. Jána Vanoviča. Na druhý deň zišli sme sa v budove Tatra banky, kde bola vynesená Deklarácia. V direktorskej sieni boli všetci evanjelickí farári a dozorcovia z Turca. Biskup Raffay predložil cieľ svojej návštevy: priviesť nás i cirkvi za integritu Maďarska. Ale po reči Dr. Jána Vanoviča, ktorý sa rozhodne postavil proti tomu, videl, že je to nemožné. Nadhodil ešte otázku či by sme aspoň cirkevne nemohli ostať pospolu. Ale nenašiel súhlasu. O tom nemožno ani len hovoriť. A to ho zronilo, že sme o jeho návrhu ani len rokovať nechceli. Na koniec Otto Škrovina vytykal biskupovi, že bez jeho vedomia poslať kňazom obežníky Megallapodás – Dohodnutie v otázke krokov, ktoré by sa mali urobiť na zachránenie integrity a jednoty uhorskej ev. cirkvi. – Ešte toho dňa odišiel večerným vlakom do Budapešti. V ten istý večer išla aj naša delegácia do Budapešti. Biskup Raffay chcel ísť s nimi, ale Matúš Dula dal mu vedieť, že ho nechcú mať medzi sebou.

III.

Prvý vpád Maďarov v novembri 1918 v Turč. Sv. Martine

Bolo to v piatok okolo 13. hod., keď vošiel do mojej kancelárie Ján M. Štetka, ev. farár z Turian. Už jeho zovňajšok ma prekvapil. Čo sa stalo, že si takýto prišiel do Martina? Idem rovno z Turian. Zle je. Maďari tiahnu aj od Liptova do Turca. Keď sa o tom dozvedeli v Turanoch, chystali sa proti Maďarom a postavili sa s puškami na cintoríne. Medzi nimi bol i farár. Ale aké bolo ich prekvapenie, keď zistili, že Maďari ich obišli od rieky Turiec. Štetka videl, že je v nebezpečenstve života. Spýtal sa manželky, čo robí? Bolo rozhodnuté odísť. A tak prišiel do Martina. Keď mi nakreslil plán, aký mali proti Maďarom, odporúčal som, aby sme hneď išli do Rady, ktorá bola v budove Tatra banky. Keď sme prišli pred promenádu, zazrel som voz – hnojniak, na ktorom boli maďarskí vojaci s flintami. Skoro som skríkol, veď sú to Maďari! Bežime do Rady, aby sme oznámili, že Maďari sú v Martine. Pýtame sa, kde je naša garda. Ideme k telefónu, ale pri telefóne v centrále boli už Maďari, ktorí odbili, vyzauškovali nášho Rennera, konajúceho službu pri telefóne, a zaujali poštu. Bolo im to ľahko, lebo sa zistilo, že šéf pošty I. Gyelán bol stále v spojení s Maďarmi a s jeho vedomím prišli aj do Martina.

Správa o príchode Maďarov sa hneď rozniesla po meste. Ja som sa ponáhlal domov, lebo žena vyšivala v Lipe zástavu pre našich legionárov. Cesta ma viedla popri budove Matice, kde bola aj pošta. Práve prechádzal cez cestu Dr. Janko Mudroň a ukazoval mi prstom na maďarskú stráž postavenú pred Maticou. Na pošte som mal osobitnú schránku, rozhodol som sa, že si pôjdem vziať poštu a dozviem sa, čo sa tam robí. Ako som vošiel do poštovej miestnosti, zišiel som sa hneď vo dverách so šéfom a dôstojníkom. Gyelán, hoci pred niekoľkými dňami bol u mňa a prosil, aby sme ho prevzali ako úradníka, povedal dôstojníkovi: „Ez jó firma! Le kell tartóztatni!“ Vtom mi dôstojník oznámil, že som áreštovaný. Pýtam sa: „A na akom základe, prečo?“ „Však vám poviem“, bola odpoveď. – Videl som tam poštových a mne dobre známych úradníkov a sluhov, ktorých som oslovil, aby išli do fary a povedali, čo sa stalo so mnou. Ale aké bolo moje prekvapenie, keď mi oznámili, že ani oni nemôžu odísť. Medzitým prišiel Matúš Dula, predseda Slovenskej národnej rady, v spoločnosti Dr. Zátureckého, vicešpána, a Dr. Bolemana, fyzikusa, na poštu. Ako Gyelán zazrel Dulu, hneď volal dôstojníkovi: „Tento človek je síce predsedom Slovenskej národnej rady, ale áreštujte ho, lebo je veľmi nebezpečný!“ Maďarskí vojaci nás terorizovali. Mne niekoľko ráz povedali: „Gyóntassa meg az embereit – Vyspovedajte si svojich ľudí!“ Hodina šla za hodinou, a nemohli sme sa prezvedieť, čo sa vlastne stalo. Proti Dulovi a mne hovorili, že je rozkaz od ko-

manda z Lučenca nás áreštovať, doviesť pred vojenský súd, lebo sme Čechov priviedli do Martina. Na zakročenie Dulovo dostali sme telefonické spojenie s naším vyslanectvom v Budapešti. Tuším tam bol vtedy M. Hodža, ktorému sme oznámili, čo sa stalo. Dlhو sme čakali na odpoveď. Medzitým zhasla električka. Grupy na uliciach začali spievať: Hej, Slováci... Situácia pre nás nie najpriaznivejšia. Zavolali nás do šéfovej kancelárie a vyhrážali sa nám. Na zakročenie Zátureckého a Bolemana sa rozhodli, že M. Dulu vypustia, ale mňa že nepustia. Potom mi však oznámili, že ma síce vypustia, ale len pod podmienkou, keď slúbit, že Martin neopustím. Odoprel som to slúbiť, lebo ako kňaza môžu ma ešte tejto noci zavolať na dedinu spovedať niekoho. – Bolo asi deväť hodín večer, keď prišla telefonická správa z Pešti, aby nás hneď pustili.

A na druhý deň čítali sme v „Ešte“, že na martinskej pošte zatkli M. Dulu, predsedu Rady, Otta Škrovinu, ev. farára a seniora, lebo otvárali balíky.

Maďari šarapatili v Martine. Strhali slovenské kokardy, holiča Buocika prinútili, aby hneď holil, lebo počujú, že Maďarov nechce holíť. A predsa sa necítili dobre. Obecenstvo bolo rozzúrené. Prišiel župan Bulla do Martina, aby robil poriadok. Na porade sa mu oznámilo: Neručíme za nič, kým sú Maďari v Martine, a žiadali ozbrojiť gardu a odchod Maďarov. A tak sa aj stalo. Všade, najmä vo Vrútkach, boli Maďari, ale v Martine ani jediného maďarského vojaka.

Ján M. Šetka sadol na mäsiarsky voz z Vrútok a šiel tam oznámiť, čo sa stalo v Martine. Ale keď prichádzal do Vrútok, bola tam zrážka na hornom konci trate a len že mal času sadnúť do posledného vagona a odísť do Žiliny a potom do Prahy.

Situácia Martina bola tým horšia, že v ten istý čas, keď prišli Maďari do Martina, tiahla i Mackensenova armáda cez Martin domov. Pre zrážky vo Vrútkach zastavili sa vlaky pred Martinom a čakalo sa každú chvíľu, že nemeckí vojaci sa spoja s Maďarmi a Martin napadnú. – Ale tí boli radi, keď mohli niečo dobre predať alebo kúpiť.

IV.

Druhý vpád Maďarov v roku 1919 na Turíce

Nebezpečenstvo rástlo zo dňa na deň. Čo robiť? Či by sa nedal zohnať, ale chytro, zbor dobrovoľníkov proti Maďarom? – pýtal sa Francúz Domino. A odpoveď bola: A čo by sa nedalo? A v krátkom čase zozbieral sa zbor turčianskych dobrovoľníkov, ktorých činnosť opísal Fedor Ruppeldt, kňaz sučiansky.

Keď cez Turiec tiahli zástupy utekajúcich, bolo treba pamätať i na naše Múzeum, do ktorého národ dal nielen svoj majetok, ale i svoju dušu. Keď nebolo ináč, vzal som si na starosť Múzeum a s V. Vraným sme robili prípravy na balenie aspoň tých najcennejších predmetov. Ochotou našej mládeže balilo sa celé dni. Vo svätodušnú nedeľu vrcholilo nebezpečenstvo. Požiadali som Štefana Krčméryho, aby II. slávnosť odbavil on v chráme, lebo že ja musím byť prítomný pri balení a nakladaní už do vozňov železničných.

Po nešpore v I. slávnosť išiel som na stanicu, či sú už vozne prichystané. Bolo tam asi päť vozňov pre muzeálne zbierky. Odtiaľ išiel som do župného domu požiadať župana, aby mi dal k dispozícii aspoň 50 vojakov, ktorí by mi boli na pomoci pri ich prenášaní na stanicu. Ale už po ceste som sa do počul o prevrate nám priaznivom, že Maďari ustupujú. A tak k prenášaniu neprišlo. Ale bolo roboty, kým sa zasa všetko dalo na miesto.

Večer som sa zišiel s Dr. Vladimírom Fajnorom a Dr. Ludovítom Bazovským v jedálni Národného domu. Dr. V. Fajnor poznamenal: Mňa len to teší, že zajtra i vy (totižto ja) budete utekať. – Ale nestalo sa. Hoci utekali zo všetkých miest, my sme vydržali až do ostatnej chvíle.

13. augusta 2018 večer zomrel po ťažkej chorobe prof. RNDr. Belo Riečan, DrSc.,

významný slovenský matematik a verejný činiteľ, učiteľ Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici, emeritný učiteľ a prvý porevolučný dekan Matematicko-fyzikálnej fakulty UK v Bratislave, emeritný riaditeľ Matematického ústavu SAV, emeritný predseda Školskej rady Biblickej školy v Martine a emeritný podpredseda Vedeckej rady Slovenskej národnej knižnice v Martine. Ako popredný slovenský vedec bol členom Rímskeho klubu. V Banskej Bystrici obnovil Kuzmányho kruh, bol jeho predsedom a moderoval jeho podujatia.

Významne sa angažoval ako predseda Spoločnosti pre Tvorbu T. V tomto postavení účinkoval takmer dve desaťročia ako garant vydávania revue Tvorba pre literatúru, kultúru a duchovný život. Zaslúžil sa o zrod známych výročných víkendových evanjelických slávností Duchovné hodnoty pre dnešok. Podieľal sa na príprave viac ako pätnástich ročníkov tohto obľúbeného podujatia, ktoré prešlo takrečeno celým Slovenskom. K jeho pozoruhodným projektom patrila aj myšlienka vysokoškolského prepojenia Biblickej školy v Martine na Žilinskú univerzitu v Žiline, ktoré umožnilo univerzitné vzdelávanie učiteľov náboženstva.

Belo Riečan bol vášnivým milovníkom hudby a hry na organe. Pôsobil ako kantor Evanjelického a. v. zboru v Banskej Bystrici. Ako matematik a hudobník organizoval pokračujúcu konferenciu Hudba a matematika a celý rad iných monotematických i kontinuálnych podujatí, najmä koncertov a konferencií, vrátane obľúbenej matematickej olympiády pre mládež.

Slovensko pozná mnohé dobré stránky Bela Riečana, jeho akčnú a priateľskú povahu, milovanie matematiky ako pravdy a krásy, lásku ku kultúre, k univerzitnej mládeži a vzdelávaniu.

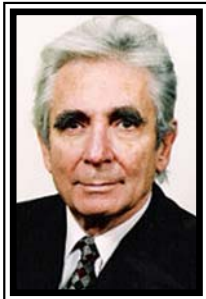
Nečakal, ale kráčať oproti. Objímal bez váhania. Hoci bol starší, vyhľadal ma po publikovaní môjho článku o Kuzmányho Sláve šlachetným a prijal ma za priateľa. V kritických situáciách prispieval na Tvorbu aj finančne a bol príkladom slovenskej evanjelickej in-

teligencie ako dobrovoľník. S Jellou Krčméryovou, poetkou a speváčkou, vpisovali do Tvorby adresy a nosili ju vo vlastnom náručí na poštu. Túžil, aby sa vydarilo každé z pripravovaných výročných Duchovných hodnôt pre dnešok. Mal nesmierne rád príbuznú Darinku Bancíkovú, prvú slovenskú evanjelickú farárku. Zakaždým, keď

vstúpil do niektorého z kostolov, za organom rozozvučal Hrad prepevný jest Pán Bůh náš. Keď končili schôdze, zaznela v jeho podaní radostná Sláva buď Tobě, Bože náš!

Miloval Písmo. Životným vyznaním mu bol Pavlov verš z Hymny lásky Ale najväčšia z nich je láska! (1K 13, 13) Pod týmto názvom – na jeho návrh – vyšla i kniha-pamätnica, ktorú vydala Biblická škola v Martine v spolupráci s Matematickým ústavom SAV a Prírodovednou fakultou UMB.

Naposledy sme sa videli a rozprávali v decembri 2017 v starej banskobystrickej evanjelickej škole na prezentácii knihy Bardejovský katechizmus z roku 1581 – najstaršia slovenská kniha. Bol živý, svieži, radostný ako vždy. Vyprevadil ma s manželkou Evou až na bystrickú stanicu. Zohrial nás tam zázorový čaj a slzili sme, keď sme sa rozhovoriť o situácii v ECAV.

Som mu vďačný za mnohé. Za láskavé priateľstvo. Za Štefánikovu obľúbenú pieseň, ktorú mi venoval na jedno z mojich jubileí, za maľovaný ľudový slovenský kríž, ktorý visí nad mojím pracovným stolom. A mohol by som pokračovať.

Belo Riečan bol konštruktér, nie deštruktör. Pomáhal a nepodrážal. Organizoval dobrým srdcom.

Bol spevákom krásnych evanjelických piesní. Miloval obľúbenú a často spievanú Smieľ žiť pre Krista od Kristíny Royovej.

Pán Boh pozdravoval a požehnával Tvoje roky, miloval Tvoje vychádzanie i vychádzanie, milý Belo Riečan.

Odpočívaj v pokoji!

MILOŠ KOVAČKA

Ak môžem povedať vo chvíli jeho pozemskej nenávratnosti, v tejto nevýslovnej chvíli, ktorá vie, že ho už nikdy živé-

ho neuvidíme; ak môžem obrátiť pohľad dozadu a povedať, akého som ho poznal a videl – nuž: pripadal mi – vo vede, kultúre aj v cirkvi – akoby už vyhynutý ľudský druh. Tá jeho intelektuálna mnohorakosť a v praxi všestrannosť akoby vzlietla na neho zďaleka, akoby ešte z renesancie: takí boli jej veľkí ľudia a muži mnohých talentov a „mnohých písem“, nimi objímali navtedy celý pozemský aj vesmírny svet. Aj on bol akoby jedným z nich: exaktný vedec-matematik, známy a účinkujúci aj v zahraničí, obľúbený a obetavý pedagóg či až osvetár, milovník a znalec hudby, skvelý organista, ktorý Ivanovi Kadlečkovi na pohrebe pamätne zahrál Bachovu Toccatu. A potom mnohé, premnohé vedecké, kultúrne a cirkevné aktivity, ktoré všetky spájala a stupňovala jeho osobná Zhora darovaná charizma.

JULIUS VANOVIČ

ZA BELOSLAVOM RIEČANOM

TVORBA, ROČ. 28, 2018, Č. 3, S. 57.

TAKE MY HAND AND LEAD ME/
Ó, UJMI RUKU MOJI/ ZA RUKU VEĎ MA, PANE

Za ruku veď ma, Pane, Ty sám ma veď,
len s Tebou neprestajne nech kráčam vpred.
Bez Teba neviem ďalej, kadiaľ ísť mám,
Ty zostaň pri mne stále a veď ma sám.

2. Len Tebe sa oddávam celým srdcom
a veriť neprestávam v dobrom i zlom,
pri nohách Tvojich denne keď sedieť smiem,
nech stane sa, čo stane, daj veriť len.

3. Ak plnosť Tvojej moci necítim hneď,
viem predsa: Ty so mnou si – ja kráčam vpred
za Tebou odhodlane až k nebesám.
Za ruku veď ma, Pane, Ty veď ma sám.

Julia Hausman, balto-nemecká poetka
Melódia Friedrich Silcher, 1842

Dve hrste spomienok

Mária Čobrdová

Ostali mi z Teba, syn môj,
dve hrste spomienok,
bolestných, láskavých.
Ústa stiahnuté od bolesti
spomienok a láskavosti v nás.
Som hrdá, že si bol taký,
aký si bol – môj,
som hrdá, že si bol môj syn,
hrdosť na tvári, pevný pohľad,
pevnosť v láskavosti
láska a úcta pre všetkých.

Viem, nebolo to ľahké,
viem, bolo to bolestné
odísť v tých najkrajších rokoch,
odísť bez ďalších krokov.

Sú len fotografie,
Pekné z mladosti, sily a nádeje.
Bude dobré všetko,
len vydržať, veď to prejde.
Osud vravel nie, zdravie je bolestné.
Nie – vydržím – tu vzpiera sa všetko.
Láska nestačí, treba nové,
zdravé – všetko.
Bože, kde sú sily pre nový život v nás?
Martin, kde si?

Tvoja matka

Kěž víc Tě miluji

Kěž víc Tě miluji, Víc lásky jen
Dej mi můj Ježíši, Na každý den!
Ó, slyš tu prosbu mou,
Duši mou studenou
Rozehrěj láskou svou: Jen lásky víc.

Zemských dřív radostí Žádal jsem;
Teď však jen žádám Tě, Ve srdci svém.
Tvář své neskrývej,
Prosbu mou vyslychej:
Víc lásky, Pane, dej, jen lásky víc!

Ať sešleš radosti, Ať trpký žal,
Vždy jsi jím určení To pro nás dal,
Bychom Tě hledali A k Tobě volali:
Víc lásky žádali, Jen lásky víc!

A když se konec můj Přiblíží již
A budu odložit Mít svůj ten kříž;
Zašeptnu v loučení
V pokorném modlení
K Tobě, mé spasení: Jen lásky víc.

P 77

E. PRENTISSOVÁ

MARTINSKÝ EVANJELIK BLAHOŽELÁ MILEJ SESTRE

BETKE STANČEVOVEJ-KÁTLOVSKEJ

K VÝZNAMNÉMU ŽIVOTNÉMU JUBILEU A ĎAKUJE JEJ ZA DVADSAĎPÄŤ ROKOV
VYTRVALEJ A OBETAVEJ STAROSTLIVOSTI O JAZYK MARTINSKÉHO EVANJELIKA.

MARTINSKÝ EVANJELIK ĎAKUJE MILEJ SESTRE

KATARÍNE PÍLŽOVEJ

ZA DLHÉ ROKY OBETAVEJ PRÁCE NA PRÍPRAVE MATERIÁLOV
MARTINSKÉHO EVANJELIKA, NAJMÄ UDALOSTÍ ZO ZBOROVÉHO ŽIVOTA.

PÁN BOH ZAPLAŤ ZA VAŠU LÁSKU K NÁŠMU ČASOPISU!

EKUMENICKÁ TRYZNA NA CINTORÍNE V SKLABINI

2. októbra 2016

Na pietnom spomienkovom podujatí, ktoré pripravila obec Sklabiňa v spolupráci s evanjelickou a. v. cirkvou

a rímskokatolíckou cirkvou si účastníci pripomenuli popravu 22 sklabinských občanov, ktorú brutálne vykonali nacisti a ich pomáhači 3. októbra 1944 na Bukovinách pri Martine, a tiež smrť ôsmich rodákov – zajatcov počas bombardovania nemeckých Drážďan v druhej svetovej vojne.

Smutné a tragické okamihy zloville a brutality bude podľa vtedajšieho starostu Sklabine, Júliusa Ondreja, pripomínať aj nová drevená socha trúchliacej Sklabinčanky Anny Kučmovej, ktorú vytvoril Ján Barát z Ďanovej podľa dobovej fotografie z apríla 1945, keď bola exhumácia masových hrobov v Martine na Bukovinách. Sú na nej trúchliace ženy, ktoré v drevených truhlách našli a identifikovali ostatky svojich milovaných manželov, synov, otcov, bratov.

Niet väčšej bolesti na svete, akou býva bolesť matky pri strate najdrahších.

Na tryzne Božím slovom a modlitbami poslúžili Marián Kaňuch, farár v Žiline, a senior Turčianskeho seniorátu ECAV, Kamil Lieskovský, dekan rímskokatolíckej cirkvi v Martine, a Janka Keliarová, evanjelická farárka v Turčianskom Jasene.

Milostivý Otče!

Zišli sme sa na tomto mieste, aby sme vyzývali Tvoje milosrdenstvo a prosili o odpustenie našich hriechov. Tiež ťa prosíme o silu odpustiť tým, ktorí nám ublížili.

Odpusť nám, Otče,
 nenávisť, ktorá rozdeľuje národy, rasy, triedy,
 nezriadenú túžbu po moci a sláve,
 chtivú túžbu ľudí a národov vlastniť, čo im nepatrí,
 ziskuchtivosť, ktorá zneužíva prácu ľudských rúk a pustoší zem,
 sebecko a nezáujem o väznených, vyhnancov a bezdomovcov,
 pohodlnosť a lenivosť, ľahostajnosť a vlažnosť, neochotu odpúšťať
 a vychádzať v ústrety druhým,
 márnivosť, urážlivosť a vyvolané hádky,
 závisť, odpor k druhým, lakomstvo a posadnutosť,
 nespravodlivé úsudky o našich blížnych,
 neúprimnosť, pretváрку, klebety a klamstvá.

Odpusť nám, Pane,
 žiarlivosť, ktorá znásilňuje telá mužov, žien a detí,
 vraždy nenarodených detí a manipuláciu s ľudským životom,
 zločiny násillia a terorizmu,
 ľahkomyseľnosť, s akou sa vystavujeme hriechu
 a upadáme do otrockých závislostí,
 premárnený čas pred televíznou obrazovkou a počítačom,
 zanedbávanie dobra.

Odpusť nám, Otče,
 rúhanie proti Tebe a uctievanie zla,
 pýchu, ktorá nás vedie k spoliehaniu sa len na seba,
 nevďačnosť a neposlušnosť,
 zradu, keď sme sa báli, alebo hanbili k Tebe priznať.

Všemohúci a večný Bože,

pre zásluhy vykupiteľskej smrti Tvojho milovaného syna Ježiša Krista, ktorý zostúpil z neba na zem a vyliat svoju predrahú krv na odpustenie našich hriechov, udeľ nám milosť, aby sme si zaslúžili v deň súdu počuť Kristovo slovo: Poďte, požehnaní môjho Otca, zaujmite kráľovstvo, ktoré je pre vás pripravené od stvorenia sveta. Lebo Ty žiješ a kráľuješ na veky vekov. Amen.

Z ekumenickej tryzny na cintoríne 2. októbra 2016 v Sklabini.
 Modlitbu predniesol rím.-kat. dekan Kamil Lieskovský.

Pán farár Tomáš German
z Blatnice

TURČIANSKA MLÁDEŽ On je on-line neustále

Keďže obdobie pôstu patrí k najvýznamnejším dňom v živote každého veriaceho, aj tento rok sa počas tohto obdobia konalo stretnutie Turčianskej mládeže, a to 23. 3. 2018. Už pri vstupe do auly Biblickej školy, kde sa viac rázdo roka koná stretnutie mládeže, všetkých – od mladších po vyzretejších mládežníkov – oslovilo netypické rozostavenie nábytku. Kapela, ktorá zvyčajne hráva na pódiu, umiestnené oproti účastníkom, sedela v kruhu v strede miestnosti. Všetci sedeli okolo klavíra, na ktorom bol postavený kríž. Toto rozostavenie nebolo náhodné. Poukazuje, že počas pôstu, ale nielen počas neho, by naše oči a všetky naše nádeje či myšlienky mali smerovať na kríž, ktorý je znakom spásy. Kríž by mal byť stredobodom našich životov, obyčajných či výnimočných dní, pretože Ježiš Kristus sa obetoval, aby nám, smrteľným hriešnikom, daroval niečo, čo dokáže ponúknuť iba nebeský Otec – večný život.

Atmosféru pôstu a blížiacej sa Veľkej noci umocňovalo aj vystúpenie školskej kapely v podobe skvelej hudby, nádherného spevu a veľmi dobre vybraných piesní, ktoré nás znovu a znovu vracali do udalostí Veľkej noci. Stretnutie mládeže sa však nenieslo iba v zmysle pôstu, ale malo veľmi aktuálny tému: Boh je online. Vo videoklipe sme mohli vidieť pár mladých ľudí z cirkevného zboru Háj, ktorý rozprávali svoje príbehy, keď ich Boh neopustil a bol online. Či je Boh online, rozoberal vo výklade aj pán farár Tomáš German z Blatnice, ktorý vyslovil krásnu myš-

lienku: „Ak chceš vidieť veľkosť Boha, zájdi do lesa. Ak chceš vidieť lásku Boha, zostaň stáť pod krížom.“ Boh dokázal svoju lásku v Ježišovi Kristovi, ktorý nás raz a navždy zachránil.

Predpokladám, že princíp fungovania sociálnych sietí nie je cudzí ani jednému z nás. Dobré vieme, ako nás poteší, keď človek, ktorého v daný moment potrebujeme, je online, svieti nazeleno. Môžeme sa s ním okamžite spojiť a podeliť sa o naše radosti i starosti. No aj sociálne siete majú svoje „muchy“ a fungujú len za určitých okolností. Dobré vieme, aké neprijemné je, keď sa s niekým nemôžeme spojiť. Ale Boh je tu pre nás vždy – On bude a je stále online, svieti nazeleno. Stačí na Neho zavolať modlitbou či piesňou a On si nás zaobstará, veď sme Jeho deti, milované deti, pre ktoré bol ochotný položiť vlastný život, len aby obnovil porušený vzťah, ktorý sa hriechom pokazil.

Stretnutie mládeže sa ukončilo podaním rúk tak, ako sa končia každé služby Božie. Je dôležité, aby sme si vedeli pozrieť do očí, podať si ruku a zaželať si to podstatné, aby bol Pán Boh s nami a aby sme aj my boli s Ním, neustále, pretože On je online vždy a závisí len od nás, či to dokážeme aj my.

NATÁLIA VOLNOVÁ

TURČIANSKA MLÁDEŽ (Máj 2018)

Dňa 4. mája boli mládežníci a konfirmandi Turca pozvaní na ďalšie stretnutie Turčianskej mládeže. Na tému „Kam patríš?“ nám prišiel porozprávať pán farár Dušan Vaňko z dedinky Košeca pri Ilave. Hovoril o tom, ako v živote hľadal svoje miesto. Ako mladý muzikant mal punkovú kapelu s názvom Netopier a mali jednu pieseň – Netopier. Či už za to mohol „bohatý“ repertoár, alebo kvalita hudby, z garáže to už ďalej nedotiahli. Neskôr pocítil hudobný deficit, ktorý však zmizol, keď sa dostal na faru a založili tam kapelu. Spočiatku bol len ohúrený množstvom piesní, ktoré môžu hrať a pekne znejú. Neskôr si začal uvedomovať skutočný význam slov týchto kresťanských piesní a pochopil, že jeho miesto je pri Bohu. Rovnako tak aj každý z nás má u Neho miesto a Boh túži, aby to miesto nezostalo prázdne.

Do chvâl nás viedli naši priatelia z Hája – Pali Fanci a pán farár Tomáš Lipovský. Okrem známejších piesní sme spievali aj nové a menej známe. Taktiež sme spievali piesne z Evanjelického spevníka. Celý večer moderovali Martinčania – Jožko Sopoliga a Zuzka Kubíková.

Sme radi, že sa Turčianska mládež opäť častejšie stretáva, a tešíme sa na ďalšie stretnutie, ktoré bude po letných prázdninách.

Bratia a sestry, prosím, myslite na Turčiansku mládež aj vo svojich modlitbách, nech stále prichádzajú noví mladí ľudia a zažívajú na týchto stretnutiach Boží dotyk a radosť zo spoločenstva.

ANNA MAGDALÉNA HROBOŇOVÁ

UDALOSTI V NAŠOM CIRKEVNOM ZBORE V APRÍLI AŽ OKTÓBRI 2018

- ❑ 31. marca - 1. apríla 2018 prebiehala NOC MODLITIEB na tému „Ajhľa, činím všetko nové“ (Zj 21, 5). Prežili sme požehnaný čas.
- ❑ Celodenné sústreďenie s rodičmi konfirmandov 2. ročníka bolo 7. apríla.
- ❑ 14. apríla bolo na pôde nášho cirkevného zboru valné zhromaždenie Združenia evanjelických duchovných na Slovensku.
- ❑ Slávnosť konfirmácie sa uskutočnila 13. mája. Konfirmačný sľub prijalo 14 konfirmandov. Skúška bola 12. mája v aule Biblickej školy.
- ❑ Nadácia Milana Rastislava Štefánika v Bratislave zorganizovala v našom chráme 25. mája koncert pri príležitosti 100. výročia dôvernej porady predstaviteľov Slovenskej národnej strany, ktorá určila hlavnú líniu slovenskej politiky v národnoslobodzovacom zápase - česko-slovenskú orientáciu.
- ❑ 3. júna sme sa zúčastnili na prehliadke spevokolov TUS v Sučanoch.
- ❑ EŠŠ zorganizovala 17. júna bicyklový výlet za deťmi do detského domova v Nepaloch pod názvom „Keď bicykluješ srdcom“. Cyklovýlet bol spojený so športovými hrami, opekačkou v detskom domove, Božím slovom a modlitbou.
- ❑ 24. júna boli slávnostné služby Božie pri príležitosti dvojdňových osláv Biblickej školy a EŠŠ pri 20. a 15. výročí založenia. Prebiehali na dvore EŠŠ v Martine. Kázal Slavomír Sabol, biskup VD ECAV. Účasťou nás potešil hosťujúci spevokol St. Andrews Choir a mnohí vzácní hostia a naši podporovatelia. Pri tejto príležitosti bol pripravený bohatý program a vyšla publikácia EBEN-EZER „Až potiaľto pomáhal nám Hospodin“.
- ❑ Prvé kolo volieb generálneho biskupa a generálneho dozorcú sa v našom cirkevnom zbore uskutočnilo 1. júla v Božom chráme.
- ❑ 9. júla sa začalo s maľovaním interiéru kostola. Služby Božie sa počas 2 nediel konali v aule Biblickej školy. Vďaka pomoci bratov a sestier cirkevného zboru sa nám podarilo po dvoch týždňoch uskutočniť služby Božie v krásne vymaľovanom a upratanom chráme. Všetkým pomocníkom srdečne ďakujeme.
- ❑ V júli sme vyslali na misijnú cestu na Ukrajinu troch mládežníkov: Zuzku Kubíkovú, Aničku Hroboňovú a Lukáša Bahurinského, ktorí pomáhali s prácou v letnom tábore.
- ❑ Od 1. júna do 31. augusta prebiehala zbierka školských pomôcok pre deti zo sociálne slabších rodín, krízových centier a detských domovov. Zbierku organizoval Dom charity sv. Kristofa.
- ❑ Počas letných prázdnin sa v dňoch 16. - 20. júla uskutočnil Biblický detský denný tábor na tému VELKÝ INDIÁNSKY POKLAD pod vedením sestry kapláňky Slávky Danielovej.
- ❑ Niekoľko našich cirkevníkov sa zúčastnilo na 20. ročníku CAMPFEST, ktorý sa konal 2. - 5. augusta na Ranči Kráľova Lehota.
- ❑ Krátky rodinný tábor sa uskutočnil v Tatrách vo Veľkom Slavkove v dňoch 18. - 21. augusta. Zúčastnili sa na ňom rodiny s deťmi a užili si spoločné oddychové chvíle v prírode.
- ❑ 18. - 23. augusta sa v rekreačnej oblasti Krpáčovo v Nízkych Tatrách uskutočnil OPEN CAMP, letný mládežnícky pobyt pod vedením Martina Uhrina a jeho pomocníkov. Pobytu sa zúčastnilo 22 mládežníkov.
- ❑ 29. augusta - 2. septembra v Kňazskom seminári sv. Františka Xaverského v Badiáne prednášal brat dozorca Adrián Kacian.
- ❑ Od septembra začali brat farár Milan Kubík a sestra kapláňka Slávka Danielová s vyučovaním náboženstva na základných a stredných školách. Začali fungovať biblické hodiny aj stretávanie mládeže.
- ❑ Slávnostné služby Božie VENI SANCTE pri príležitosti začiatku školského roka, s požehnaním všetkých študentov, pedagógov a žiakov, sa konali 2. septembra.
- ❑ „Deň zmierenia“ - dištriktuálny deň VD ECAV 2018 sa uskutočnil 16. septembra v Poprade. Zúčastnil sa na ňom aj spevokol nášho cirkevného zboru, ktorý svojimi piesňami prispel k dôstojnému programu.

- ❑ Druhé kolo volieb generálneho biskupa sa v našom cirkevnom zbore konalo 23. septembra.
- ❑ Od októbra začala fungovať detská besiedka, každú druhú nedeľu v mesiaci rodné služby Božie a konfirmačná výučba v školskom roku 2018/19 pre konfirmandov 1. a 2. ročníka.
- ❑ V evanjelickom kostole v Blatnici 13. októbra bolo seniorátne stretnutie mužov TUS.
- ❑ Dožinky sa aj v tomto roku konali na Memorandovom námestí 12. – 13. októbra.
- ❑ 14. októbra sme vo vyzdobenom kostole v rámci služieb Božích poďakovali za úrody zeme a všetky Božie dobrodenia. Kázala Mária M. Hroboňová z Lučenca.
- ❑ Turčiansky seniorát pripravil 20. októbra „SEN“ – seniorátne stretnutie detí, ktoré sa uskutočnilo v Kultúrnom dome v Sklabini. Deti si zaspievali piesne, zahrali sa hry, aj si zasúťažili.
- ❑ Sestry a bratia z nášho zboru sa pri príležitosti 100. výročia založenia ČSR a 100. výročia konca 1. svetovej vojny zúčastnili v evanjelickom kostole v Sučanoch na slávnostných službách Božích. Slávnostným kazateľom bol generálny biskup Miloš Klátik. Služby Božie vysielala RTVS.
- ❑ 28. októbra pri 100. výročí založenia ČSR a podpísania Martinskej deklarácie sa v našom chráme uskutočnili slávnostné služby Božie, na ktorých sme vďačne privítali delegátov partnerských miest a cirkevných zborov z Čiech, Srbska, Maďarska, Holandska a Nórska, ako aj zástupcov martskej radnice.
- ❑ 27. októbra sa konalo 4. seniorátne stretnutie Zborovej diakonie v Martine pod vedením riaditeľky PhDr. Lenky Taškárovej.
- ❑ 22. – 28. októbra v spolupráci s EŠS v Martine sa usporiadala zbierka školských potrieb, pomôcok pre ŠKD, teplého detského oblečenia a obuvi pre Komunitné centrum Bambusky a ZŠ v Rokycanoch.
- ❑ 30. októbra predstavitelia nášho cirkevného zboru mali účasť na celonárodných oslavách 100. výročia podpísania Martinskej deklarácie.
- ❑ Na pôde nášho cirkevného zboru v aule Biblickej školy bolo 30. októbra predstavené pásmo k 100. výročiu Martinskej deklarácie, ako aj konferencia k tomuto významnému výročiu.
- ❑ „Pamiatku reformácie“ sme si pripomenuli na slávnostných službách Božích 31. októbra.

AKROS

Biblická škola v Martine, ktorá má 20-ročnú tradíciu v realizácii vzdelávacích kurzov, získala v rámci Operačného programu Ľudské zdroje, grant na realizáciu projektu Ateliér komplexného rozvoja osobnosti (AKROS). Vzdelávacie moduly budú prebiehať od februára do decembra 2019 a ponúknu frekventantom rozšírenie ich zručností a vedomostí v oblasti interpersonálnej komunikácie a mediácie, projektového manažmentu a fundraisingu, mentoringu a etiky leadershipu.

Riaditeľ Biblickej školy v Martine, Bohdan Hroboň, približuje pozadie vzniku nového projektu: „Na trhu práce sme svedkami zásadných zmien, ktoré dramaticky menia požiadavky na výkon v rôznych oblastiach. Ťažko dnes budeme hľadať úspešných zamestnancov alebo zamestnávateľov, ktorí by tvrdili, že si vystačia s tým, čo sa naučili v škole. Tieto skutočnosti nás viedli k tomu, aby sme aj my v rámci našej inštitúcie ponúkli záujemcom z verejnej sféry, cirkevných inštitúcií a tretieho sektora vzdelávací modul, ktorý by im pomohol lepšie zvládnuť nové výzvy a inovácie. Verím, že projekt AKROS má potenciál priniesť inováciu nášho myslenia, zručností a schopností.“

Projektová manažérka PaedDr. Mgr. Mária Véglová: „Cena za podobné vzdelávacie kurzy sa v prípade komerčných poskytovateľov pohybuje v stovkách eur a my ho vďaka podpore z fondov EÚ ponúkame záujemcom bezplatne. Som presvedčená, že aktuálne témy, ktoré v jednotlivých vzdelávacích moduloch ponúkame v kombinácii s kvalitnými prednášajúcimi z praxe a sociálnymi benefitmi pre frekventantov, oslovia širokú verejnosť a budeme môcť všetkým záujemcom vyhovieť, pretože kapacita jednotlivých vzdelávacích modulov je obmedzená.“

Online prihlášku a charakteristiky jednotlivých vzdelávacích modulov nájdete na webe www.ckvmartin.sk

DUŠAN HAŠKO

EVANJELICKÁ
SPOJENÁ ŠKOLA
V MARTINE

15 { ROKOV
SLUŽBY } 20
1998 | 2003 | 2018

BIBLICKÁ
ŠKOLA
V MARTINE

EBEN-EZER

AŽ POTIAĽTO NÁM POMÁHAL
HOSPODIN

THUS FAR THE LORD HAS HELPED US
1 SAM 7:12

MARTINSKÝ EVANJELIK

Časopis Evanjelického a. v. cirkevného zboru v Martine.

Redakčná rada:

Milan Kubík, Peter Ďurík, Miloš Kovačka, Katarína Majerová,
Katarína Pížová, Alžbeta Stančevová-Kátlovská

Vychádza šesťkrát do roka.

Redakcia a administrácia: Ev. a. v. farský úrad v Martine, Memorandové námestie

www.ecavmt.sk, www.bsmt.sk, www.esmt.sk

Registračné číslo: FKOMT 94/01176